

Lupp 2021

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Sundsvalls kommun

ENKÄTFABRIKEN

 **Sundsvalls
kommun**

“Kommunen borde finnas där mer för oss, hjälp oss att sommarjobba så vi kan skaffa lite pengar. Lyssna på oss.”

– Tjej, högstadiet

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund och syfte	6
A. Bakgrundsfrågor	8
B. Fritid	12
C. Skola	26
D. Politik och samhälle	41
E. Trygghet	56
F. Hälsa	68
G. Arbete	82
H. Framtid	86
Lika villkor och förutsättningar?	97
Referenslista	101

↑
Innehållet i rapporten
är färgkodat!

Sammanfattning

Att ha kunskap om unga och deras livsvillkor är en viktig förutsättning för kommunernas arbete i alla förvaltningar och områden. Både barnkonventionen som nu är lag och Sveriges ungdomspolitik betonar vikten av att alla beslut som tas, som på något sätt rör barn och unga, alltid ska utgå från ett barn- och ungdomsperspektiv. I Sverige beslutade riksdagen år 2014 om en ny ungdomspolitik. Målen för ungdomspolitiken är idag att alla ungdomar (mellan 13 och 25 år) ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Alla beslut som tas och insatser som genomförs rörande unga ska utgå från dessa mål. Tre prioriterade områden har även tagits fram i det ungdomspolitiska handlingsprogrammet och dessa är: ungdomars inflytande, egen försörjning och psykisk hälsa.

Vi rekommenderar att man läser hela rapporten för att få en mer heltäckande bild av ungdomarnas livsvillkor i Sundsvalls kommun. Några sammanfattade reflektioner presenteras dock här.

Fritiden i Sundsvall

Andelen som är nöjda med sin fritid och med utbudet av aktiviteter är på en liknande nivå som föregående Lupp-undersökning år 2018. Totalt sett svarar 87 % av högstadieungdomarna och 84 % av gymnasieungdomarna att de är nöjda med sin fritid. Tjejer är något mindre nöjda än killar och liknande mönster syntes år 2018.

Även när det kommer till vad unga gör på fritiden syns vissa könsskillnader. Killar spelar exempelvis data-, tv- eller onlinespel minst en gång i veckan i klart högre grad än tjejer. Bland killarna svarar 89 % att de spelar minst en gång i veckan, medan motsvarande andel bland tjejerna är 31 %. När kommer till träning/idrott gör tjejer och killar detta minst en gång i veckan i ungefär lika hög grad, 77-80 %. Över tid kan vi se att ungdomarnas vanor på fritiden har förändrats något sedan år 2018. Färre ungdomar läser regelbundet på fritiden jämfört med tidigare. Det är däremot något fler tjejer som i år svarar att de regelbundet spelar online-, data- eller tv-spel.

Synen på möjligheterna till inflytande har försämrats

En stor andel av ungdomarna i Sundsvall vill vara med och bestämma om olika saker i skolan. Det framgår också att 42 % av högstadieungdomarna och 54 % av gymnasieungdomarna vill påverka i frågor som rör kommunen. Andelen som svarar att de vill påverka i kommunen har dock minskat sedan år 2018. Vad gäller synen på möjligheterna att påverka är det en relativt låg andel, 23 % av högstadieungdomarna och 18 % av gymnasieungdomarna, som svarar att de har mycket eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Sett över tid är resultatet för killarna likt år 2018, medan tjejerna angett i något lägre grad att de har möjlighet att påverka. Andelen på högstadiet som upplever att de får vara med och bestämma om olika saker i skolan har också minskat något i flera frågor jämfört med tidigare år. Andelen gymnasieungdomar som upplever att de får vara med och bestämma om olika saker i skolan har dock ökat något i flera frågor, och framförallt vad gäller maten.

Tryggheten i skolan och kommunen

I några frågor om trygghet i skolan har det skett en viss positiv utveckling. Exempelvis uppges än mindre andel av ungdomarna i år att rasism förekommer i skolan. Gymnasieungdomarna i Sundsvall svarar även i lägre grad än riksnittet att rasism förekommer i skolan. Även våld har minskat i högstadiet. Därutöver kan vi även se, i avsnittet om trygghet, att killars utsatthet för stöld har minskat sedan 2018. Bland tjejer är utsattheten på liknande nivå som år 2018. Sundsvalls resultat när det kommer till utsatthet för brott är även likt riksnittet.

Vidare framgår det att tryggheten på de flesta platser i kommunen är hög och på ungefär samma nivå som år 2018. Tjejer känner sig dock mindre trygga än killar i kollektivtrafiken och på stan/i centrum. Tjejers trygghet i kollektivtrafiken har även minskat över tid, och ungdomarna i Sundsvall känner sig trygga i kollektivtrafiken i lägre grad än riksnittet.

Stora skillnader i hälsa mellan kön

Liksom år 2018 framgår det i årets resultat att det finns stora skillnader i kön vad gäller hälsa. Vad som framgår är att tjejer, liksom tidigare år, mår sämre än killar. Andelen unga som skattar sin hälsa som bra har även minskat sedan 2018 både bland tjejer och killar. Andelen som svarar att de mår bra i Sundsvall är något lägre än i riksnittet, speciellt i högstadiet.

Även när det kommer till psykosomatiska symptom uppges tjejer i högre grad än killar att de har besvär flera gånger i veckan eller oftare. Vad gäller stress uppges exempelvis 67-70 % av tjejerna och 28-34 % av killarna att de har besvär flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag. Jämfört med riksnittet är ungdomarna i Sundsvall något mer stressade. Gymnasieungdomarna känner sig även något mer nedstämda/deppiga. I övrigt uppges unga i Sundsvall att de har olika psykiska och somatiska besvär i ungefär samma grad som riksnittet.

I årets Lupp-enkät fanns även en fråga om hur Corona har påverkat ungdomarna i olika avseenden. 44-45 % av tjejerna både i högstadiet och gymnasiet svarar att deras psykiska hälsa blivit lite eller mycket sämre på grund av Corona. Bland killarna är andelen som påverkats negativt lägre. 29 % av gymnasiekillarna och 19 % av högstadiekillarna svarar att deras psykiska hälsa har påverkats negativt på grund av Corona.

Alkoholkonsumtionen på en relativt stabil nivå över tid, men snusning ökar bland tjejer

I resultatet framkommer att ungdomar i Sundsvall dricker alkohol i lägre grad än riksnittet. Däremot dricker unga i Sundsvall ungefär lika mycket som tidigare år, alkoholanvändningen har alltså varit relativt jämn över tid. Ungdomarna röker däremot cigaretter i något lägre grad. Detta går i linje med den nationella utvecklingen som även den visar på en minskande trend. Däremot är det något fler tjejer som i år svarar att de snusar. I nationella och regionala undersökningar som rör ungas drogvanor ses en liknande trend med en uppgång av snusanvändningen de senaste två-tre åren.

Bakgrund och syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor Lupp-undersökning har år 2021 genomförts i Sundsvalls kommun i årskurs 8 på högstadiet samt i år 2 på gymnasiet. Undersökningen genomfördes under hösten 2021 och insamlingen gjordes genom en webbenkät på skolorna. Insamlingen har skötts av kommunen och analys samt sammanställning har gjorts av Enkätfabriken på uppdrag av Sundsvalls kommun.

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och startades av MUCF år 2001. Lupp är en enkät som ska ge kommuner, stadsdelar eller regioner kunskap om ungas situation. MUCF erbjuder enkäten för att stötta kommuner i utvecklingen av ungdomspolitiken. Meningen är att beslut som berör unga i kommuner ska bygga på aktuell kunskap om ungas situation, erfarenheter och åsikter. Lupp-enkäten erbjuds inom tre åldersgrupper: högstadiet 13-16 år, gymnasiet 16-19 år och unga vuxna 19-25 år.

Svarsfrekvens

Totalt har 923 elever av 1195 på högstadiet svarat på undersökningen. Svarsfrekvensen på högstadiet är således 77 %. På gymnasiet har 919 elever svarat på enkäten, utav totalt 1316 elever. Detta ger en svarsfrekvens om 70 %.

I den här typen av skolundersökningar beror bortfallet ofta på att hela klasser inte har haft möjlighet att delta i enkäten eller att elever varit sjuka.

Bortfallsanalys

För vissa frågor finns det internt bortfall, det vill säga att ungdomar på grund av olika anledningar valt att inte besvara en viss fråga i enkäten. Det rör sig oftast om några få procent, men varierar något mellan frågorna. Det kan exempelvis bero på att elever bedömt en fråga som irrelevant eller att det har rört sig om känsliga frågor. Detta är dock vanligt förekommande i undersökningar likt denna.

Analys

Enkätfabriken har analyserat och sammanställt resultaten för att i denna rapport ge en bild av ungdomarnas upplevelser. Rapporten innefattar först och främst statistik uppdelat på ålder samt kön. Jämförelser, inte bara för kön utan även med avseende på andra faktorer, möjliggör en större förståelse för huruvida alla ungdomar har lika villkor och möjligheter i samhället. Denna kunskap är viktig för att kunna arbeta vidare med förändring och för att anpassa insatserna. Observera att nedbrytningar endast redovisas om minst 5 personer har svarat i den aktuella gruppen.

Rapporten innehåller även fördjupad analys i form av sambandsanalyser. Vad som är viktigt att tänka på är att en sambandsanalys inte säger något om orsaksförhållandet, det vill säga att vi kan inte se vad som orsakar vad. Denna form av analys visar endast hur variabler eller frågor samvarierar.

I enkäten finns en fråga om respondenternas könsidentitet. Utöver alternativen kille och tjej fanns även alternativet "annan könsidentitet". Att vi endast redovisar skillnader mellan de som identifierar sig som killar eller tjejer beror på att de som svarat "annan könsidentitet" är få till antalet.

Jämförelser med rikssnitt för Lupp 2021

I den löpande texten samt i tabeller berörs även jämförelser med rikssnittet för Lupp (de kommuner som genomfört Lupp år 2021). Rikssnittet är dock inget nationellt snitt för alla kommuner, utan innefattar endast de kommuner som deltog i Lupp år 2021. Trots att en sådan jämförelse har vissa brister kan det vara fördelaktigt att kunna se kommunens resultat i förhållande till en större kontext.

I rapporten tas rikssnittet upp i de utvalda frågor där det anses vara relevant att jämföra resultatet.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad tematiskt i de områden som finns i Lupp-enkäten: A. Bakgrundsfrågor, B. Fritid, C. Skola, D. Politik och samhälle E. Trygghet, F. Hälsa, G. Arbete och H. Framtid.

För att göra materialet mer överskådligt tas de mest relevanta jämförelserna och nedbrytningarna fram. Vad som även kan vara viktigt att uppmärksamma är att en del svarsalternativ uteslutits i redovisningen. Detta har gjorts för att göra resultatet mer överskådligt. Observera också att vissa diagram redovisar resultatet totalt eller totalt per kön.

Notera även att maskinella avrundningar kan förekomma i rapporten. Det handlar då om enstaka procent.

*Svarsfrekvensen
är 77 % på
högstadiet och
70 % på gymnasiet*

A. Bakgrundsfrågor

Frågor om bakgrund och familj

I den första delen ställdes några frågor om ungdomarna och deras familj.

Som det framgår av bilden nedan är könsfördelningen jämn bland de som svarat på Lupp-enkäten. Totalt sett svarar 12 % att de har en långvarig nedsatt funktion eller sjukdom.

I tabell A5 på nästa sida framgår det att bland ungdomarna som svarat är 90 % själva födda i Sverige.

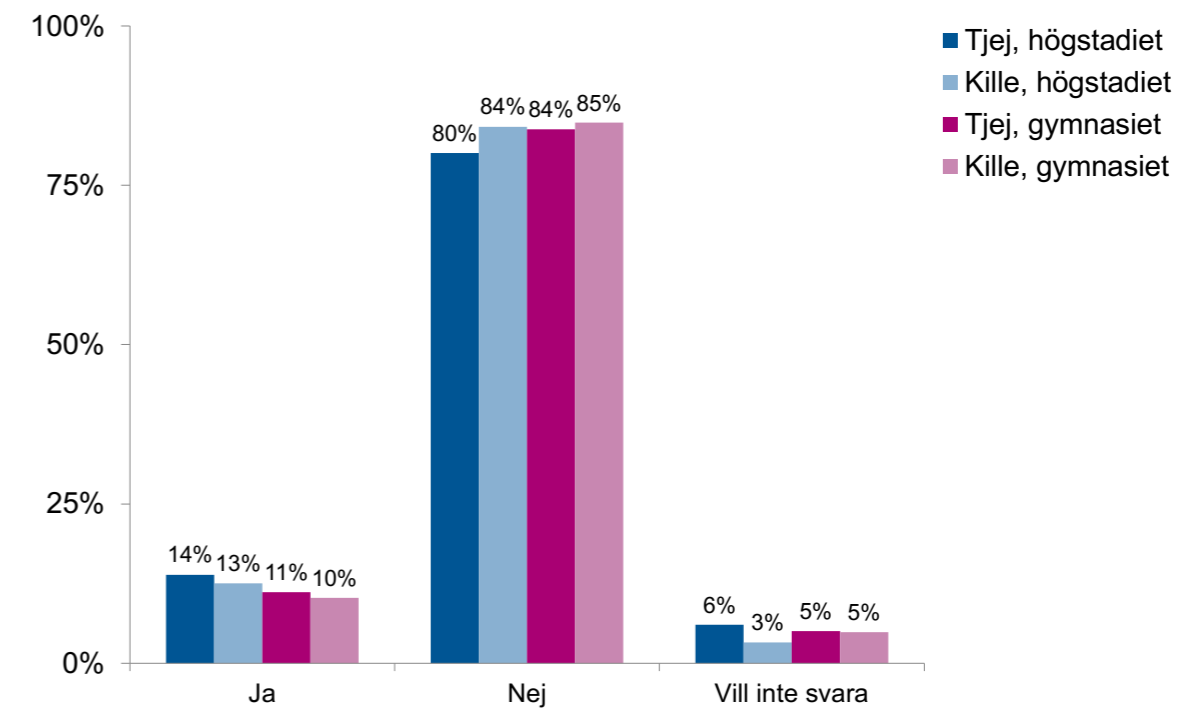
Om de svarande:

12% totalt har en långvarig nedsatt funktion

49% tjejer
49% killar
2% annan könstillhörighet

81% Heterosexuella
2% Homosexuella
6% Bisexuella
12% Övrigt/annat/
vill ej svara

A4. Har du någon sjukdom eller någon nedsatt funktion, som inte är tillfällig, och som innebär att du har svårigheter att delta i olika aktiviteter, t.ex. i skolan, med vänner eller på din fritid?

A5. Var är du och dina föräldrar födda? Totalt

	Sverige	Norden	Europa	Utanför Europa
Du själv	90%	0%	2%	8%
Förälder A	83%	2%	4%	12%
Förälder B	81%	2%	4%	14%

A5a. Du angav att du inte var född i Sverige. Hur länge har du bott här? Totalt

	Procent
10 år eller längre	40%
4-9 år	47%
0-3 år	13%

A6. Vad gör din/dina föräldrar huvudsakligen? Totalt

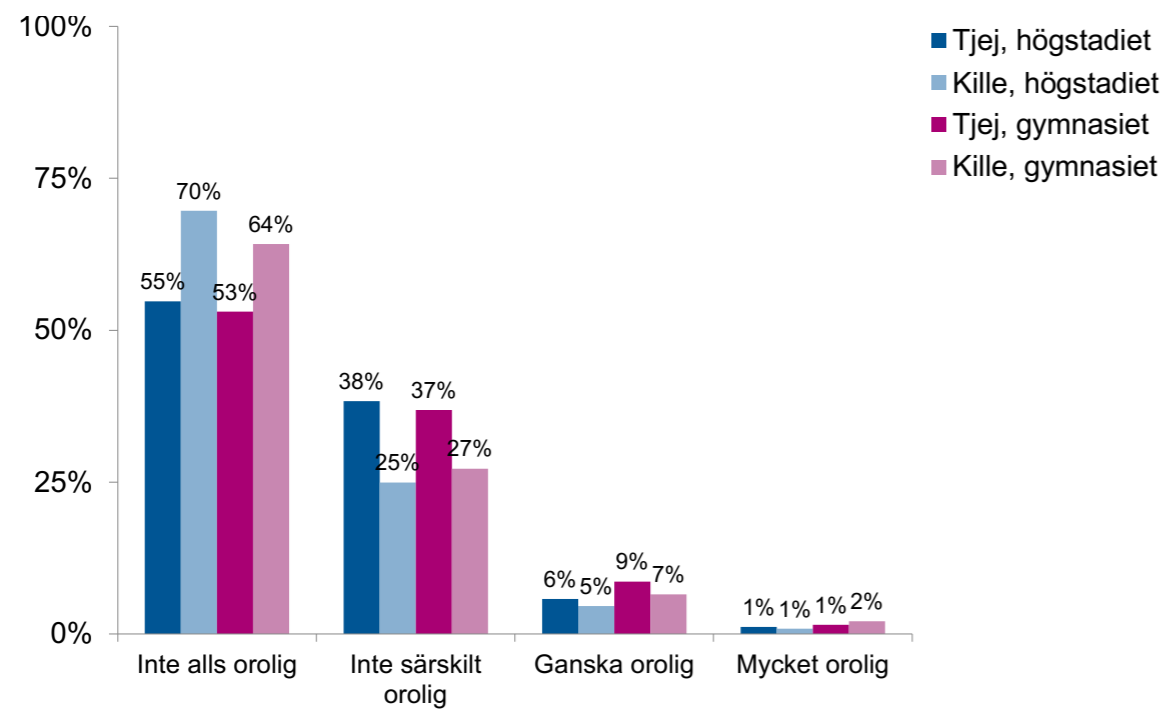
	Förälder a	Förälder b
Arbetar	92%	85%
Studerar	3%	3%
Föräldraledig	0%	1%
Arbetslös	2%	2%
Långtidssjukskriven/sjukpensionär	2%	2%
Ålderspensionär	0%	1%
Annat	1%	3%
Vet inte	1%	3%

Ekonomi

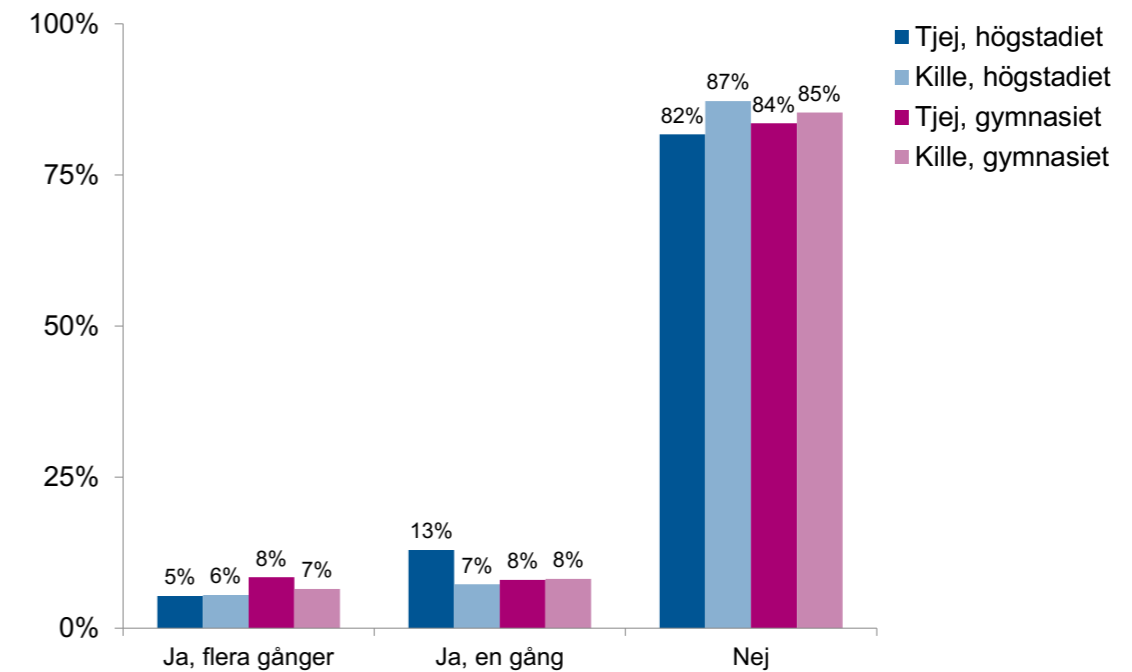
En majoritet av ungdomarna svarar att de inte är oroliga för sina föräldrars ekonomi, se diagram A7. Det är dock mellan 6-7 % av högstadieungdomarna och 9-10 % av gymnasieungdomarna som svarar att de är ganska eller mycket oroliga. Killar har i högre grad än tjejer svarat att de inte alls är oroliga.

Vidare framgår det i diagram A8 att mellan 13-18 % svarar att det en eller flera gånger hänt att de inte kunnat göra eller köpa något som många andra i deras ålder gör eller köper, för att familjen inte haft råd.

A7. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

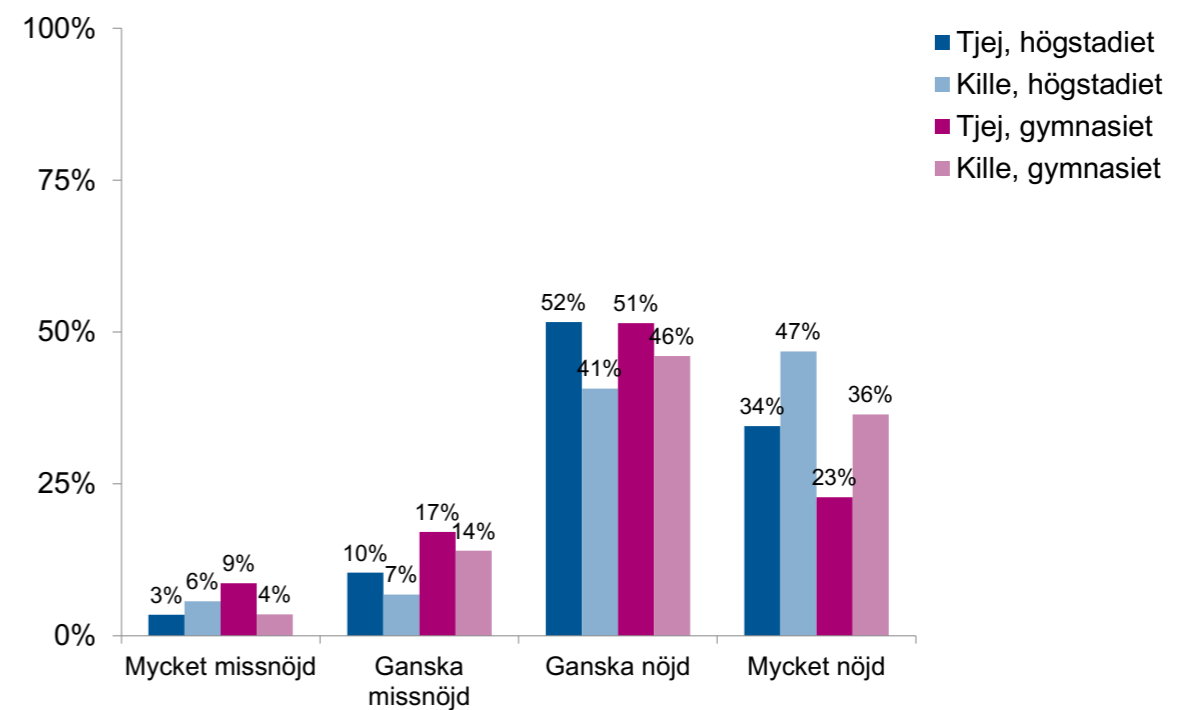

A8. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra något eller inte kunnat köpa något som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd?

Ungdomarna svarade på en fråga om hur nöjda de är med sin ekonomi. Vad som framgår i diagram A9 är att majoriteten av ungdomarna är ganska nöjda eller mycket nöjda med sin ekonomi. Tjejer i gymnasiet svarar i högst grad att de är ganska eller mycket missnöjda.

A9. Hur nöjd är du med din ekonomi?

”Några aktiviteter för oss som blivit för gammal för fritidsgårdar, för oss mellan 14-18 år ungefär”

– Svar från tjej i gymnasiet på frågan om vilka fritidsaktiviteter som saknas i kommunen

B. Fritid

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

Kommunens eller samhällets ansvar när det kommer till ungas fritid handlar dels om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar och dels om att bevaka tillgängligheten samt se till att ingen utestängs från en stimulerande och meningsfull fritid. Forskning och tidigare studier visar dock att vissa grupper av ungdomar i lägre grad deltar i olika typer av fritidsaktiviteter. Bland annat framgår det att utrikesfödda tjejer, unga med funktionsnedsättning, unga hbtq-personer och unga med begränsade ekonomiska resurser i lägre grad är aktiva i fritidsverksamheter och föreningar.¹

En studie från MUCF år 2020 visar också att det är vanligare att unga utrikesfödda, unga hbtq-personer samt unga tjejer upplever olika hinder att delta i fritidsaktiviteter. I samma studie finner man också att var tredje ung med funktionsnedsättning och var fjärde ung hbtq-person avstår från fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemötta.²

¹ MUCF 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering

² MUCF 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder

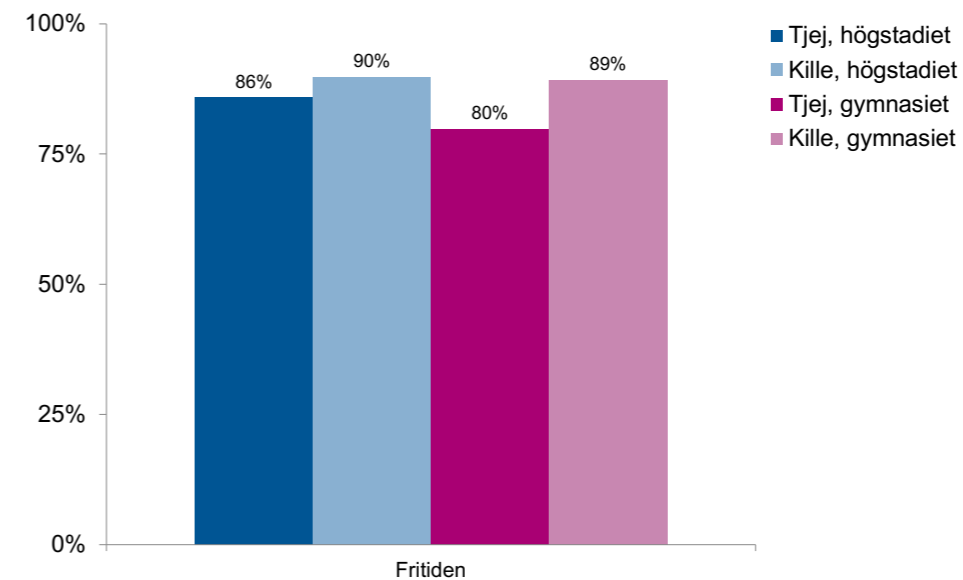
Nöjdhet med fritiden

Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar.

I diagram B0 nedan redovisas andelen nöjda med sin fritid i Sundsvall. Killar är nöjdare än tjejer, framför allt på högstadiet. Jämför man med rikssnittet är ungdomarna i Sundsvall ungefär lika nöjda.

I diagram B0b på följande sida kan vi se att andelen nöjda från år 2015 har minskat något för respektive kön men skillnaderna är små.

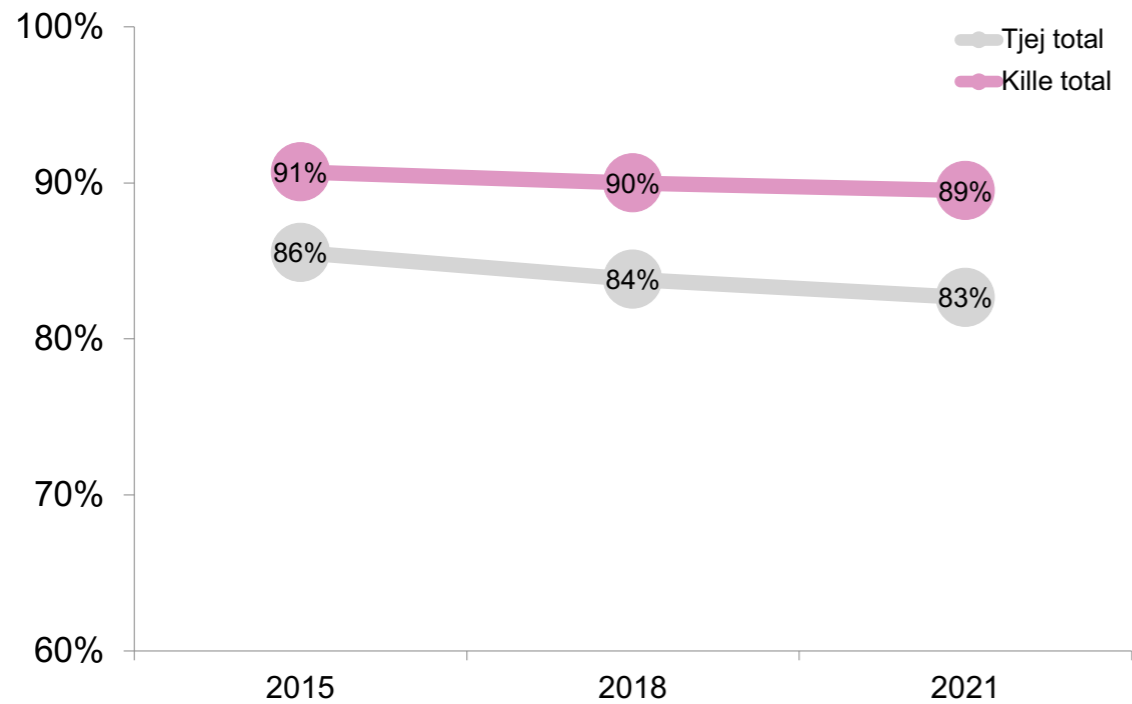
B0. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid? Andel som svarat ”mycket nöjd” eller ”ganska nöjd”

B0a. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelse med rikssnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
87%	89%	84%	86%

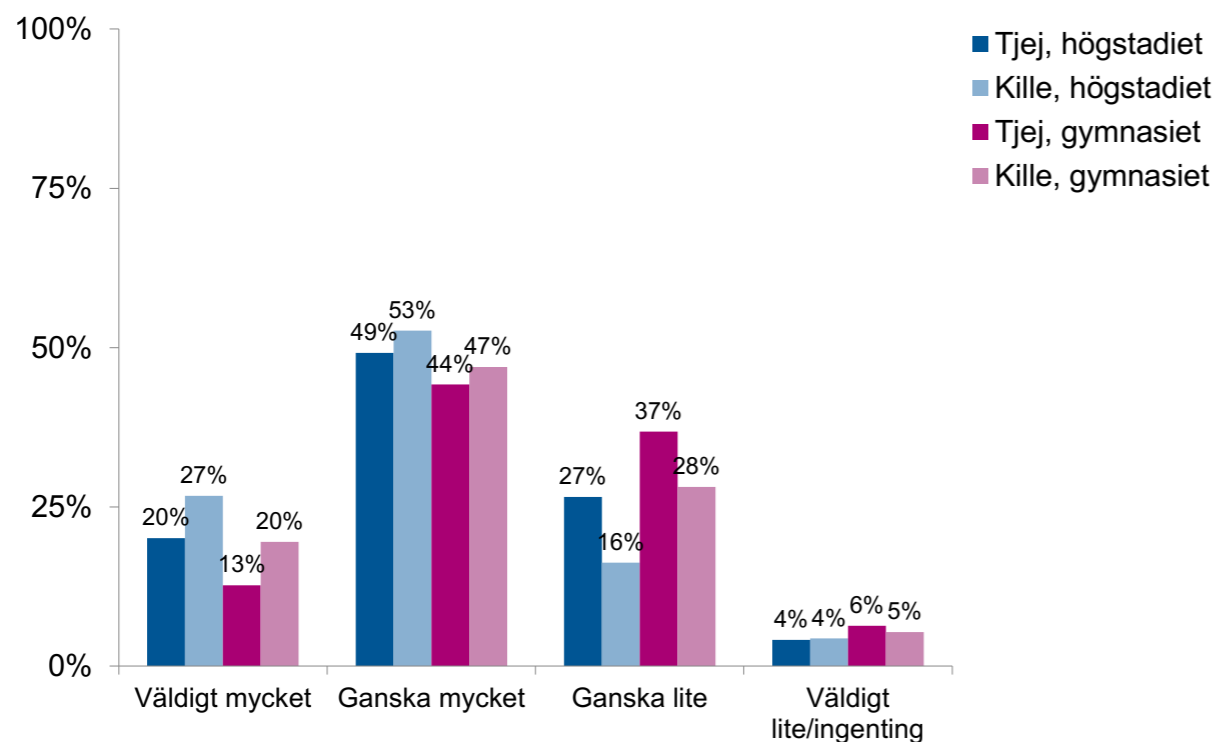
B0b. Andel nöjda med sin fritid: Jämförelse över tid

När det handlar om utbudet av fritidsaktiviteter i kommunen eller hur mycket det finns att göra så framkommer i diagram B1 att gymnasietjejerna är mindre nöjda med utbudet än gymnasiekillarna samt att högstadiekillarna är den absolut nöjdaste gruppen.

Totalt 43 % av gymnasietjejerna svarar att det finns ganska lite eller väldigt lite/ingen-ting att göra. Motsvarande andel bland gymnasiekillar är 33 %. I högstadiet svarar 31 % av tjejerna och 20 % av killarna att det finns ganska lite eller väldigt lite/ingen-ting att göra.

B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden?

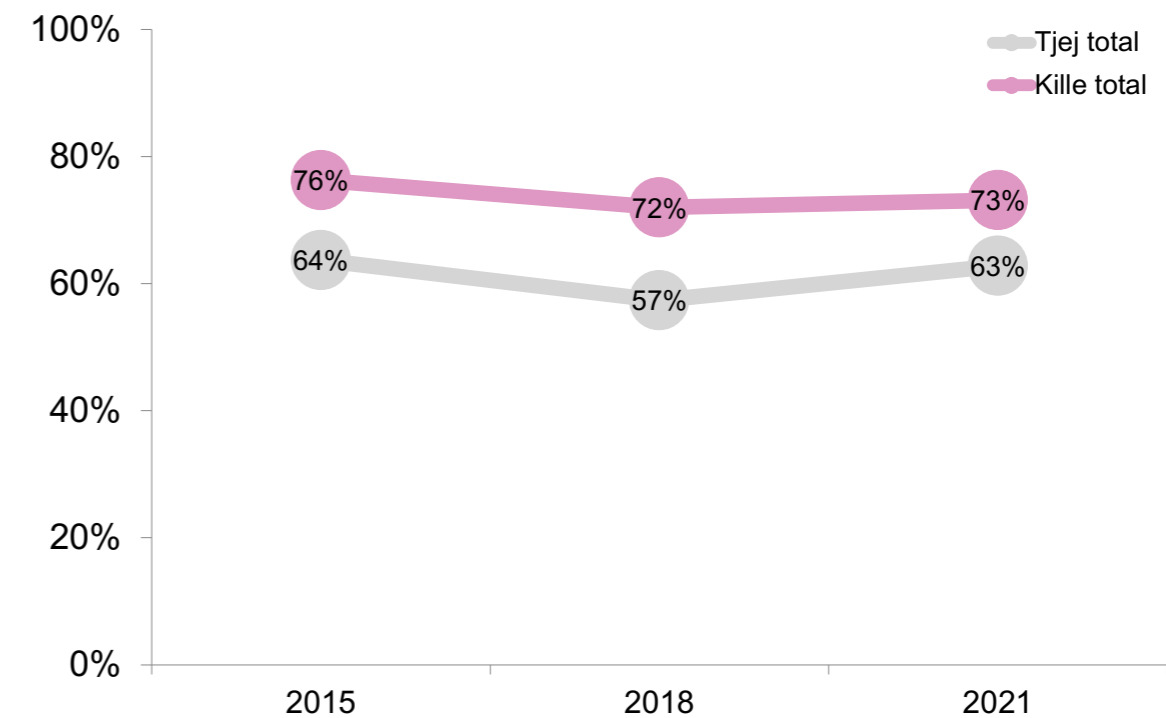
Det framgår att både högstadie- och gymnasieungdomar i Sundsvall är lika nöjda som rikssnittet gällande utbudet av fritidsaktiviteter, se tabell B1a.

Andelen tjejer som är nöjda med hur mycket det finns att göra på fritiden har ökat med 6 % sedan år 2018.

B1a. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: Jämförelse med rikssnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
74%	75%	62%	63%

B1b. Andel som svarat att det finns "väldigt mycket" eller "ganska mycket" att göra på fritiden: Jämförelse över tid

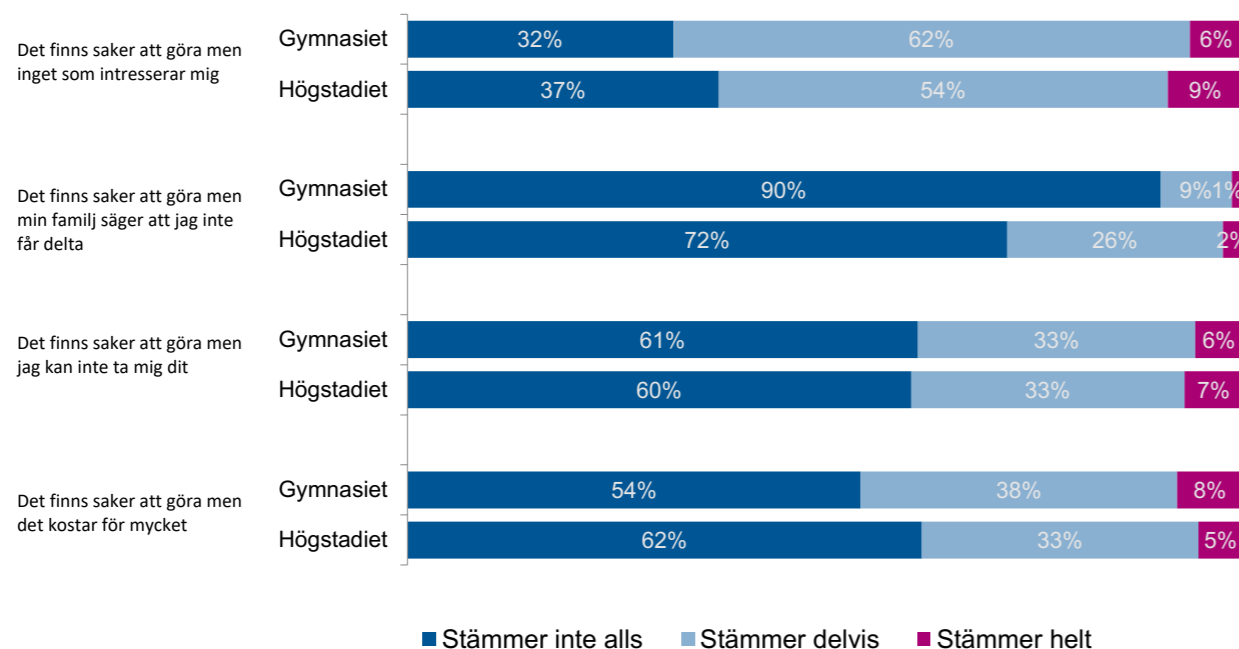

Orsaker till att avstå från fritidsaktiviteter

Ungdomarna fick ta ställning till några påståenden om fritidsutbudet, se diagram B2. Här framgår bland annat att störst andel unga, främst i gymnasiet, svarar att det stämmer helt eller delvis att det finns saker att göra men inget som intresserar dem. Bland gymnasieungdomarna svarar 32 % att det inte stämmer alls, och motsvarande andel bland högstadieungdomarna är 37 %. Högstadieungdomarna instämmer däremot i högre grad än gymnasieungdomarna i att det finns saker att göra men att de inte får delta för sin familj.

I tabell B2a framgår också att gymnasieungdomarna i lägre grad än rikssnittet svarar att det inte stämmer alls att det finns saker att göra men inget som intresserar dem samt att det finns saker att göra men det kostar för mycket. Resultatet för högstadiet är mer likt rikssnittet. Även högstadieungdomarna svarar dock i något lägre grad än rikssnittet att det inte stämmer alls att det finns saker att göra men det kostar för mycket.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

B2a. Andel som svarat "stämmer inte alls" jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Det finns saker att göra men inget som intresserar mig	37%	40%	32%	40%
Det finns saker att göra men min familj säger att jag inte får delta	72%	75%	90%	91%
Det finns saker att göra men jag kan inte ta mig dit	60%	63%	61%	66%
Det finns saker att göra men det kostar för mycket	62%	67%	54%	62%

Vad ungdomarna gör och hur ofta

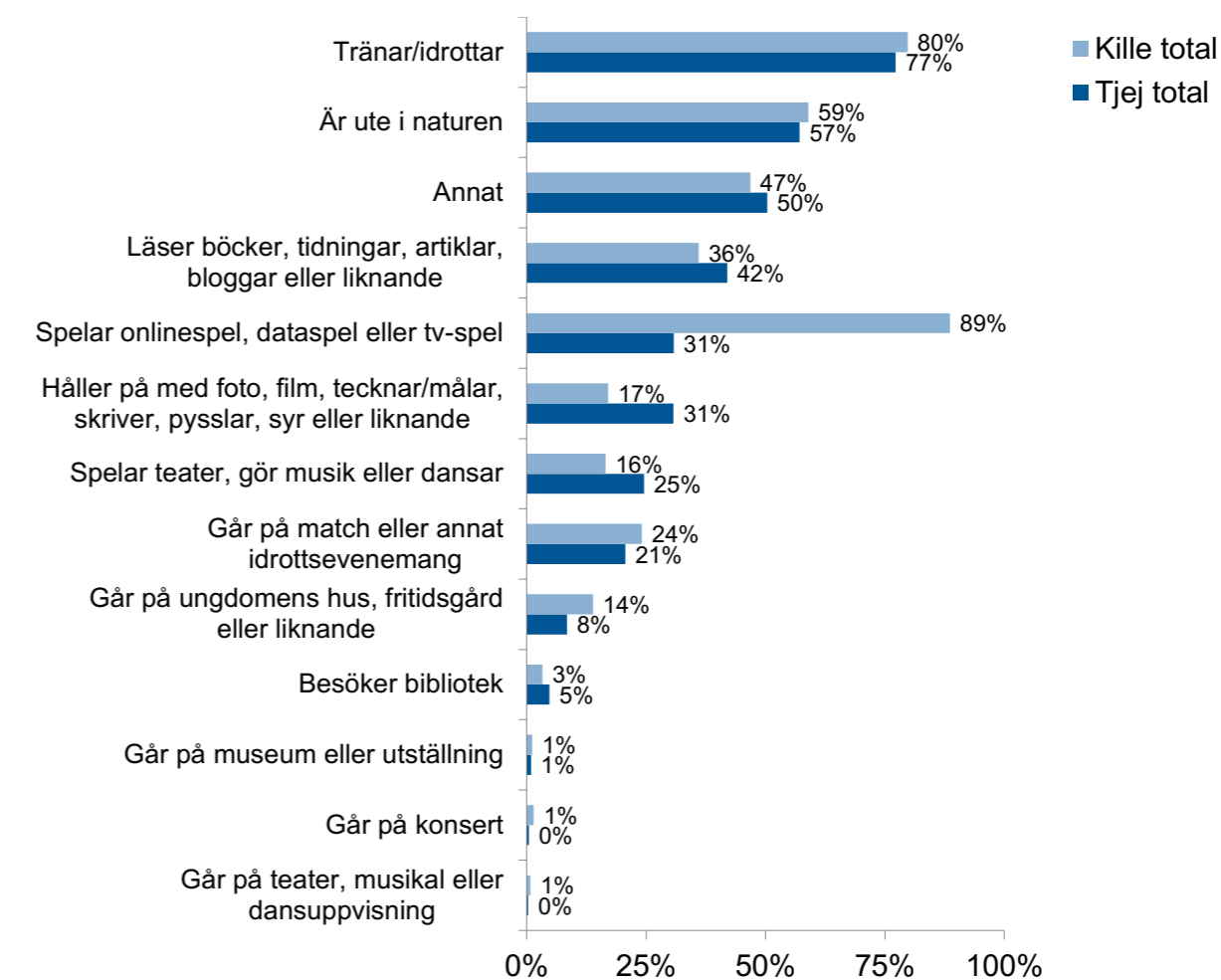
I diagram B3 redovisas vilka aktiviteter ungdomarna regelbundet (minst en gång i veckan) sysselsätter sig med. Vad som framgår är att en hög andel, 80 % av killarna och 77 % av tjejerna, tränar eller idrottar minst en gång i veckan. Strax under 60 % av både killar och tjejer anger att de ute i naturen minst en gång i veckan.

Det svar som förekommer mest bland killarna är data-, tv- eller onlinespel, 89 % av killarna uppger att de spelar minst en gång i veckan. Motsvarande siffra för tjejerna är 31 %. Tjejer svarar däremot i högre grad än killar att de spelar teater, gör musik eller dansar. Tjejer håller även på med foto, film, målar, skriver eller pysslar samt läser i högre grad än vad killar gör.

Bland de som svarar att de gör något annat på sin fritid nämns bland annat umgås med familj och kompisar, ser på film eller serier, lagar mat eller bakar och kör EPA-traktor. Resultatet i Sundsvall är i likhet med rikssnittet för Lupp, se tabell B3a på följande sida. Ungdomarna i Sundsvall håller i något högre grad på med foto, film, tecknar/målar, skriver, pysslar eller liknande. Det framgår även att högstadieungdomarna i Sundsvall i något högre grad än rikssnittet går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande. Andelen på gymnasiet är ungefär densamma som i rikssnittet.

Sett över tid har andelen som läser minskat sedan 2018 bland både killar och tjejer. Andelen som spelar teater har minskat bland tjejerna sedan år 2018, se diagram B3b.

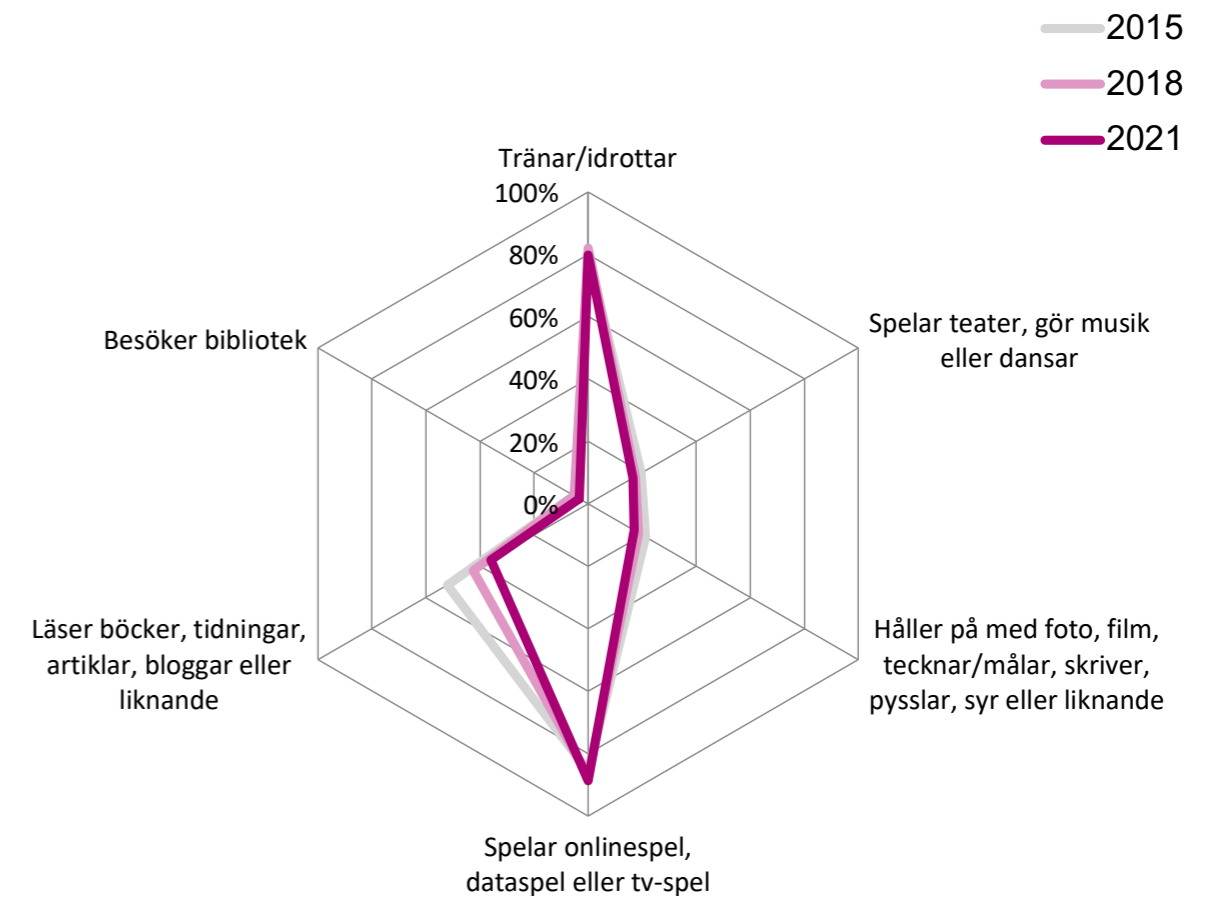
B3. Hur ofta gör du följande saker på din fritid? Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

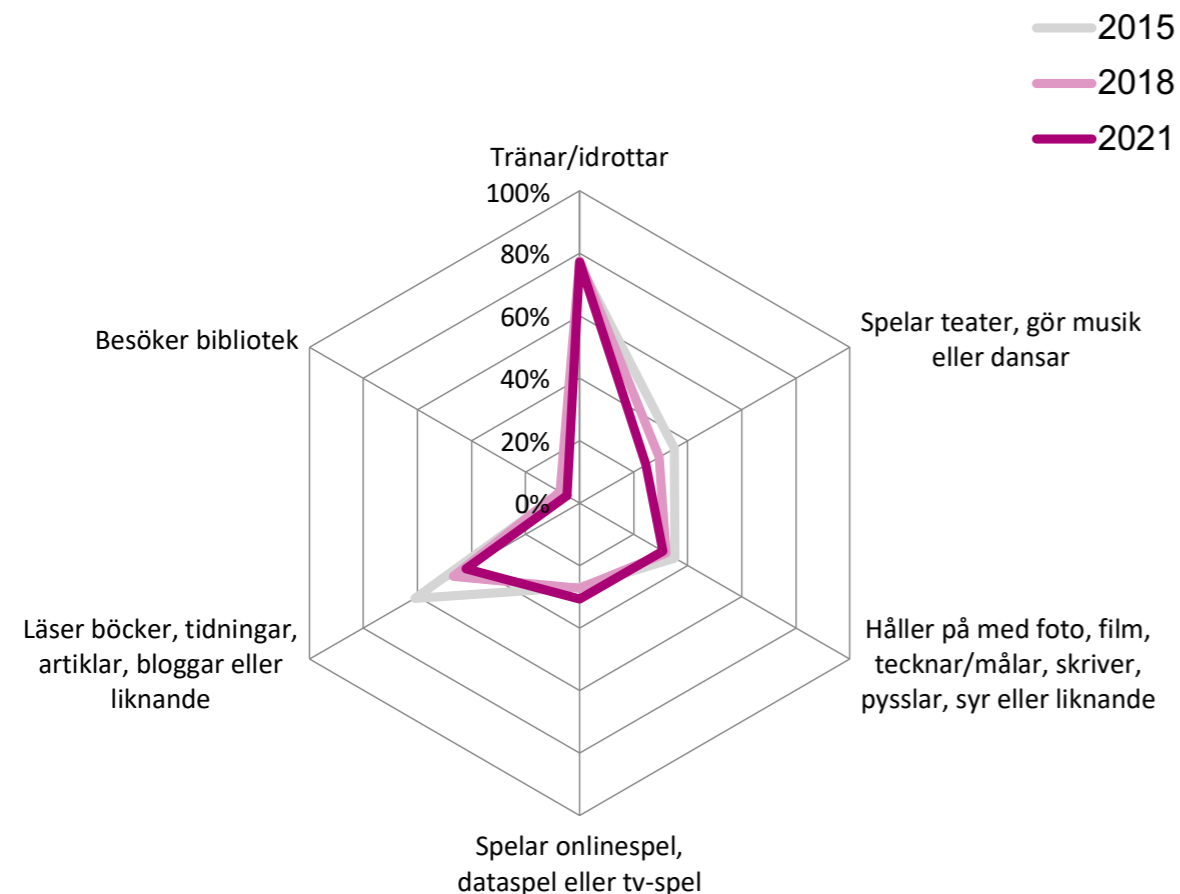
B3a. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse med riksnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Tränar/idrottar	82%	79%	74%	74%
Spelar teater, gör musik eller dansar	24%	24%	18%	18%
Håller på med foto, film, tecknar, målar, skriver, pysslar, syr eller liknande	27%	24%	22%	19%
Spelar online-, data- eller tv-spel	66%	66%	54%	55%
Läser böcker, tidningar, artiklar, bloggar eller liknande	39%	38%	40%	38%
Besöker bibliotek	4%	6%	4%	7%
Är ute i naturen	63%	62%	53%	55%
Går på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	18%	12%	5%	4%
Går på konsert	1%	1%	1%	1%
Går på teater, musikal eller dansuppvisning	1%	1%	1%	1%
Går på museum eller utställning	1%	1%	1%	1%
Går på match eller annat idrottsevenemang	24%	24%	20%	16%
Annat	49%	49%	47%	44%

B3b. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, kille

B3b. Fritidsaktiviteter minst en gång i veckan, jämförelse över tid, tjej

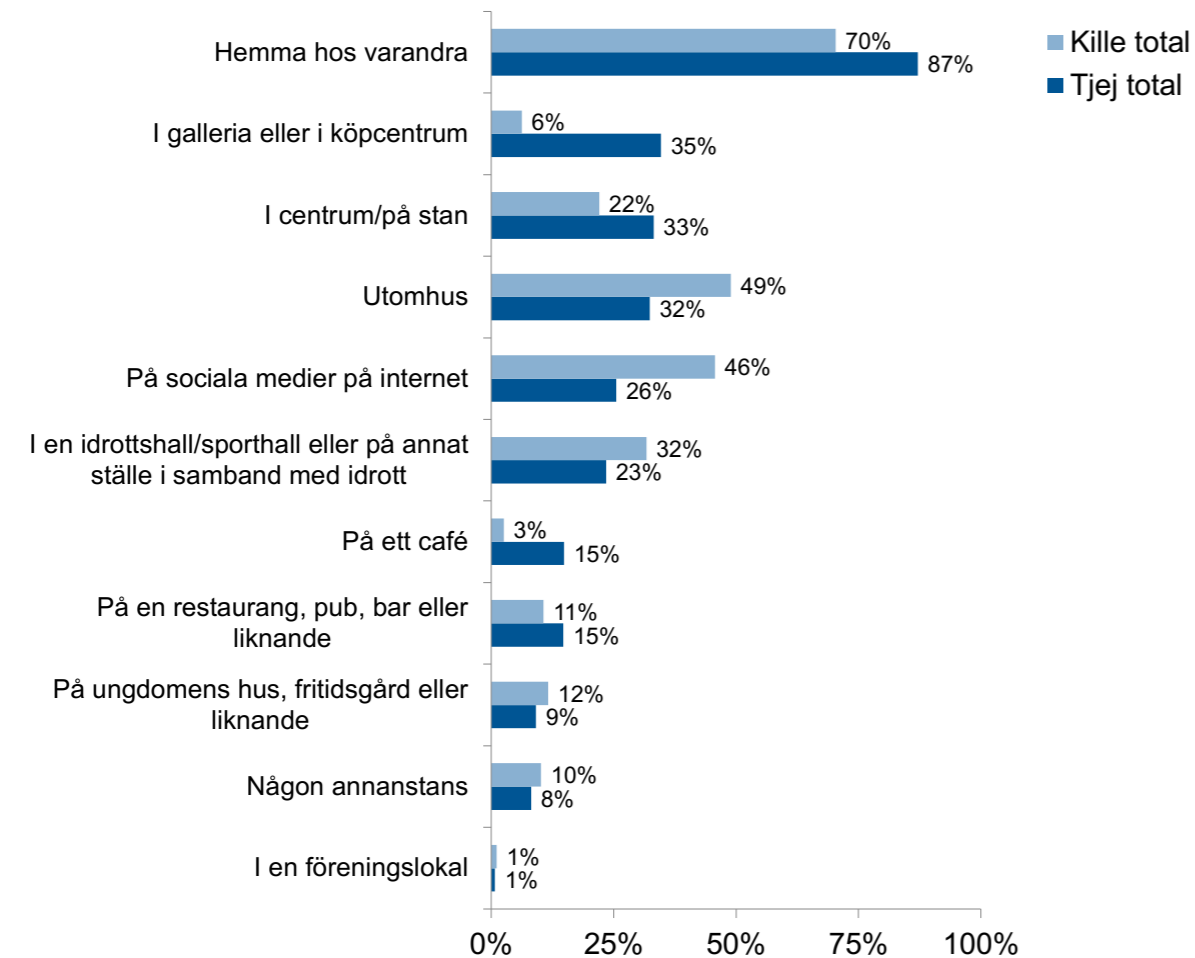

Var ungdomarna träffas

Gällande var ungdomarna brukar träffa sina kompisar på fritiden är det vanligast att träffas hemma hos varandra. En väldigt hög andel av tjejerna, 87 %, svarar att de brukar träffa sina kompisar hemma hos varandra. Bland killar är motsvarande andel något lägre på 70 %.

En större andel killar (46 %) än tjejer (26 %) anger att de brukar träffas på sociala medier på internet. Det är också fler killar än tjejer som träffas utomhus. En större andel tjejer än killar träffas däremot i gallerior eller i köpcentrum samt i centrum/på stan.

B4. När du träffar dina kompisar på fritiden, var brukar ni då vara?

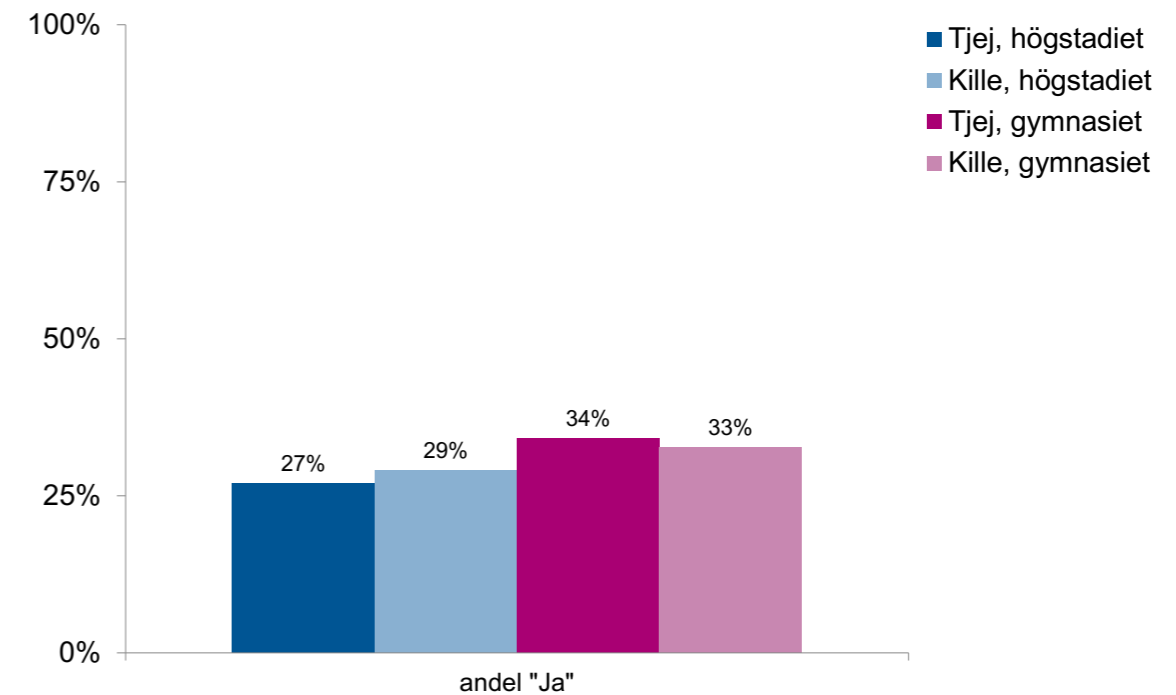
Saknas fritidsaktiviteter?

Ungdomarna svarade på en fråga om huruvida det saknas fritidsaktiviteter där de bor, se diagram B5 på följande sida. Ungdomar på gymnasiet svarar i högst grad att det saknas fritidsaktiviteter.

Vid en jämförelse med rikssnittet ser vi att högstadieungdomarna i Sundsvalls kommun är något mindre nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter än genomsnittet för Lupp 2022. Resultatet för gymnasiet är mer likt rikssnittet.

Andelen som saknar fritidsaktiviteter har minskat något sedan år 2018 både bland killar och tjejer. Minskningen är dock väldigt liten.

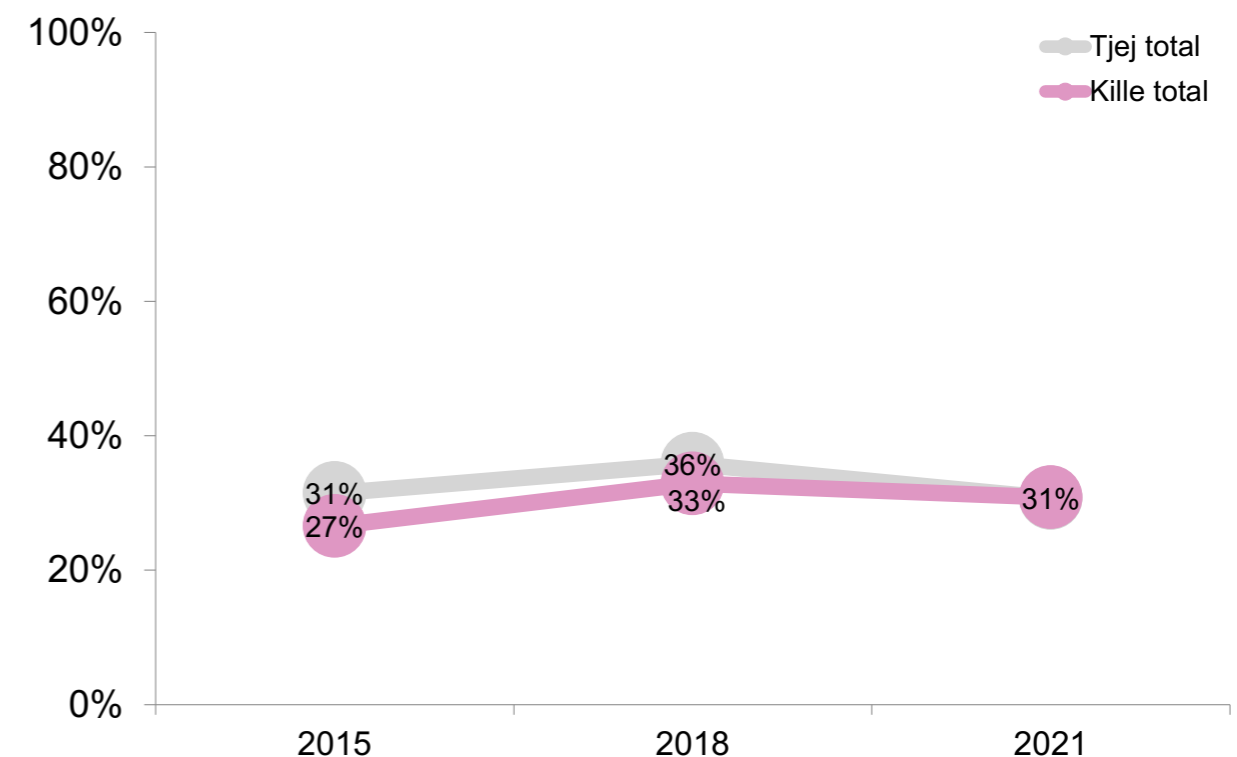
B5. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

B5a. Andel som saknar fritidsaktiviteter: jämförelse med rikssnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
29%	24%	33%	31%

B5b. Andel som saknar fritidsaktiviteter: jämförelse över tid

Vilka aktiviteter saknas

B5c. Vad är det för fritidsaktiviteter du saknar?

Ungdomarna kunde även i fritext skriva vad för fritidsaktiviteter de saknar. Flera nämner att de saknar aktiviteter men utan att specificera vilka aktiviteter, exempelvis "mer av allt" eller "vad som helst". Flera kommenterar att de saknar idrottsanläggningar som inte är uppbokade av föreningar, och några kommenterar att fotboll är det enda som finns och önskar ett bredare utbud. Basketplaner, skateparker, padelbanor, gokart, volleyboll, danslokaler och en ny simhall nämns av flertalet ungdomar.

Mötesplatser av olika slag önskas också av flera ungdomar. Främst efterfrågas fritidsgårdar och någonstans där ungdomarna kan umgås med sina vänner. Även evenemang, konserter och roliga och kreativa aktiviteter att göra med vänner tas upp bland fritextkommentarerna.

"Roliga aktiviteter som inte kostar så mycket pengar, exempelvis arkader eller liknande"

- Kille, gymnasiet

"Platser att hänga på där det är tryggt och känns välkomnande"

-Tjej, gymnasiet

"Fritidsgårdar eller öppna sporthallar som är lediga både på dagen och kvällen"

- Kille, högstadiet

"Jag saknar multiarenor på lite mer ställen och mer fotbollsplaner"

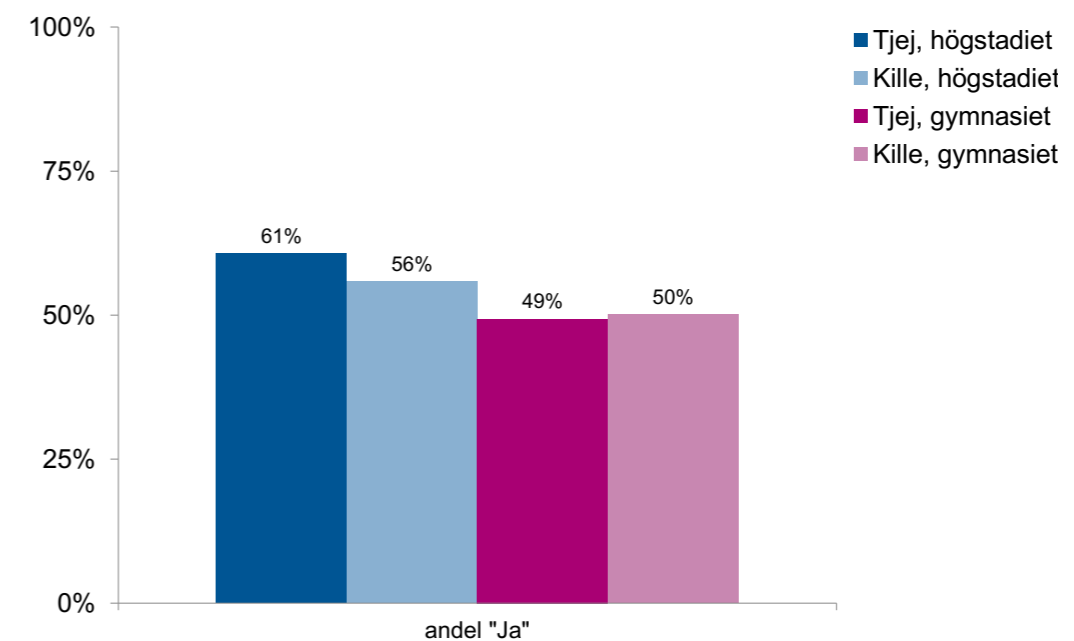
-Tjej, högstadiet

Medlemskap i föreningar

I Sverige har andelen unga som är medlemmar i en förening eller anger att de har ett intresse för ett föreningsmedlemskap minskat de senaste åren. Föreningslivet i Sverige når inte en lika stor andel unga som det tidigare gjort och unga är även i lägre utsträckning med i flera föreningar. Ju äldre undersökningsgruppen är bland 10-19-åringar, i desto högre grad gäller detta.¹

Totalt svarar 58 % av högstadieungdomarna och 50 % av gymnasieungdomarna att de är medlemmar i en förening. Andelen ungdomar i Sundsvall som är föreningsmedlemmar är på en liknande nivå som rikssnittet, se tabell B6a. Vad vi däremot ser i diagram B5b är att andelen som är föreningsmedlemmar har minskat från år 2018, framförallt i högstadiet.

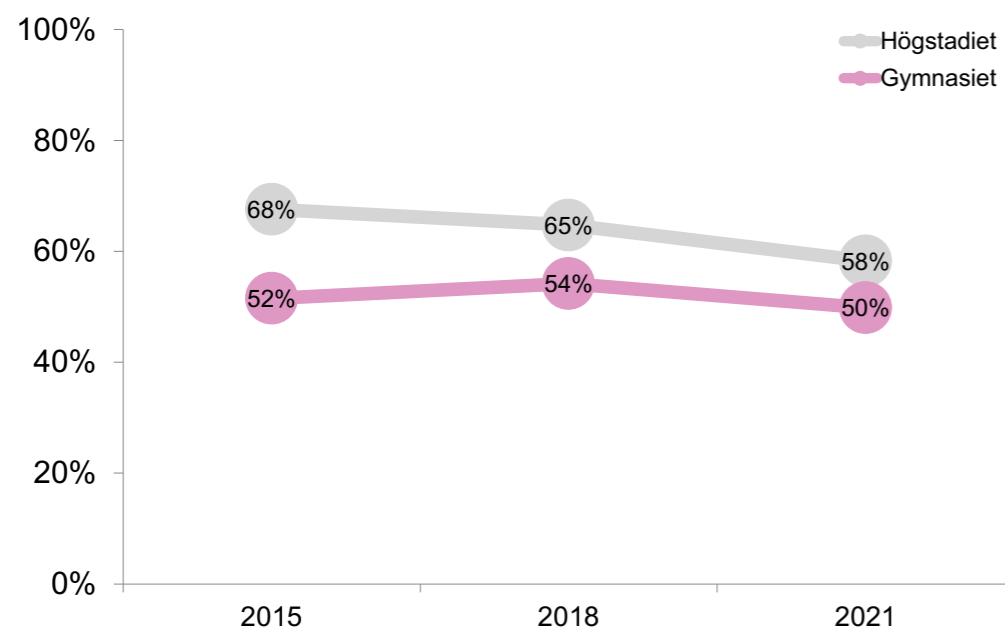
B6. Är du medlem i någon förening? Andel "ja"

B6a. Andel som svarat att de är föreningsmedlemmar: Jämförelse med rikssnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
58%	59%	50%	48%

B5b. Andel som är medlem i en förening: Jämförelse över tid

Idrotts- och friluftsanläggningar

Ungdomarna fick även svara på vilka friluftsanläggningar som Sundsvall borde satsa på. Gymanläggningar, fotbollsplaner och badplatser är de tre anläggningar som ungdomar anger i störst utsträckning. Tjejer anger badplatser i större utsträckning än killar. Killar anger lokal för e-sport, downhill-/mountainbikebana och skjutbanor i större utsträckning än tjejer, se tabell B8.

B8. Vilka idrotts- och friluftsanläggningar tycker du Sundsvall ska satsa på? (Ange max 3 alternativ)

	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Gym	27%	24%	31%	29%
Fotbollsplaner	23%	28%	14%	22%
Badplatser	28%	13%	27%	13%
Fotbollshall	17%	24%	10%	19%
Lokal för e-sport/LAN	3%	22%	3%	19%
Annat	12%	17%	8%	6%
Utegyms	11%	8%	12%	9%
Skoterleder	9%	10%	8%	13%
Skjutbana	3%	16%	5%	15%
Bowlinghall	10%	5%	12%	10%
Äventyrsstigar	12%	5%	12%	6%

	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Rackethall, (pingis, tennis, badminton, squash, padel)	9%	8%	9%	6%
Motorsportanläggning	3%	11%	4%	13%
Fiskeplatser/fiskebryggor	3%	9%	5%	12%
Ishockeyhall	6%	8%	5%	10%
Simhall	8%	5%	8%	6%
Downhill-/Mountainbikebana	4%	13%	2%	8%
Ridanläggning	12%	0%	13%	0%
Utförsåkning	8%	5%	9%	3%
Klättervägg inomhus/utomhus	6%	3%	10%	5%
Skatepark utomhus	8%	6%	4%	6%
Lokal för kampsport	4%	5%	3%	7%
Volleybollplan	5%	4%	7%	4%
Motionsspår/skidspår	6%	3%	8%	1%
Sporthall 20x40 m	3%	4%	4%	6%
Friidrottshall	4%	4%	5%	5%
Ridleder	7%	0%	9%	0%
Vandringsleder	3%	2%	6%	3%
Spontanidrottsplatser	3%	1%	4%	5%
Utomhusbassäng	5%	3%	4%	1%
Snöskoleder	3%	2%	4%	4%
Bandyhall	2%	4%	3%	3%
Arena för dans utomhus, dansbana/scen	4%	2%	6%	1%
Lokal för dans och gruppträning inomhus	5%	0%	7%	0%
Isbana eller ishall för konståkning	5%	1%	5%	0%
Yta för parkour	2%	3%	1%	3%
BMX-park/Kick-bike	1%	5%	0%	2%
Anläggningar för inlines	3%	1%	3%	2%
Pumptrack	1%	5%	0%	1%
Crossfitbox	1%	1%	4%	2%
Lokal för fäktning	1%	2%	1%	3%
Rullskidbana	3%	0%	2%	0%
Trailrunningleder	1%	1%	0%	0%
Arena för rollerderby	0%	1%	0%	0%

”Skolan borde satsa mer på sammanhållning”

– Svar från tjej i högstadiet

C. Skola

Enligt en forskningssammanställning av Skolinspektionen bygger framgångar i skolan och undervisningen bland annat på ett tydligt pedagogiskt ledarskap från lärarens sida, goda relationer mellan lärare och elever, samt att själva lärandemiljön i skolan är trygg och stödande för eleverna.¹

Det tas också upp att det behöver finnas tilltro till varje elevs förmåga samt att skolan måste anpassa undervisningen efter varje elev.

De senaste åren har det kommit en rad publikationer gällande jämställdhet i skolan. Det är nämligen så att killarnas skolresultat är avsevärt sämre än tjejernas, vilket bland annat förklaras med begränsande normer kring maskulinitet.² Därutöver har det kommit studier som visar att tjejer är mindre trygga i skolan, mår sämre och är mer utsatta för bland annat trakasserier och övergrepp. Flera studier pekar på att lösningen på dessa problem är ett aktivt jämställdhetsarbete i skolorna, där man kontinuerligt utmanar destruktiva normer.³

För att alla elever ska tillförsäkras en utbildning av hög kvalitet där skolmiljön är såväl trygg som jämställd är det därför angeläget att skolor bedriver ett aktivt och långsiktigt arbete med jämställdhet kopplat till trygghet.⁴

I Lupp-enkäten ställs en rad frågor om hur ungdomarna ser på sin skola – hur de trivs, hur de ser på undervisningen och skolmiljön samt övriga aspekter. Lupp-resultatet ger således värdefull information om elevernas syn på vissa aspekter, även om frågorna inte är heltäckande avseende skolsituationen.

¹ Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen

² SKL 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.

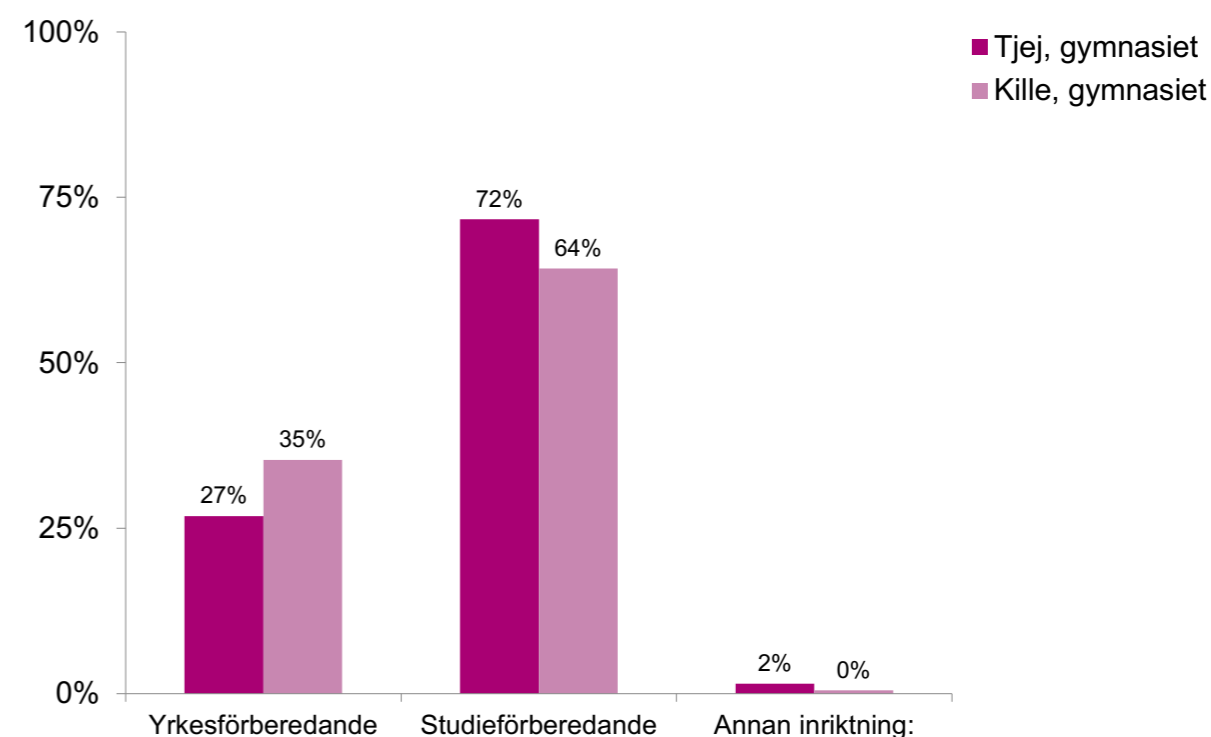
³ Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

⁴ Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet

Programinriktning gymnasiet

I diagrammet nedan redovisas gymnasieelevernas programinriktning. En majoritet av både tjejerna och killarna läser ett studieförberedande program. En större andel killar (35 %) än tjejer (27 %) läser ett yrkesförberedande program.

C2. Vilken inriktning har ditt gymnasieprogram?

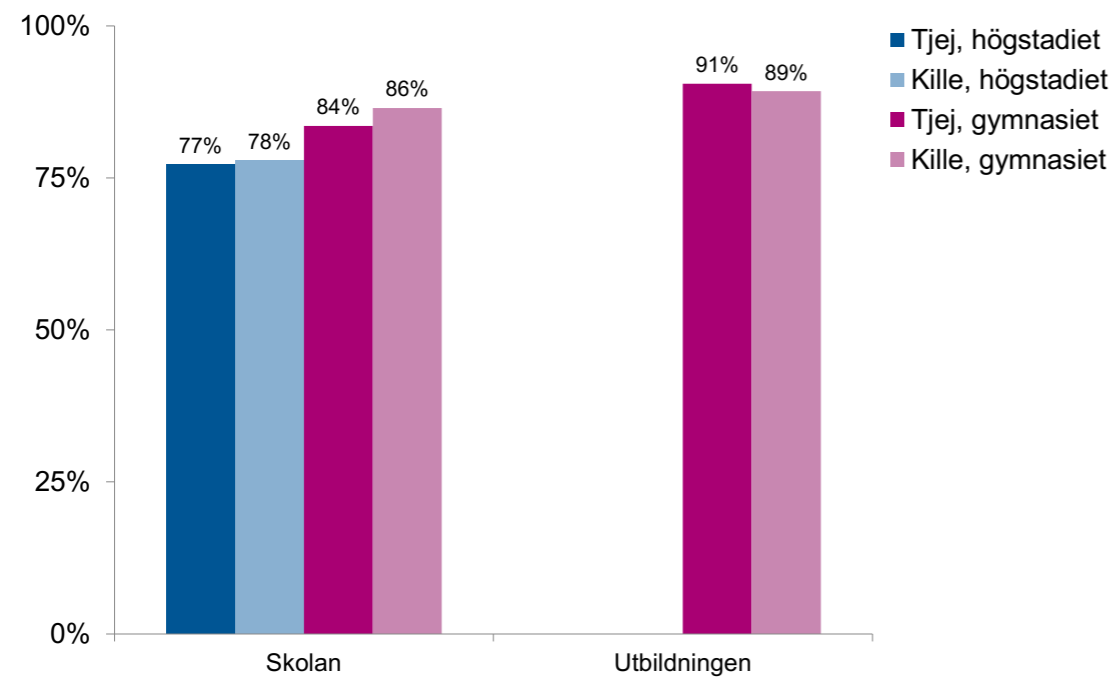
Nöjdhet med skola och utbildning

Ungdomarna fick även svara på en fråga om hur nöjda de är med skolan, se diagram C2a på följande sida. En andel om 76 % av högstadiungdomarna och 85 % av gymnasieungdomarna svarar att de är nöjda med skolan.

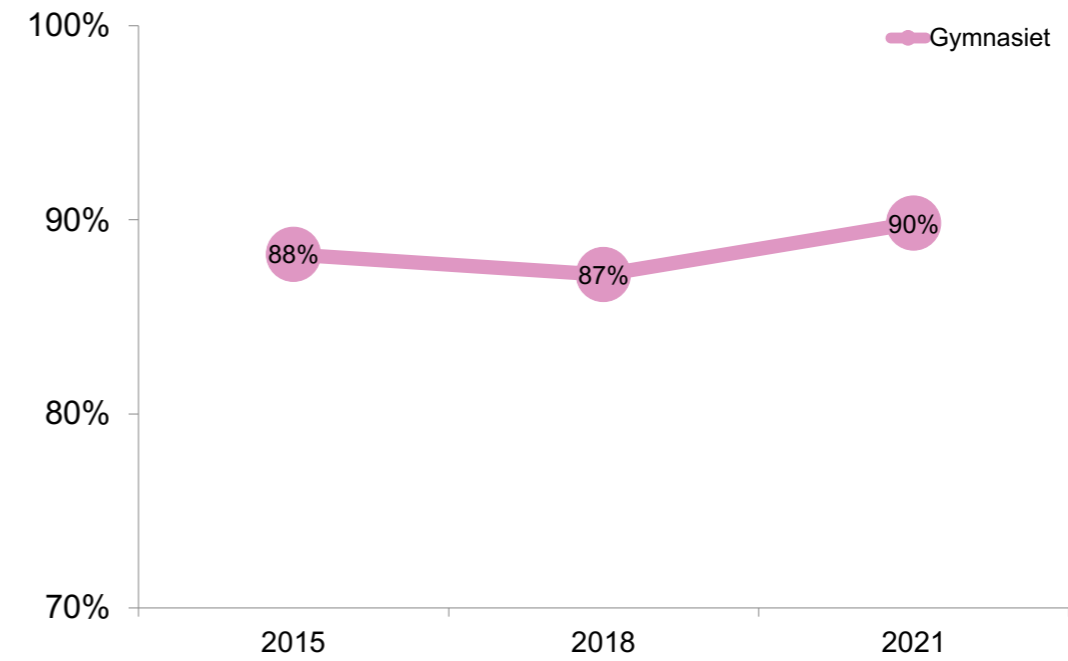
Gymnasieungdomarna fick även svara på en fråga om huruvida de är nöjda med utbildningen. En stor andel om 90 % svarar att de är nöjda med utbildningen. I tabell C2b framgår att ungdomarna i Sundsvall är lika nöjda med skolan som rikssnittet.

Sett över tid har andelen högstadiungdomar som är nöjda med skolan minskat något jämfört med år 2018. För gymnasieungdomar har däremot andelen ökat något under samma period. Nöjdheten med utbildningen på gymnasienivå har också ökat något jämfört med år 2018.

**C2a. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel "mycket nöjd" eller "ganska nöjd"**

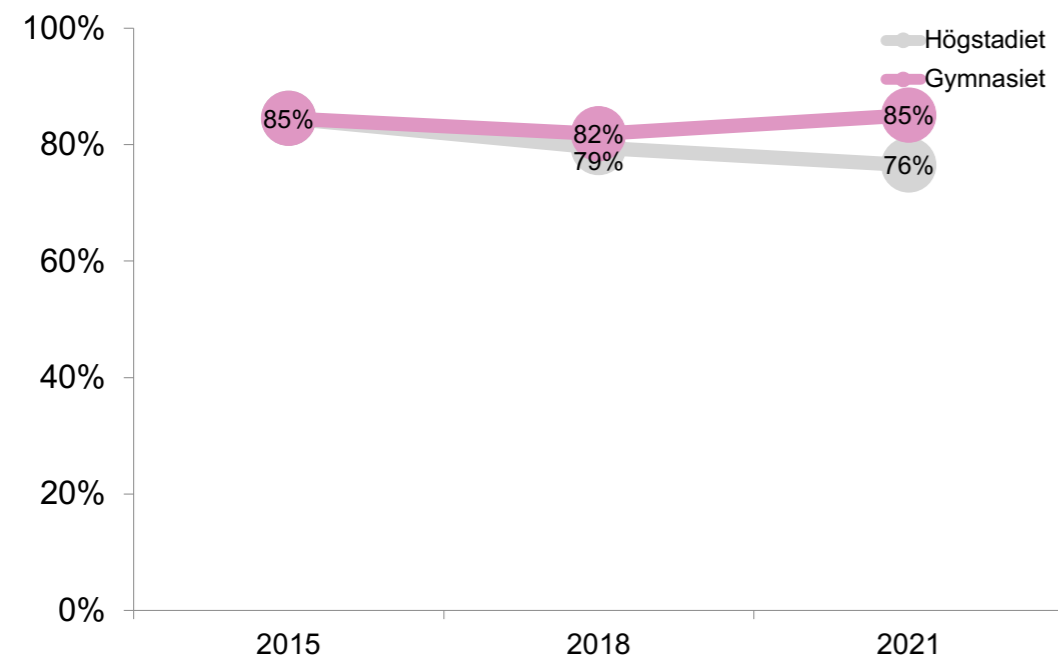
C2d. Andel nöjda med utbildningen: Jämförelse över tid

C2b. Andel nöjda med skolan och utbildningen: Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Skolan	76%	78%	85%	85%
Utbildning	-	-	90%	89%

C2c. Andel nöjda med skolan: Jämförelse över tid

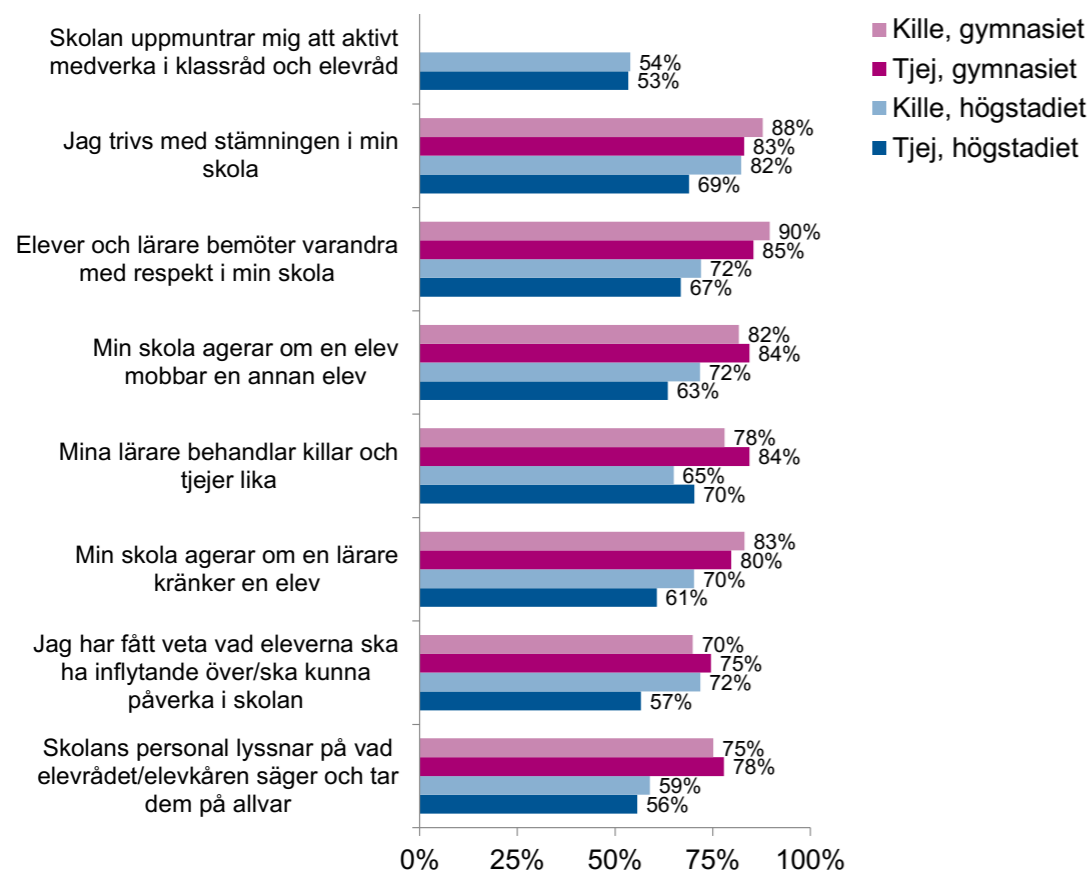

Trivsel och stämning

Hur elever trivs i skolan har ett nära samband med hur de upplever skolmiljön, men det har också ett samband med deras allmänna välbefinnande samt psykosomatiska hälsa¹. I diagram C3 nedan redovisas andelen som instämmer helt eller till stor del i respektive påstående. En andel om mellan 69-88 % instämmer i att de trivs med stämningen på sin skola. Elever i gymnasiet trivs bäst, medan högstadieungdomarna, framförallt tjejer, trivs i lägre grad. I samtliga påståenden har gymnasieungdomarna en högre andel instämmande än högstadieungdomarna.

På följande sida redovisas Sundsvalls resultat och rikssnittet för Lupp 2021. Högstadieungdomarna i Sundsvall instämmer i högre grad i påståendena om agerande vid kränkningar och mobbning jämfört med rikssnittet. För gymnasieungdomarna ligger siffrorna i flera frågor högre än rikssnittet.

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? * Andel som svarat att de "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 1-42%.

Notera även att endast högstadielever fick svara på frågan "Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd".

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2017-2018

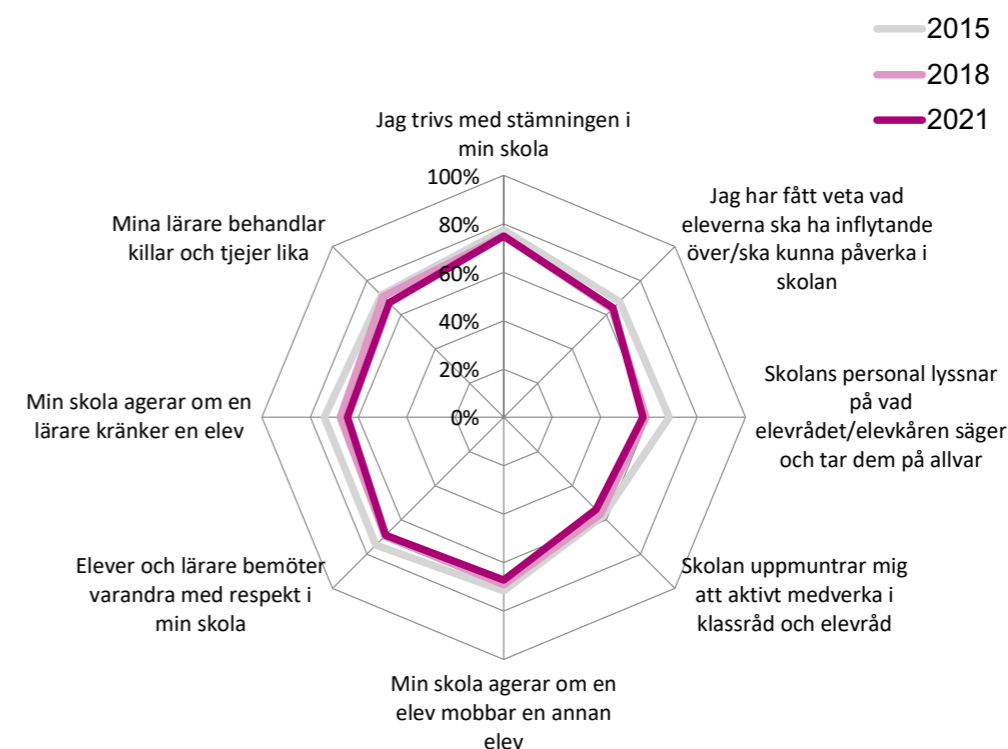
C3a. Andel som instämmer i påståenden om skolan: Jämförelse med rikssnittet*

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Jag trivs med stämningen i min skola	75%	72%	85%	85%
Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev	67%	57%	83%	71%
Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola	69%	64%	87%	82%
Min skola agerar om en lärare kränker en elev	65%	59%	81%	72%
Mina lärare behandlar killar och tjejer lika	67%	64%	82%	78%
Jag har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över/ska kunna påverka i skolan	64%	60%	73%	67%
Skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar	58%	57%	77%	67%
Skolan uppmuntrar mig att aktivt medverka i klassråd och elevråd	54%	51%	-	-

*OBS! Andelen som svarat 'vet ej' är bortplockad ur redovisningen för C3a för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 1-34%.

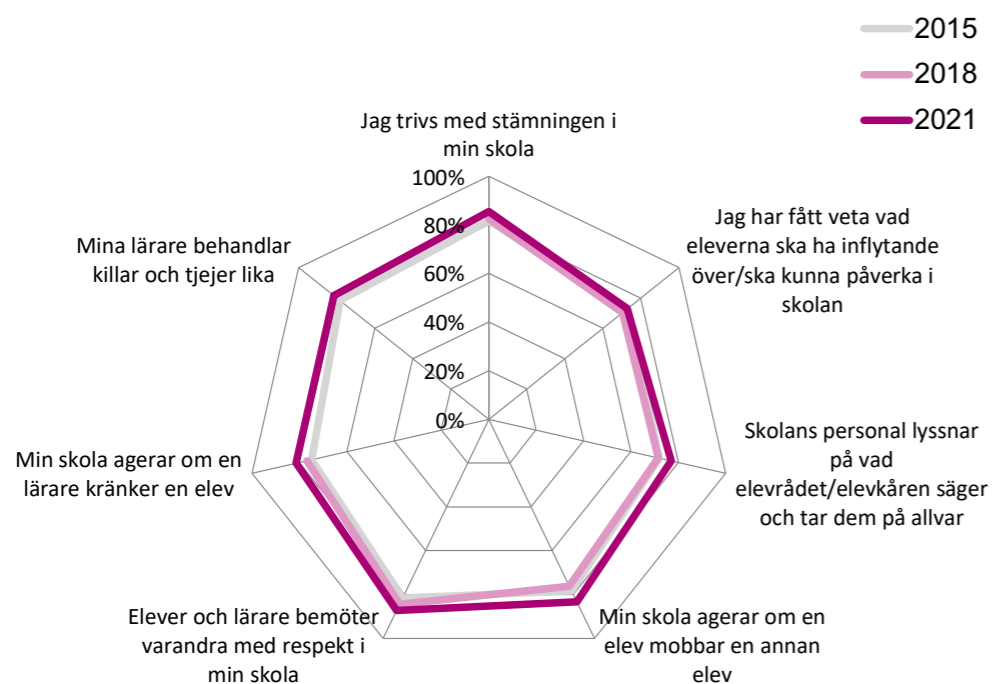
Över tid kan vi se att förändringarna är små i frågorna som rör skolan för både högstadiet och gymnasiet, se diagrammet nedan för högstadiet och på följande sida för gymnasiet.

C3b_1. Andel som instämmer i påståenden om skolan: högstadiet, jämförelse över tid*

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_1 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 2-28%.

C3b_2. Andel som instämmer i påståenden om skolan: gymnasiet, jämförelse över tid*

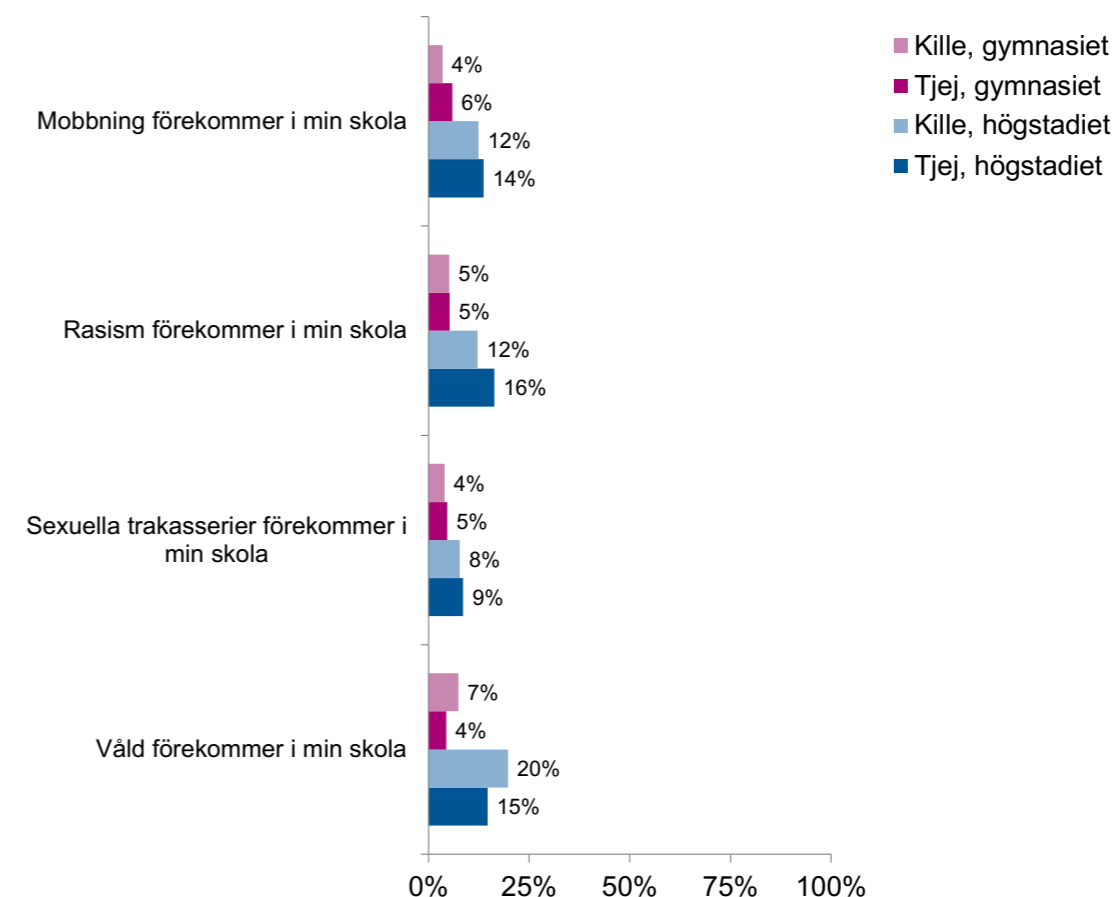

*OBS! Andelen som svarat "vet ej" är bortplockad ur redovisningen för C3b_2 för att ge en mer rättvis bild av instämmandegraden. Andelen som svarat vet ej varierar stort i frågorna och är mellan 1-34 %.

Problem på skolan

Ungdomarna fick även ta ställning till huruvida rasism, våld, mobbning eller sexuella trakasserier är problem som förekommer på skolan. Vad som framgår är att högstadiungdomarna i högre grad än gymnasieungdomarna svarar att samtliga problem förekommer på deras skola. Andelen ungdomar i Sundsvall som instämmer i att problemen förekommer är relativt likt rikssnittet, se tabell C3d. Andelen gymnasieungdomar som instämmer i att rasism förekommer är dock lägre än för rikssnittet.

C3c. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? Andel som svarat "stämmer helt" eller "stämmer till stor del"

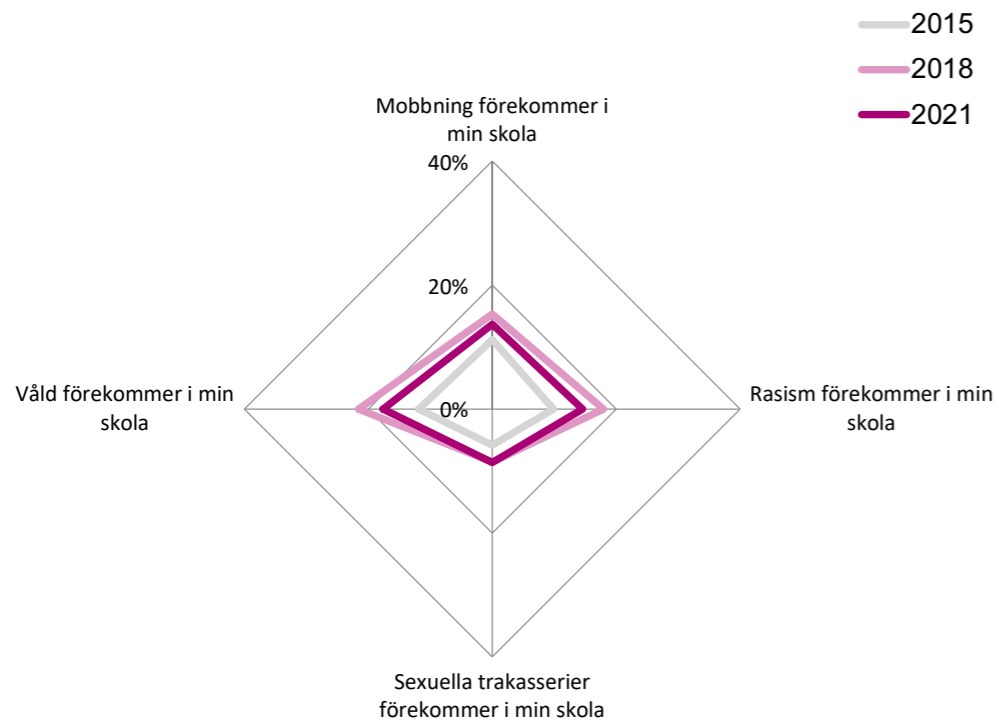

C3d. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: jämförelse med rikssnittet

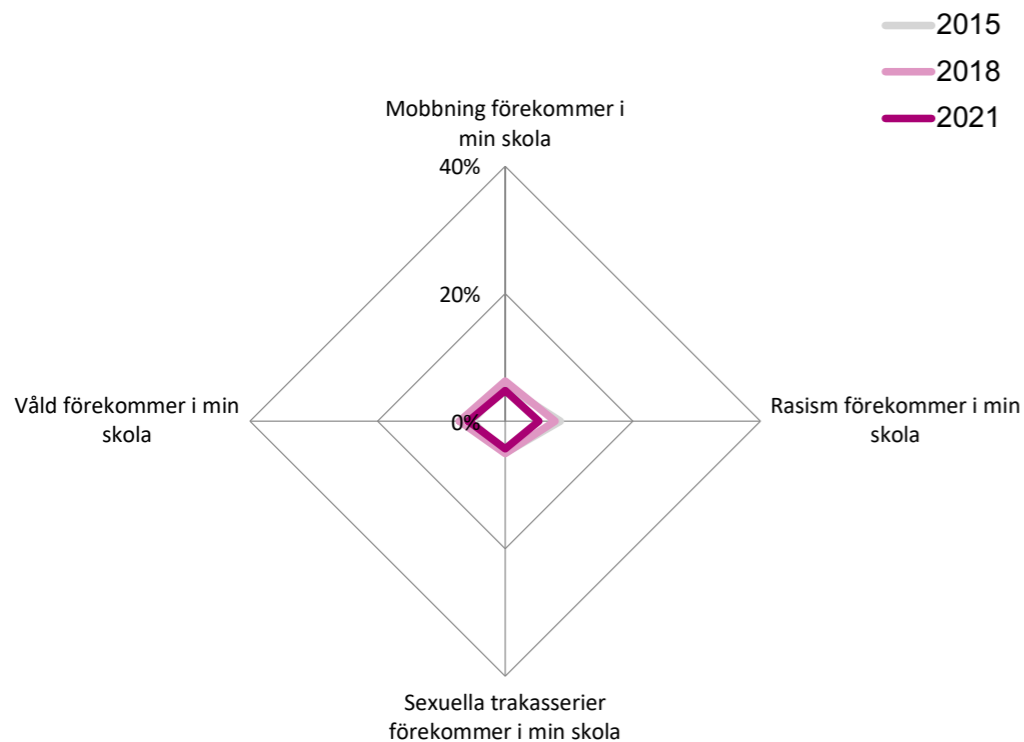
	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Mobbning förekommer i min skola	14%	17%	5%	8%
Rasism förekommer i min skola	15%	18%	5%	11%
Sexuella trakasserier förekommer i min skola	9%	10%	4%	7%
Våld förekommer i min skola	18%	22%	6%	8%

Andelen som instämmer i att rasism förekommer på skolan har minskat något över tid, se diagram C3e och C3f. I högstadiet har det även skett en minskning vad gäller våld.

C3e. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: högstadiet, jämförelse över tid

C3f. Andel som instämmer i att problem förekommer på skolan: gymnasiet, jämförelse över tid

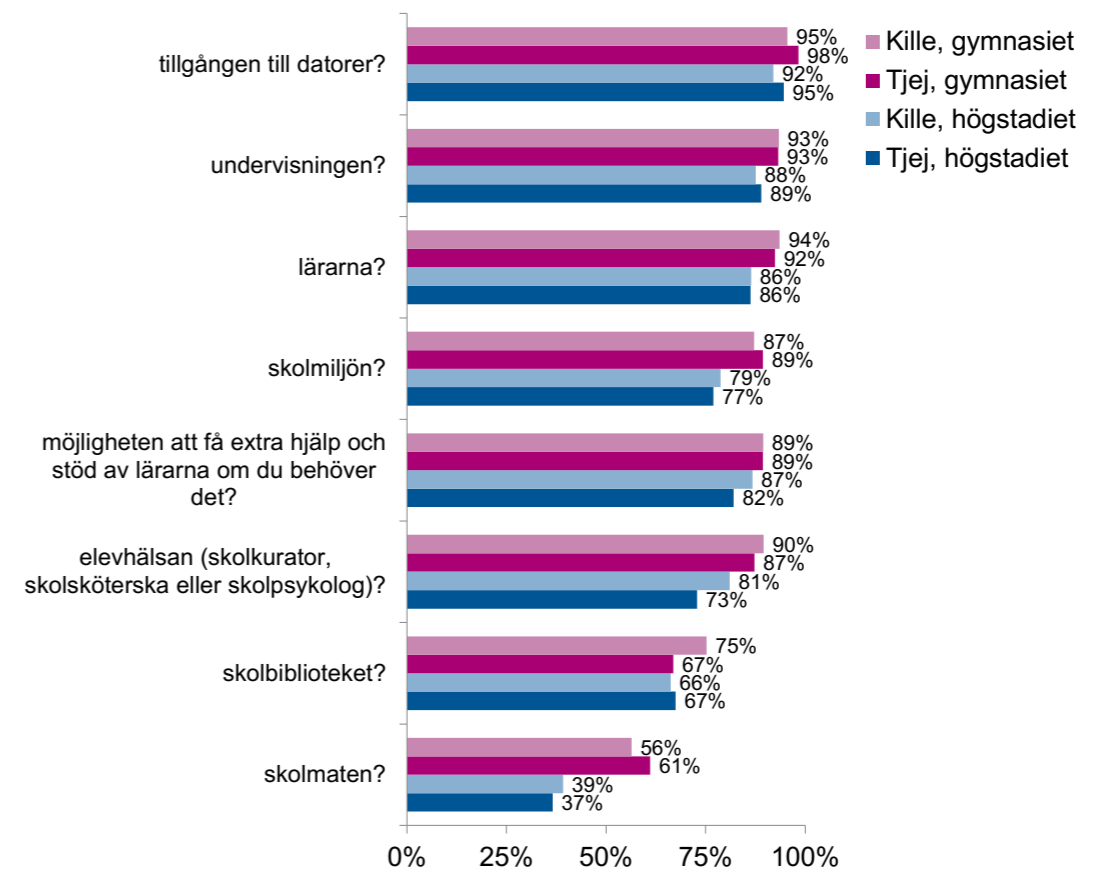
Omdöme skola

Lupp-enkäten innefattar även frågor om en rad centrala aspekter av ungdomarnas skolsituation, såsom skolbiblioteket, skolmiljön, skolmaten, undervisningen, lärarna, elevhälsovården, tillgången till datorer samt möjligheten att få extra hjälp eller stöd. I diagram C4 framgår att en hög andel både i högstadiet och gymnasiet är nöjda med lärare, undervisning och möjlighet till extra hjälp. När det kommer till skolmaten är nöjdheten mycket lägre. Gymnasieungdomarna är dock mycket nöjdare än högstadieungdomarna avseende skolmaten.

I tabell C4a görs en jämförelse med riksnittet. Här framgår att både högstadieungdomarna och gymnasieungdomarna i Sundsvall är klart mindre nöjda med skolbiblioteket jämfört med riksnittet. Däremot är ungdomarna i Sundsvall mer nöjda med möjligheten till extra hjälp och stöd av lärare jämfört med riksnittet. Högstadieungdomarna är även något mer nöjda med tillgången till datorer.

Över tid kan vi se att förändringarna är små i flera av dessa frågor för både högstadiet och gymnasiet, se diagram C4b och C4c på sida 32. På högstadiet syns en tydlig positiv utveckling avseende tillgång till datorer samt en tydlig negativ utveckling gällande skolmaten. På gymnasiet däremot har skolmaten en positiv utveckling jämfört med 2018.

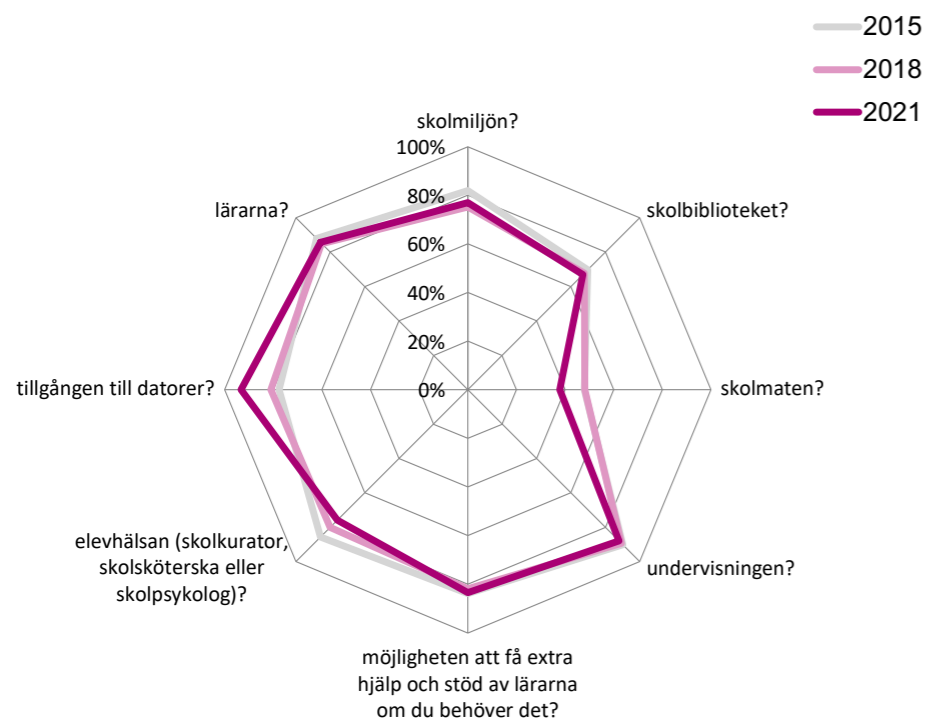
C4. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om... Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra"

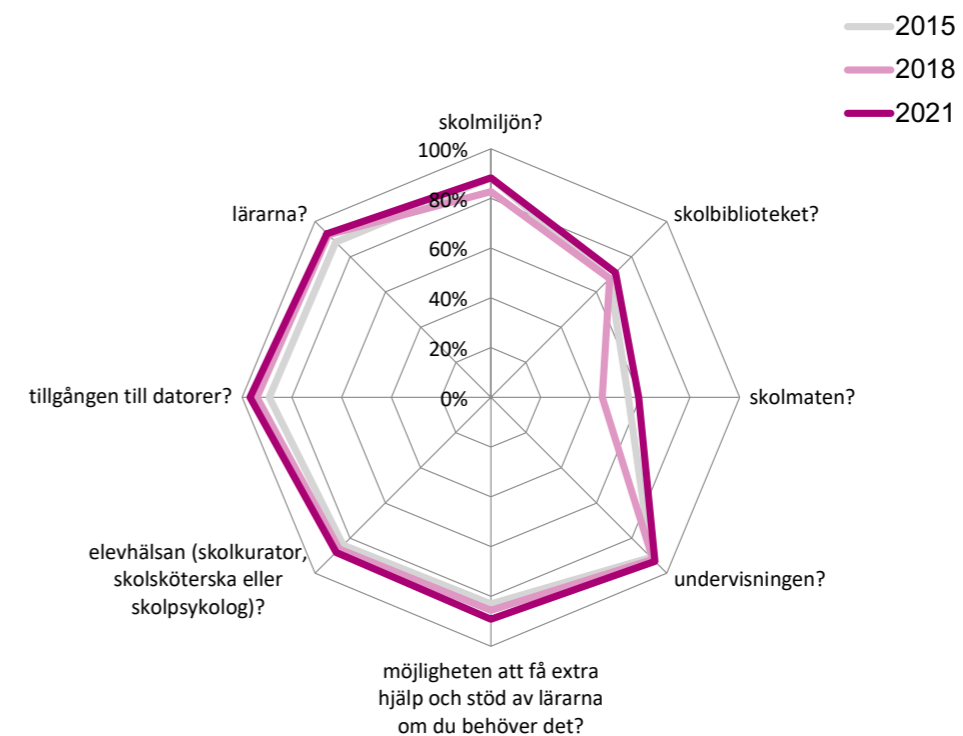
**C4a. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra": Jämförelse med rikssnittet**

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
skolmiljön?	77%	72%	88%	90%
skolbiblioteket?	67%	74%	71%	87%
skolmaten?	38%	37%	59%	55%
undervisningen?	88%	84%	93%	93%
möjligheten att få extra hjälp och stöd av lärarna om du behöver det?	83%	79%	89%	86%
elevhälsan (skolkurator, skolsköterska eller skolpsykolog)?	76%	78%	88%	87%
tillgången till datorer?	93%	87%	97%	95%
lärarna?	86%	82%	93%	92%

**C4b. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: högstadiet,
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" jämförelse över tid**

**C4c. Nu kommer några frågor om din skola. Vad tycker du om...: gymnasiet,
Andel som svarat "mycket bra" eller "ganska bra" jämförelse över tid**

Elevinflytande

Lupp-enkäten innehåller ett antal frågor som rör elevinflytande. Ungdomarna svarade på frågor om hur mycket de skulle vilja vara med och bestämma om i skolan och hur mycket de anser att de får bestämma i dagsläget. Skolverket påpekar att det finns ett tydligt samband mellan elevers möjlighet till delaktighet och inflytande samt kunskapsresultat och välmående i skolan. I en utredning från 2009¹ framgår det att ju mer inflytande en elev upplever att den har om en aspekt, desto mer positivt ser eleven på den aspekten i skolan. Med andra ord korrelerar möjligheter till inflytande med nöjdhet.

I klassrummet är elevernas möjligheter att påverka beroende av lärarens inställning. Elevrådets möjlighet att påverka beslut som rör hela skolan beror på skollledningens inställning och vilka strukturer som finns för elevinflytande på skolan.²

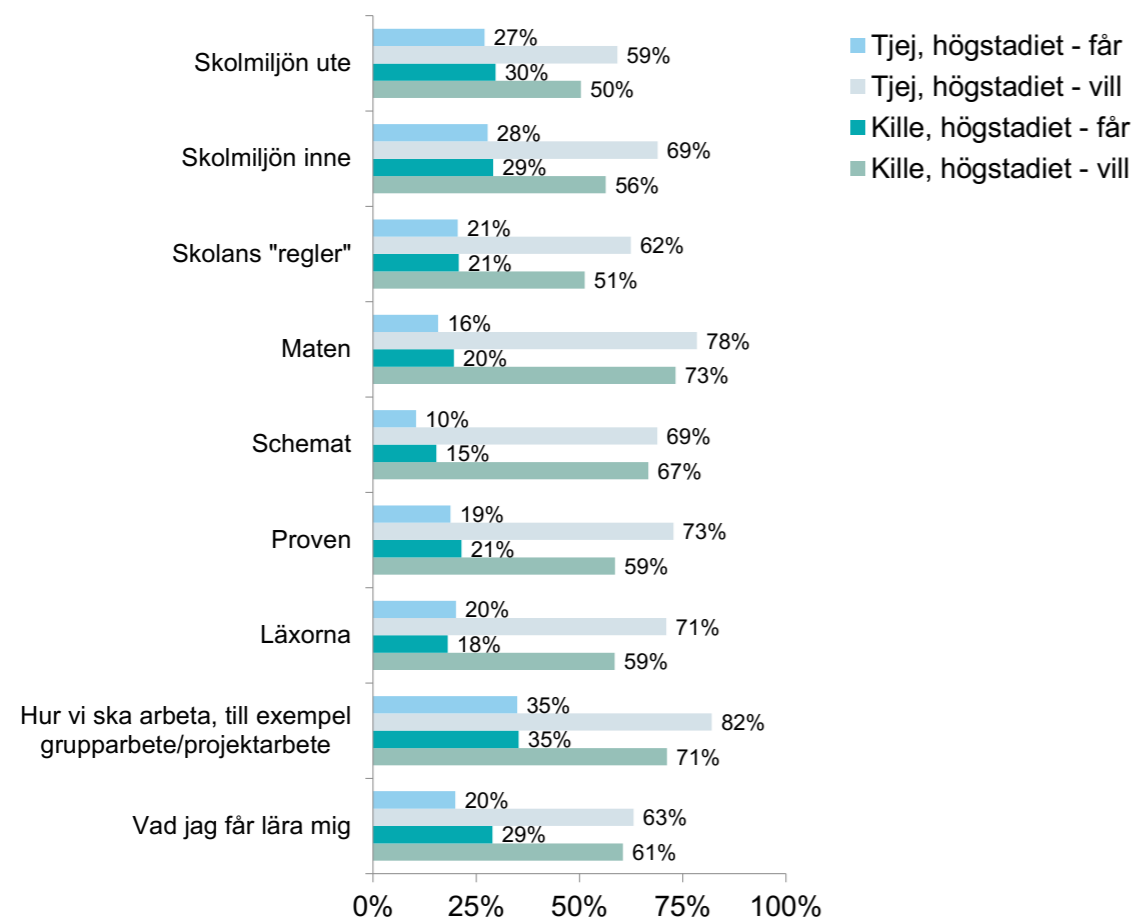
¹ SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?

² Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan

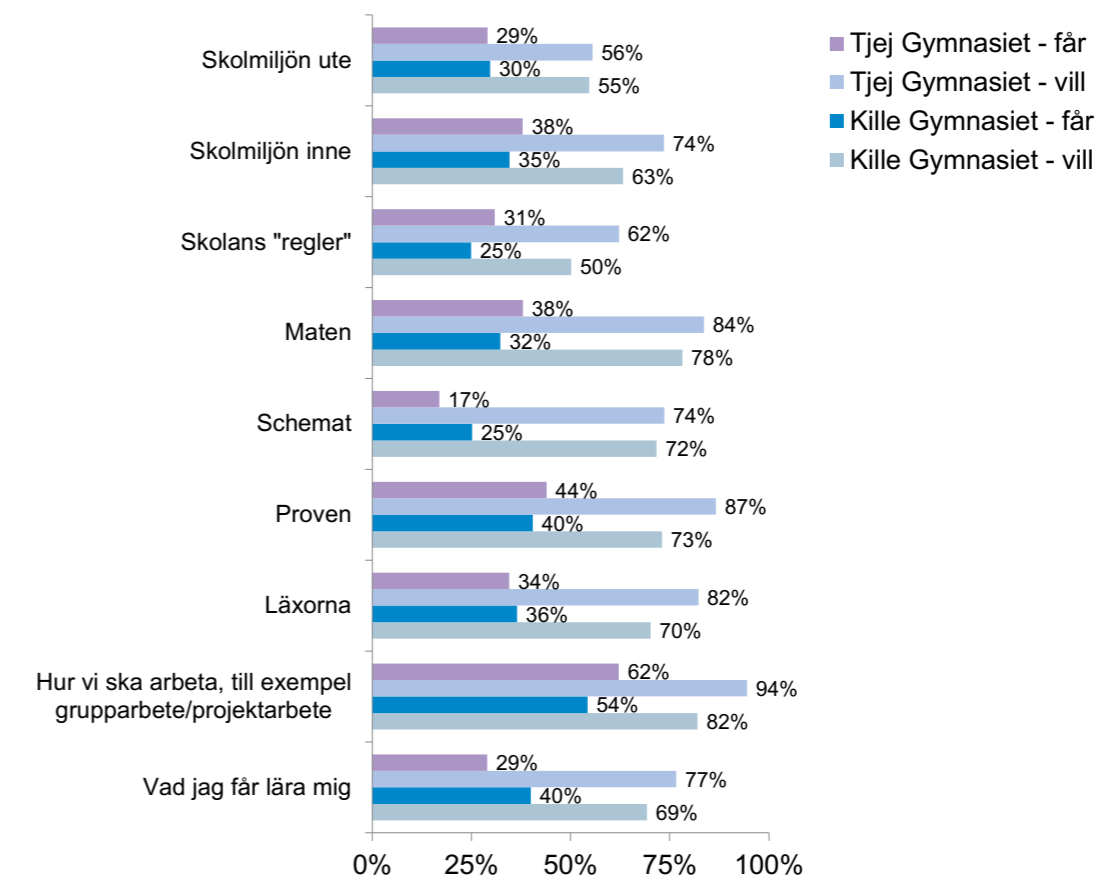
I Sundsvall ser vi att andelen unga som vill påverka är hög både i högstadiet (se diagram C5a) och gymnasiet (se diagram C5b på följande sida). Tjejer svarar att de vill påverka olika saker i något högre grad än killar. Killar svarar i något högre grad än tjejer att de får vara med och påverka på olika saker.

Hur man ska arbeta (grupparbete/projektarbete) är det som gymnasieungdomarna anser att de i högsta grad får vara med och bestämma om idag. På högstadiet svarar flest att de får vara med och bestämma om hur de ska arbeta och om skolmiljön.

C5a. Högstadiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket"

C5b. Gymnasiet: Hur mycket eller lite vill/får du som elev vara med och bestämma om följande? Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket"

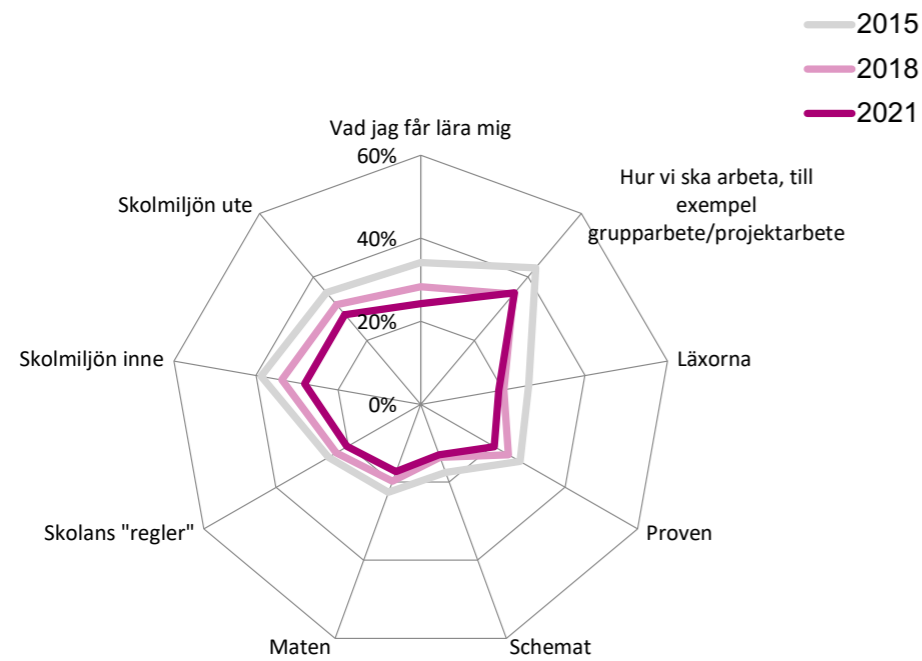
I tabell C5c nedan redovisas andelen som får vara med och påverka i jämförelse med rikssnittet. Vad som framgår är att gymnasieungdomarna i Sundsvall i något högre grad än rikssnittet för Lupp 2021 svarar att de får vara med och bestämma om flera saker i skolan. Skillnaden är störst när det kommer till maten. För högstadiet är resultatet mer likt rikssnittet.

C5c: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande: Jämförelse med rikssnittet

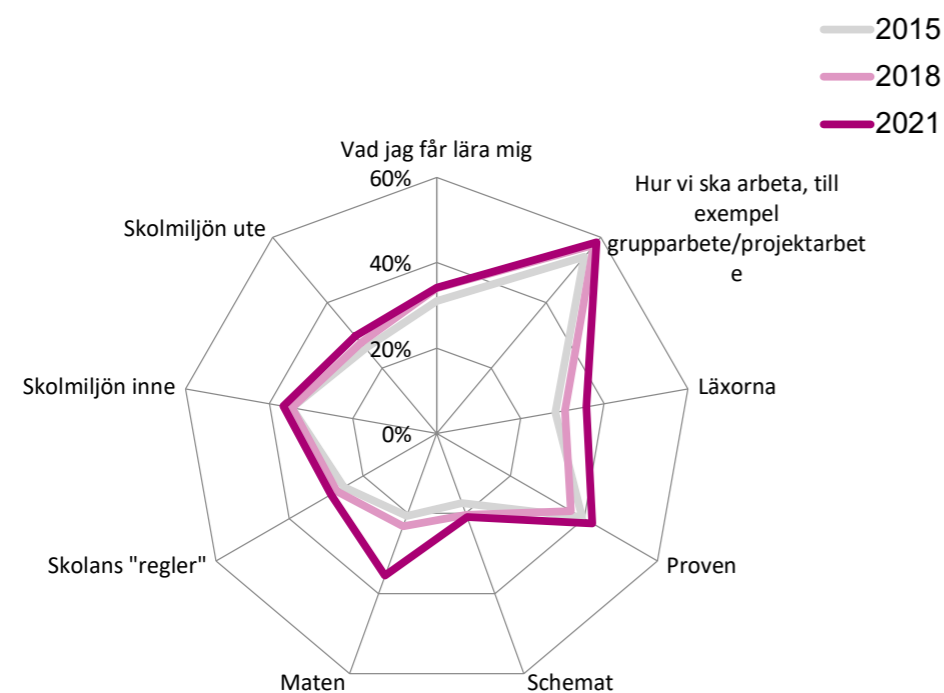
	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Vad jag får lära mig	24%	26%	34%	31%
Hur vi ska arbeta, till exempel grupparbete/projektarbete	35%	34%	58%	50%
Läxorna	19%	19%	36%	31%
Proven	20%	21%	42%	37%
Schemat	13%	15%	21%	20%
Maten	17%	14%	36%	16%
Skolans "regler"	20%	24%	29%	25%
Skolmiljön inne	28%	27%	37%	29%
Skolmiljön ute	28%	25%	30%	24%

Andelen i högstadiet som upplever att de får vara med och bestämma om olika saker i skolan har minskat något i flera frågor jämfört med år 2015 och år 2018. På gymnasiet har dock det upplevda inflytandet ökat något i flera frågor, och framförallt vad gäller maten - se diagram C5e.

C5d: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, högstadiet, jämförelse över tid

C5e: Andel som upplever att de får vara med och bestämma om följande, gymnasiet, jämförelse över tid

D. Politik och samhälle

Det tredje delmålet i ungdomspolitikerna syftar till att unga ska få vara med och göra sina röster hörda, både i frågor som direkt berör dem och för samhället i stort.

I aktuell forskning både i Sverige och andra demokratier finns det oenigheter om ungas engagemang. En del menar att demokratin är hotad och att unga tappat både intresset och tron på möjligheten att påverka. Andra menar istället att unga är mer missnöjda och kritiska till dagens traditionella former för inflytande, och att det nödvändigtvis inte bör ses som ett hot.¹

Vad som dock framkommer är att man inte kan se skillnader mellan äldre och unga avseende intresse för politik och samhälle. Däremot röstar unga i mindre utsträckning än äldre och en mindre andel uppger att de är medlemmar eller aktiva i politiska partier eller föreningar. Fler unga uppger dock att de deltar i andra politiska aktiviteter, exempelvis demonstrationer. Jämfört med äldre är ungas engagemang mer individualiserat och många väljer bort organiserade aktiviteter. Slutsatsen enligt flera nya studier är att unga inte är mindre politiskt aktiva än äldre, däremot deltar de på andra sätt.²

Förutsättningarna för unga att delta och påverka är även ofta sämre på grund av bland annat ålder, utbildning och erfarenhet. Trösklarna för deltagande kan vara högre då unga ofta har ett svagare politiskt kapital jämfört med vuxna.³ Samhället och kommunen får därför en väldigt viktig roll i att stötta unga i dessa frågor.

"Hur kommunen tar upp olika samhällsfrågor, specifikt angående förändringar i samhället"

– Svar från kille i högstadiet på frågan om vad de vill vara med och påverka

¹ SOU 2016:5 "Låt fler forma framtiden" del A
² MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
³ SKL 2014: Ungas inflytande och delaktighet

Intresse för olika frågor

Ungdomarna i Sundsvall svarade på frågor om hur intresserade de är av politik, samhällsfrågor i allmänhet och vad som händer i andra länder, se diagram D1 nedan. Är man intresserad är också sannolikheten större att man engagerar sig aktivt i samhället¹.

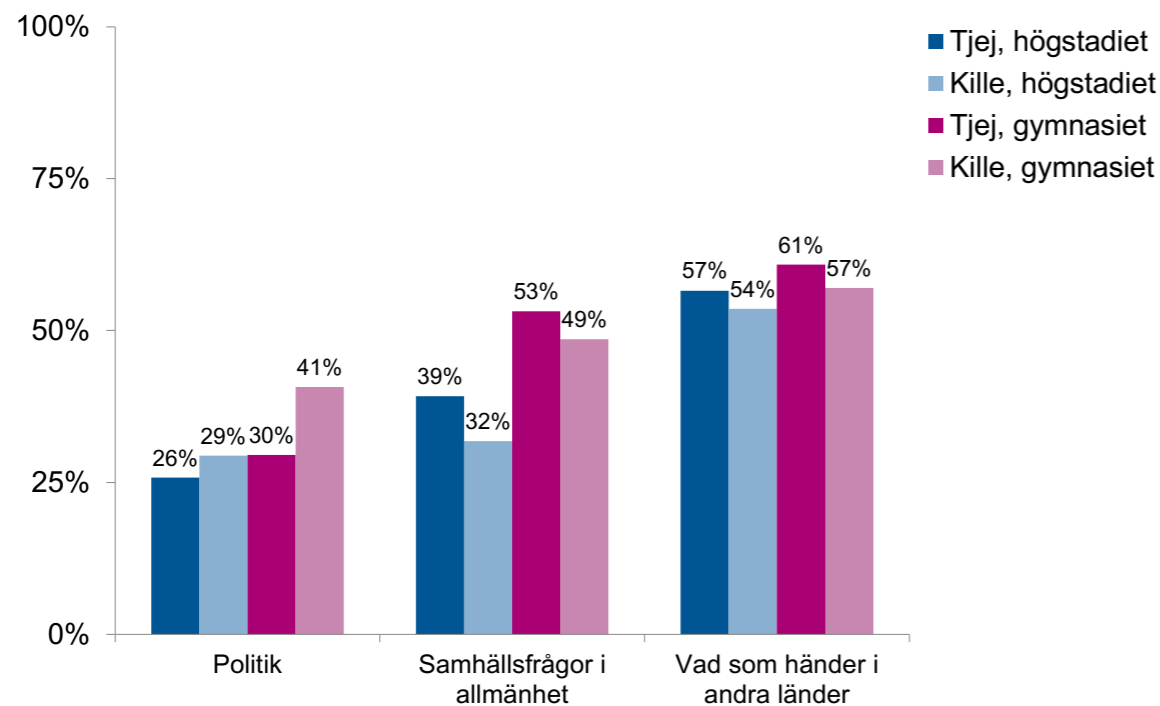
Killar i gymnasiet är i högre grad än övriga intresserade av politik. 41 % av gymnasiekillarna svarar att de är intresserade av detta, medan den siffran är 30 % för gymnasietjejerna. Vidare svarar 26-29 % av högstadiungdomarna att de är intresserade av politik. Tjejer är mer intresserade än killar vad gäller samhällsfrågor. Tjejer är även något mer intresserade när det handlar om vad som händer i andra länder.

I en jämförelse med rikssnittet framkommer att ungdomarna i Sundsvall är mindre intresserade av politik.

Sett över tid är intresset för samtliga frågor lägre än år 2018. Den största minskningen är andelen ungdomar som är intresserade av politik.

D1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat "mycket intresserad" eller "ganska intresserad"

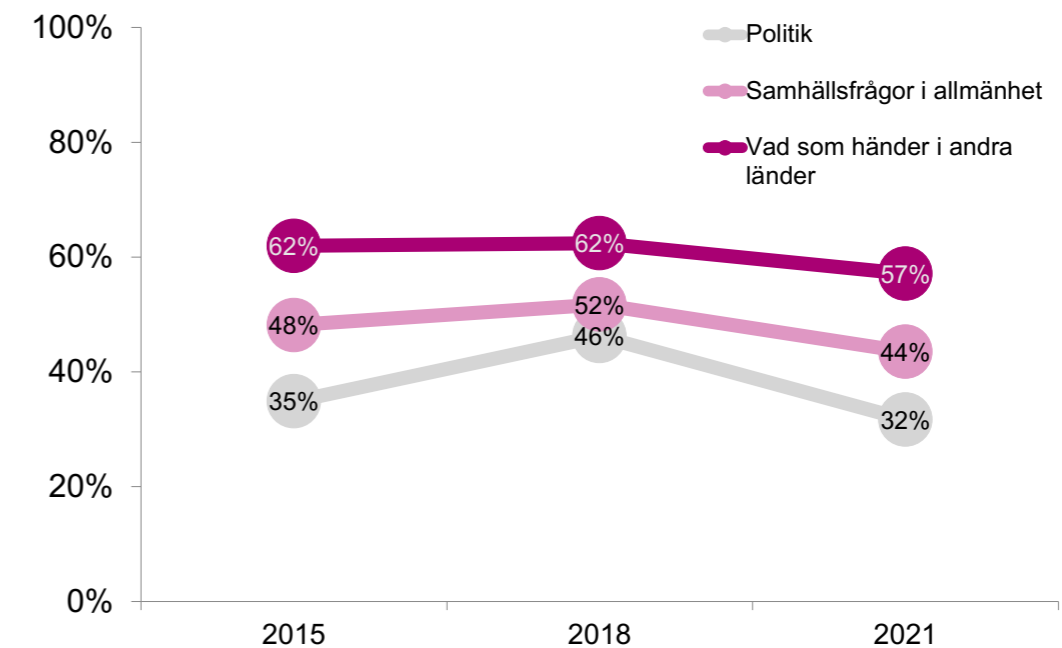

D1a. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Politik	28%	31%	35%	41%
Samhällsfrågor i allmänhet	36%	37%	51%	53%
Vad som händer i andra länder	55%	58%	59%	60%

¹ Amnå mfl. 2016

D1b. Andelen som är mycket eller ganska intresserade av följande: Jämförelse över tid

Aktivt samhällsengagemang

Formerna för det politiska engagemanget bland unga har som tidigare nämnts förändrats under senare år. Antalet unga som väljer att bli medlemmar i politiska partier och som är engagerade i de traditionella folkrörelseorganisationerna har minskat. Tidigare nämndes även att det inte nödvändigtvis behöver vara något negativt, men denna utveckling leder samtidigt till att färre unga får erfarenheter av den representativa demokratis beslutsprocesser, som exempelvis gemensamt beslutsfattande. Dessa erfarenheter är viktiga och ses som bidragande till känslan av delaktighet, tillhörighet och ansvarstagande.¹

Dock innebär förändringarna i formerna för engagemang att vi troligtvis på sikt kommer att behöva anpassa det politiska systemet till dessa förändrade omständigheter.²

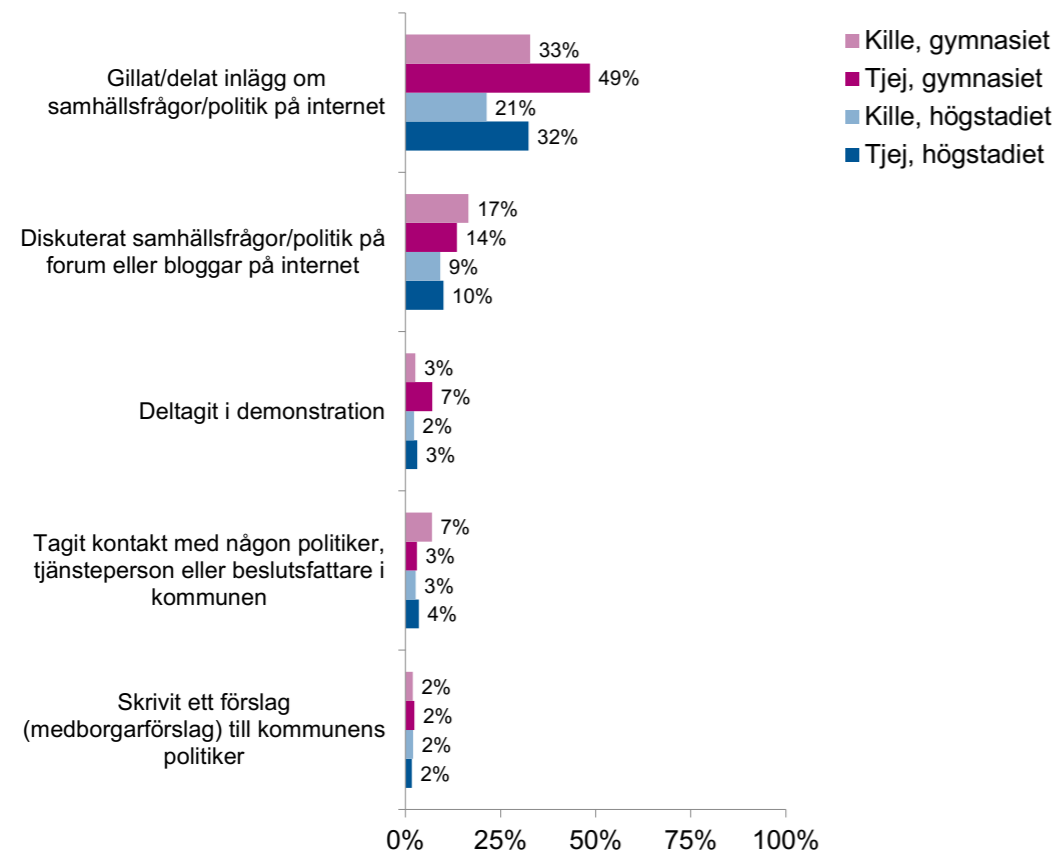
I Lupp-enkäten ställs inte någon fråga om politiskt engagemang i partier, men däremot finns en fråga om ungdomarna gjort någon aktiv politisk handling under det senaste året.

Vad som framgår i diagram D2 är att en andel om mellan 21-49 % har gillat eller delat ett inlägg om samhällsfrågor eller politik på internet. En större andel gymnasietjejer än övriga har gjort detta. Det näst vanligaste är att ha diskuterat samhällsfrågor eller politik på forum eller bloggar på internet. De andra handlingarna är klart mindre vanliga. En andel om totalt 2-7 % har deltagit i en demonstration.

¹ Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet

² MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

**D2. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande?
Andel som svarat "ja"**

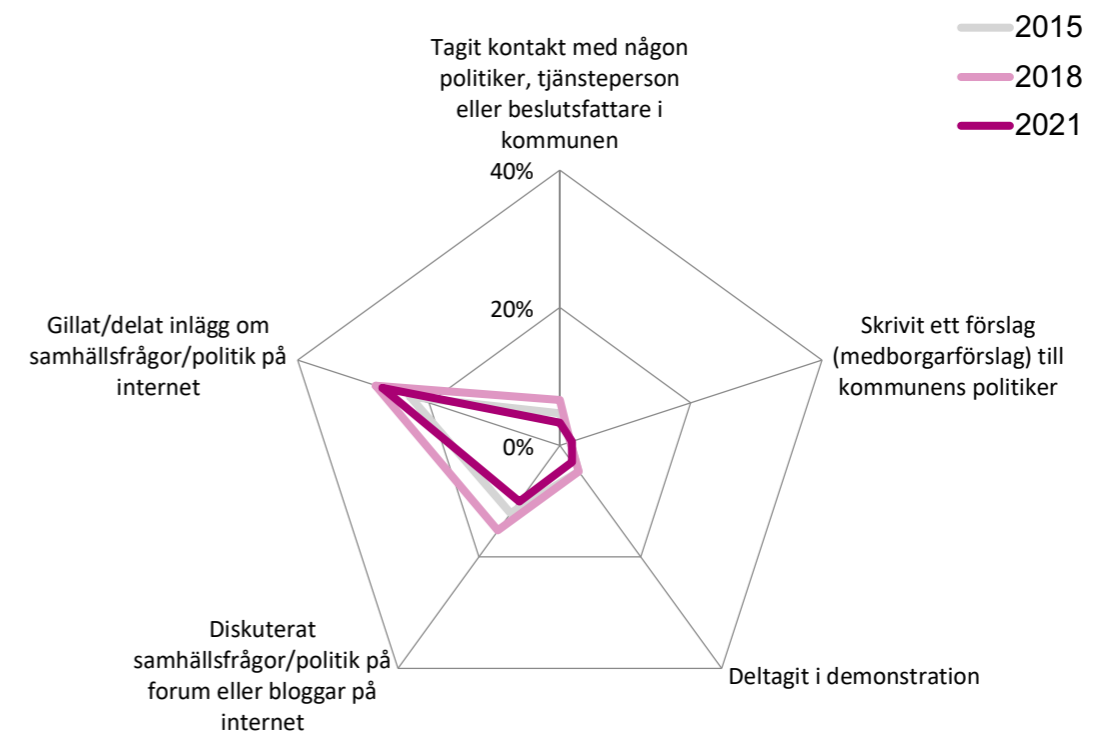
Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att resultatet för Sundsvall ligger på ungefär samma nivå.

På följande sida redovisas resultatet över tid. Andelen som diskuterat samhällsfrågor/politik på forum har minskat något jämfört med år 2018.

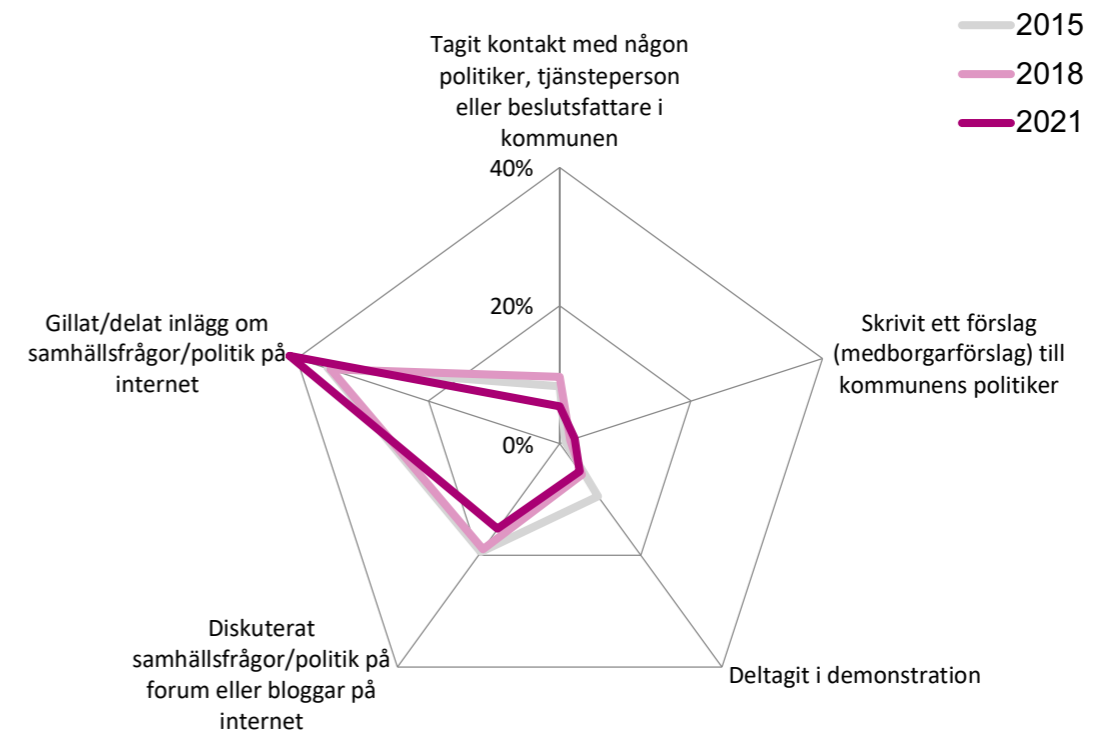
D2a. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Tagit kontakt med någon politiker, tjänsteman eller beslutsfattare i kommunen	3%	4%	5%	5%
Skrivit ett förslag (medborgarförslag) till kommunens politiker	2%	2%	2%	2%
Deltagit i demonstration	3%	4%	5%	5%
Diskuterat samhällsfrågor/politik på forum eller bloggar på internet	10%	11%	15%	17%
Gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på internet	27%	30%	41%	41%

D2b. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: högstadiet, Jämförelse över tid

D2c. Andel som gjort följande de senaste 12 månaderna: gymnasiet, Jämförelse över tid

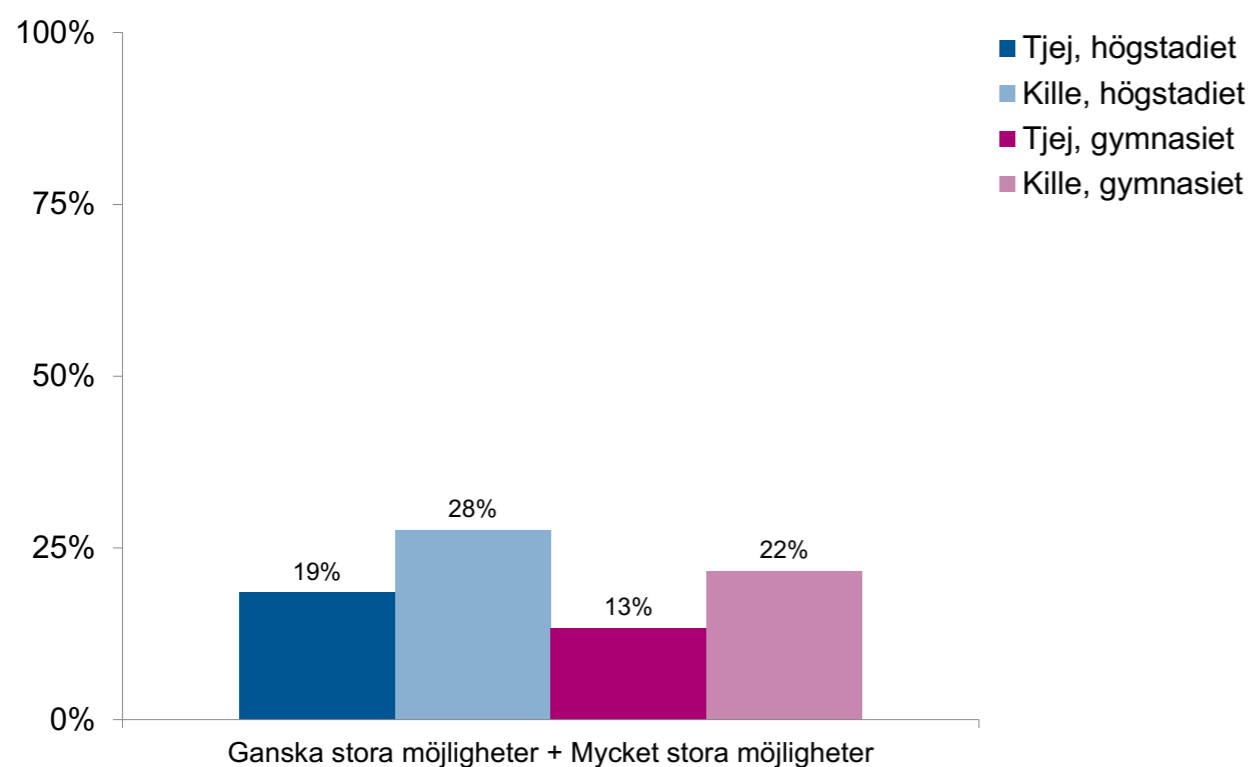
Möjligheter att påverka

En viktig faktor för att kunna öka ungas delaktighet i kommunen och samhället är att unga faktiskt ser att de har möjligheter att få sin röst hörd. När unga får inflytande över sin vardag och görs delaktiga i det lokala samhället skickas samtidigt signaler om att ungas röster tas på allvar och att det är möjligt att påverka i olika frågor, vilket främjar framtida politiskt deltagande.¹

Vad som framgår i diagrammet nedan är att tjejer på gymnasiet ser mindre positivt än övriga på sina möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Bland högstadiekillarna är tilltron högst. Mellan 43-60 % har svarat "Vet inte" vilket kan vara bra att vara medveten om.

Resultatet för gymnasieungdomarna i Sundsvall är likt rikssnittet för Lupp 2021. Högstadieungdomarna ser sig dock i något högre grad ha möjlighet att föra fram sina åsikter jämfört med rikssnittet.

D3. Vilka möjligheter har du att föra fram dina åsikter till dem som bestämmer i kommunen? Andel som svarat "mycket stora" eller "ganska stora" möjligheter

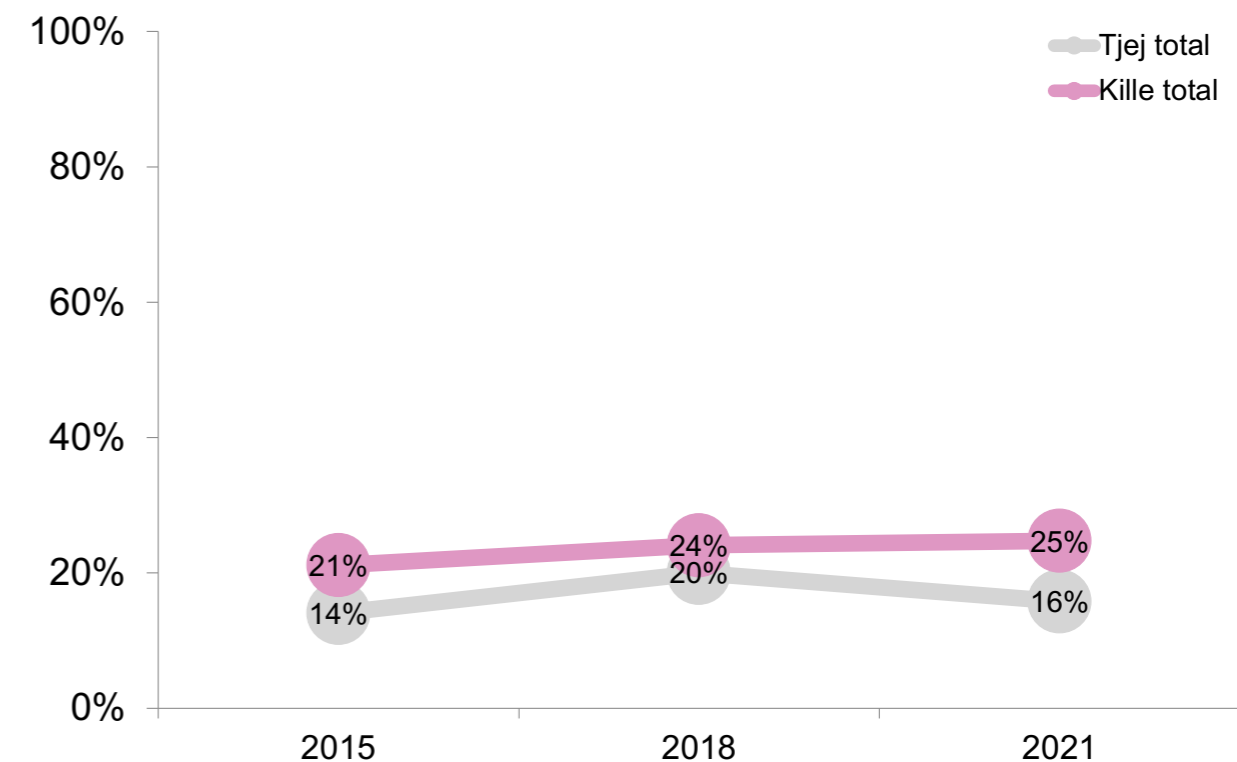
D3a. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse med rikssnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
23%	19%	18%	20%

¹ MUCF 2019: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå

I en jämförelse över tid framkommer det att andelen tjejer som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter att påverka har minskat sedan år 2018.

D3b. Andel som ser sig ha mycket eller ganska stora möjligheter: Jämförelse över tid

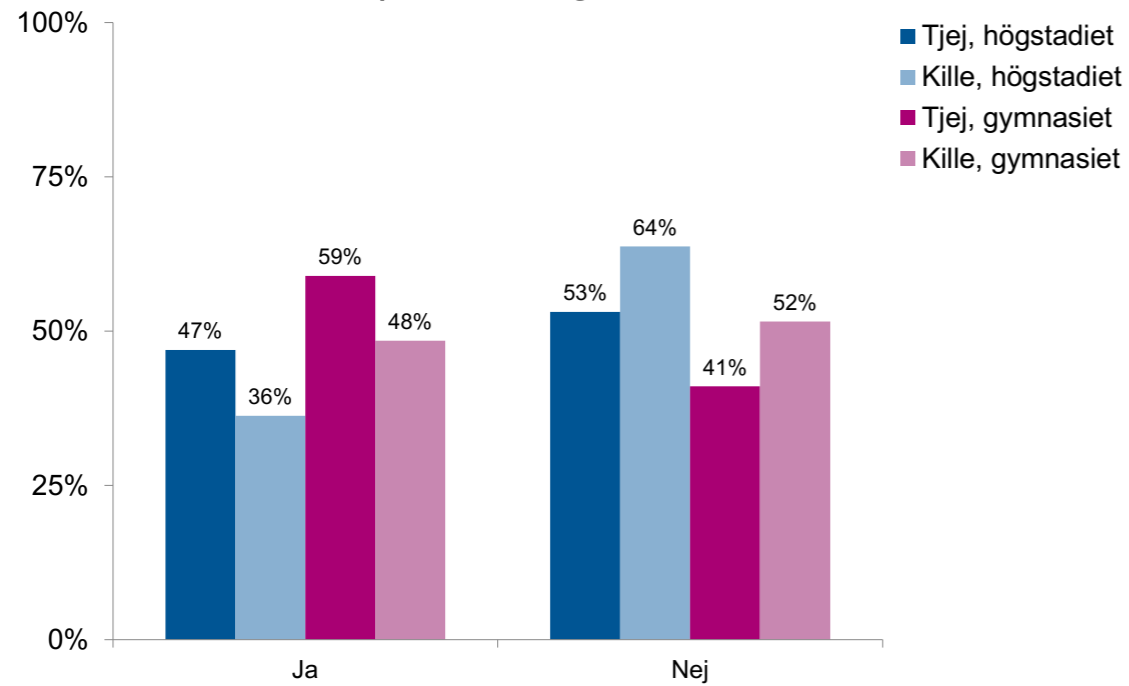
Vill vara med och påverka

Ungdomarna svarade på en fråga om huruvida de vill vara med och påverka i frågor som rör Sundsvall. I denna fråga framgår att andelen gymnasietjejer som vill påverka är högre än i övriga grupper - se diagram D4. Totalt 42 % av högstadieungdomarna och 54 % av gymnasieungdomarna i Sundsvall svarar att de vill påverka.

Högstadieungdomarna i Sundsvall vill vara med och påverka vad som händer i kommunen i ungefär samma utsträckning som rikssnittet, se tabell D4a. Gymnasieungdomarna vill påverka i högre grad än i rikssnittet

I diagram D4b på följande sida framkommer att andelen unga som vill påverka i kommunen har minskat tydligt sedan år 2018.

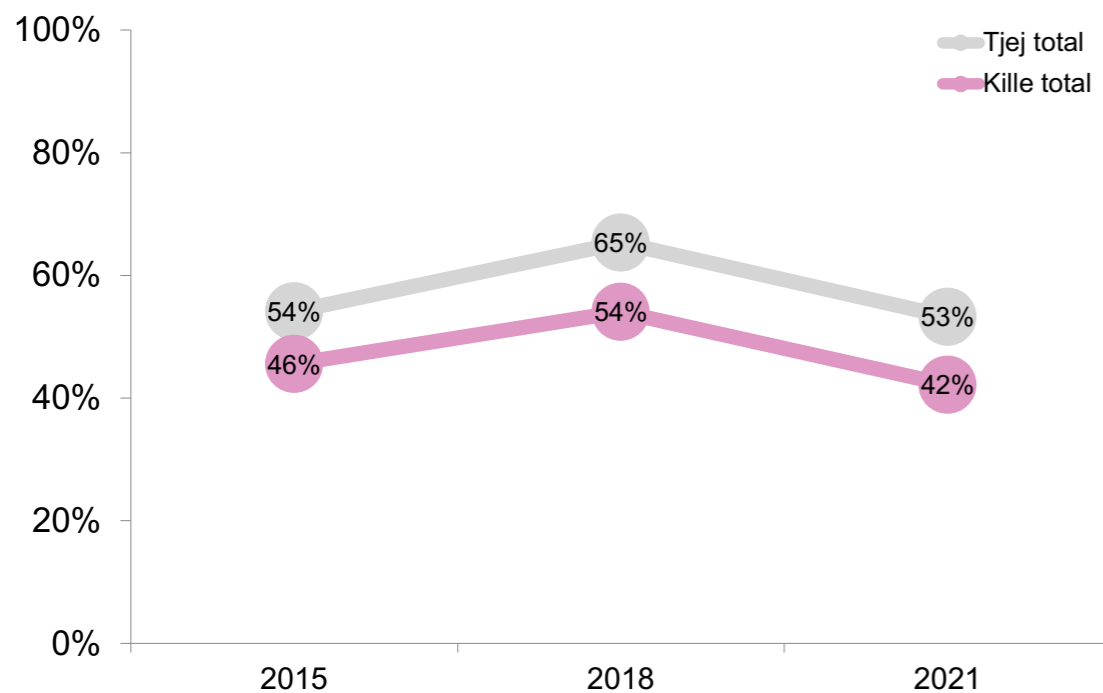
D4. Vill du vara med och påverka i frågor som rör din kommun?

D4a. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse med riksnittet

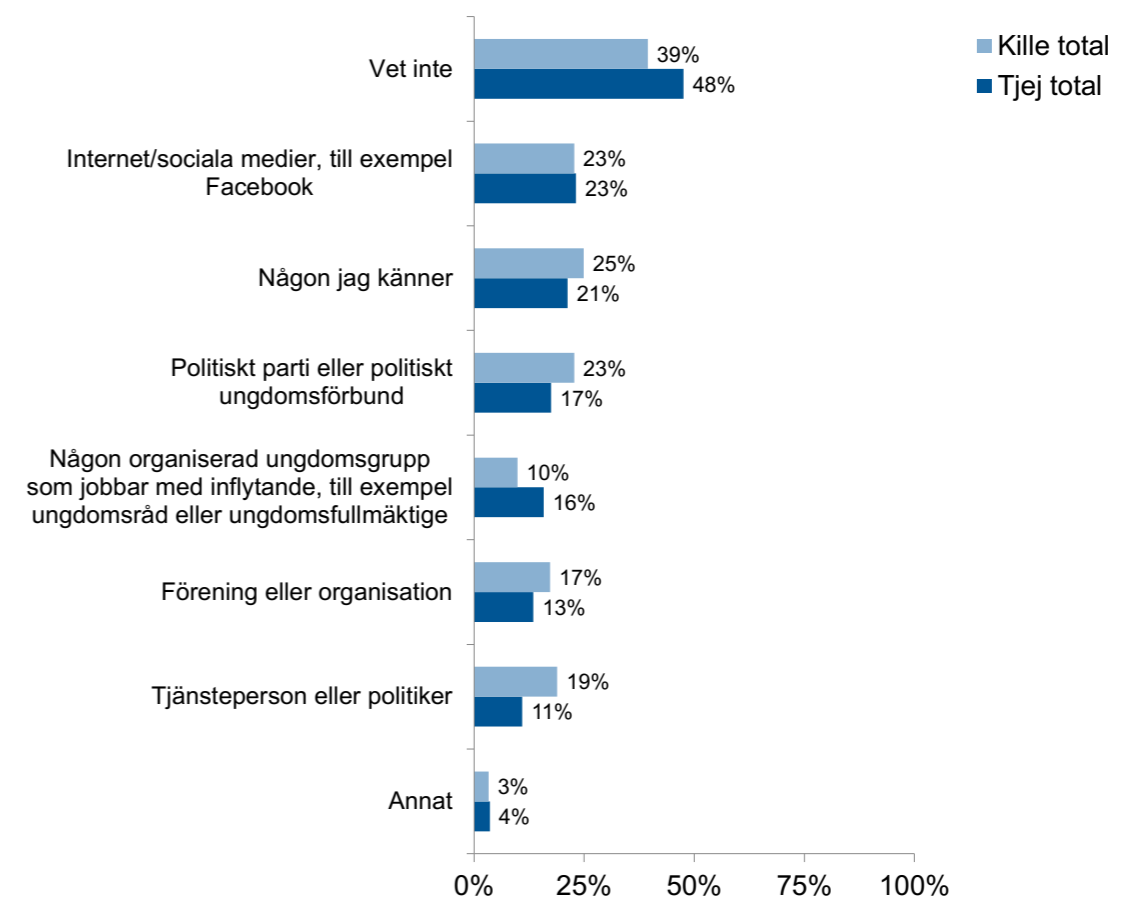
Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
42%	41%	54%	47%

D4b. Andel som vill påverka i kommunen: Jämförelse över tid

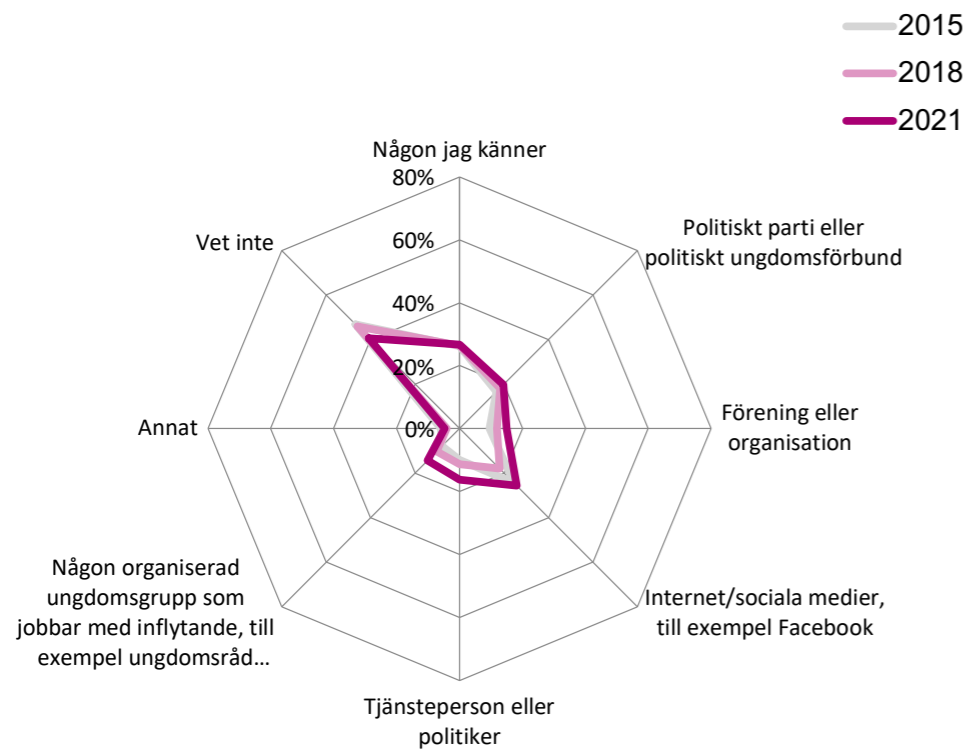

De som svarade att de vill påverka i kommunen fick en följdfråga gällande vem de skulle vända sig till om de vill påverka något. 39 % av killarna och 48 % av tjejerna svarar att de inte vet vart de skulle vända sig. Därefter svarar störst andel av både tjejer och killar att de skulle vända sig till någon de känner eller till internet/sociala medier. Vid en jämförelse över tid kan vi se att andelen högstadieungdomar som skulle vända sig till internet eller sociala medier har ökat något från år 2018.

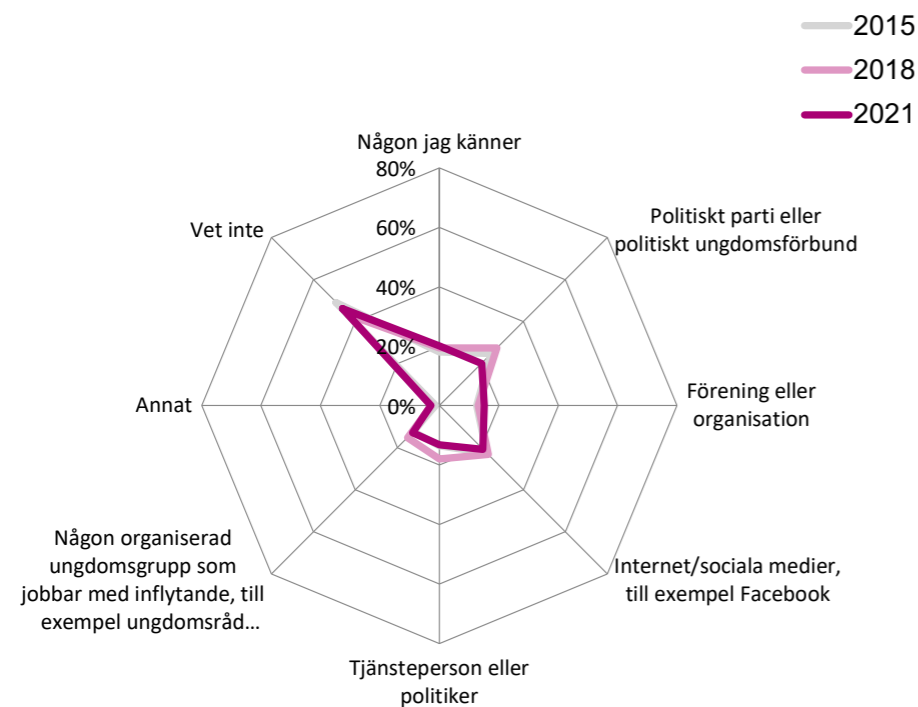
D4c. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun? Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka

**D4c_1. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: högstadiet, jämförelse över tid**

**D4c_2. Till vem eller vart vänder du dig om du vill påverka något i din kommun?
Besvarades endast av de som svarat att de vill påverka: gymnasiet, jämförelse över tid**

D4d. Vad vill du påverka?

Ungdomarna som svarade att de ville påverka kunde även i fritext ta upp vad för typ av frågor de skulle vilja påverka. Många kommenterar sådant som rör skolan. Skolmaten, skolsystemet och mängden prov, trygghet och skolmiljön är exempel på frågor som rör skolan som ungdomarna tar upp. Flera ungdomar kommenterar att de vill påverka i frågor som rör deras fritidsintressen, aktiviteter eller idrottsplaner i stort.

Även samhällsfrågor som jämställdhet, integration, rasism och sexism, vård, miljö och klimat eller att motverka kriminalitet tas upp av flera ungdomar. Hur till-och ombyggnad i Sundsvall sker tas också upp av ett flertal ungdomar. Övrigt som nämns är önskemål om att påverka kollektivtrafiken på olika sätt gällande prissättningar och tillgänglighet.

Nedan redovisas några citat från ungdomar på gymnasiet och högstadiet.

"Framtida utbyggnader av infrastruktur, hållbar utveckling och klimatet."

- Kille, gymnasiet

"Skolgången, kollektivtrafiken, ungdomarnas ställe att kunna vara på, äldreomsorgen"

-Tjej, gymnasiet

"Bensinpriserna och att man ska fokusera lite mer på landsbygden än stan."

- Kille, högstadiet

"Bättre skolmaterial som till exempel mappar, pennor, sudd, linjaler och pennvässare."

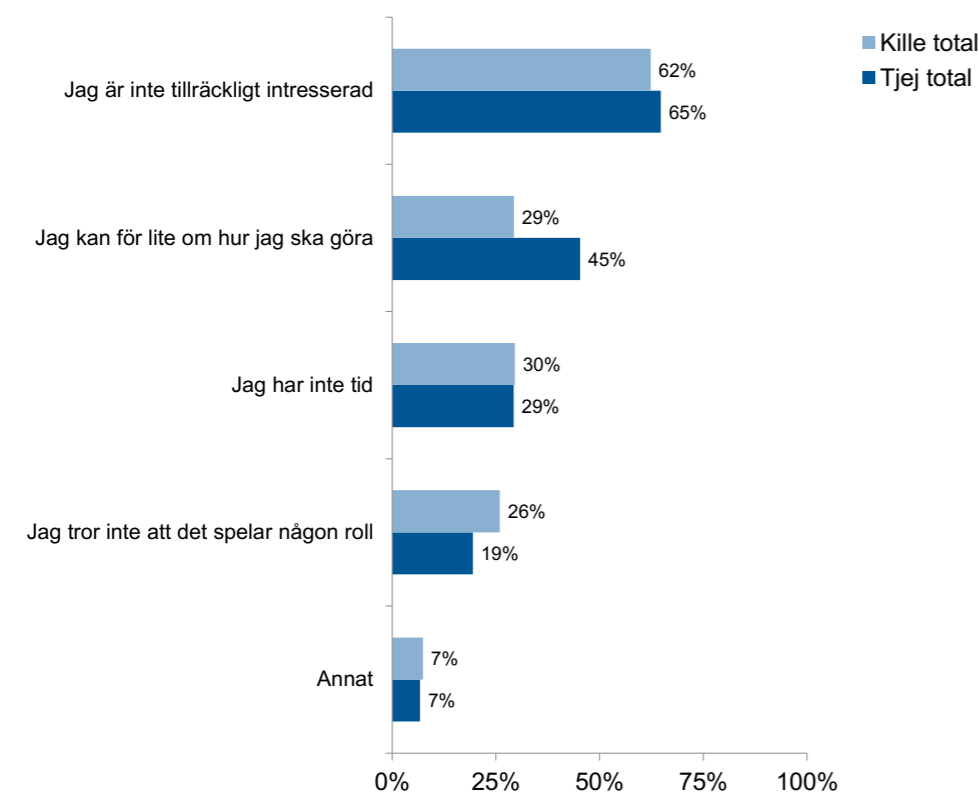
-Tjej, högstadiet

De som inte vill påverka

De som på fråga D4 svarade att de inte vill vara med och påverka i kommunen fick svara på en fråga om varför de inte vill det, se diagram D4f nedan.

62-65 % svarar att de inte är tillräckligt intresserade. 45 % av tjejerna svarar att de kan för lite om hur de ska göra och 29 % av killarna svarar detsamma. Fler killar (26 %) än tjejer (19 %) tror inte att det spelar någon roll.

D4f. Vilken eller vilka är anledningarna till att du inte vill vara med och påverka? Besvarades endast av de som svarat att de inte vill påverka

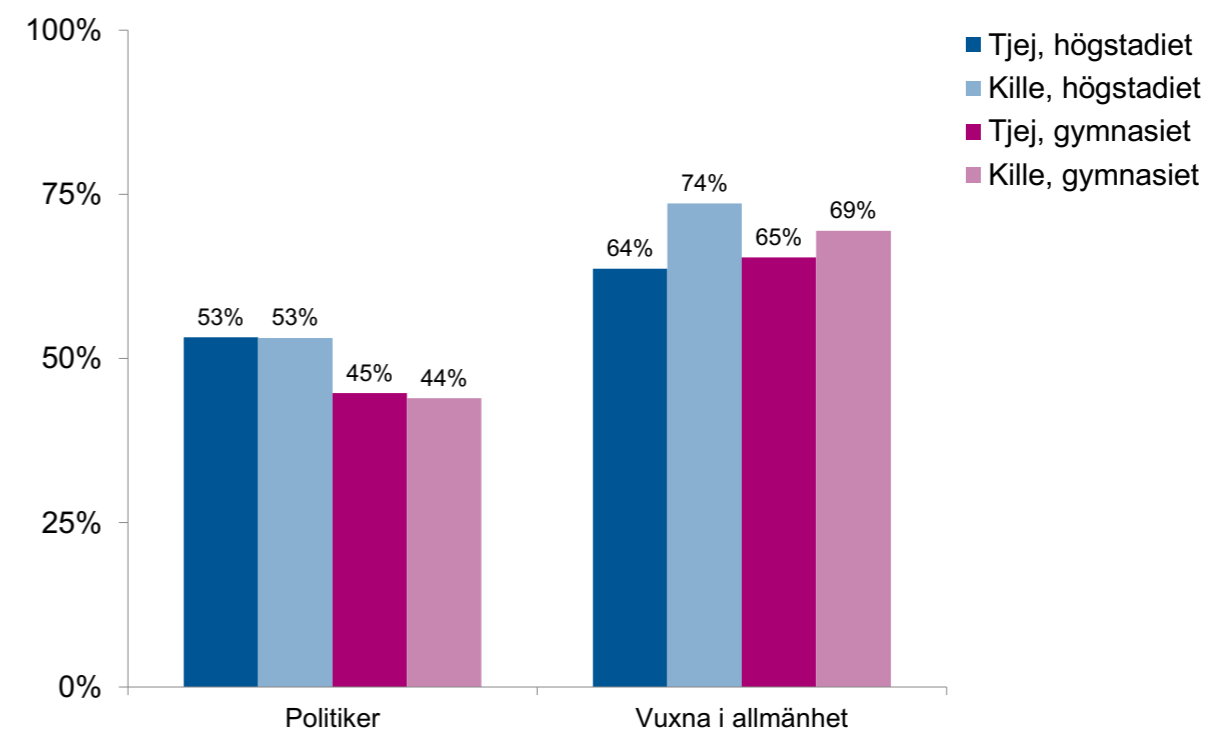
Förtroende för vuxna och politiker

Ungdomarna svarade på en fråga om hur stort förtroende de har för vuxna i allmänhet och en fråga om hur stort förtroende de har för politiker. Totalt 67-68 % av både högstadieungdomarna och gymnasieungdomarna svarar att de har ett högt förtroende för vuxna i allmänhet. Högstadiekillarnas förtroende för vuxna i allmänhet är högre än övrigas. Förtroendet för politiker är däremot lägre, och 52 % av högstadieungdomarna och 44 % av gymnasieungdomarna svarar att de har ganska eller mycket stort förtroende för politiker.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att ungdomar i Sundsvall har ett något högre förtroende för politiker än snittet. Vad gäller förtroende för vuxna är resultatet mer likt rikssnittet.

Andelen ungdomar med stort eller ganska stort förtroende för politiker är på ungefär samma nivå som år 2018, se diagram D5b på följande sida. Förtroendet för vuxna i allmänhet har däremot minskat något.

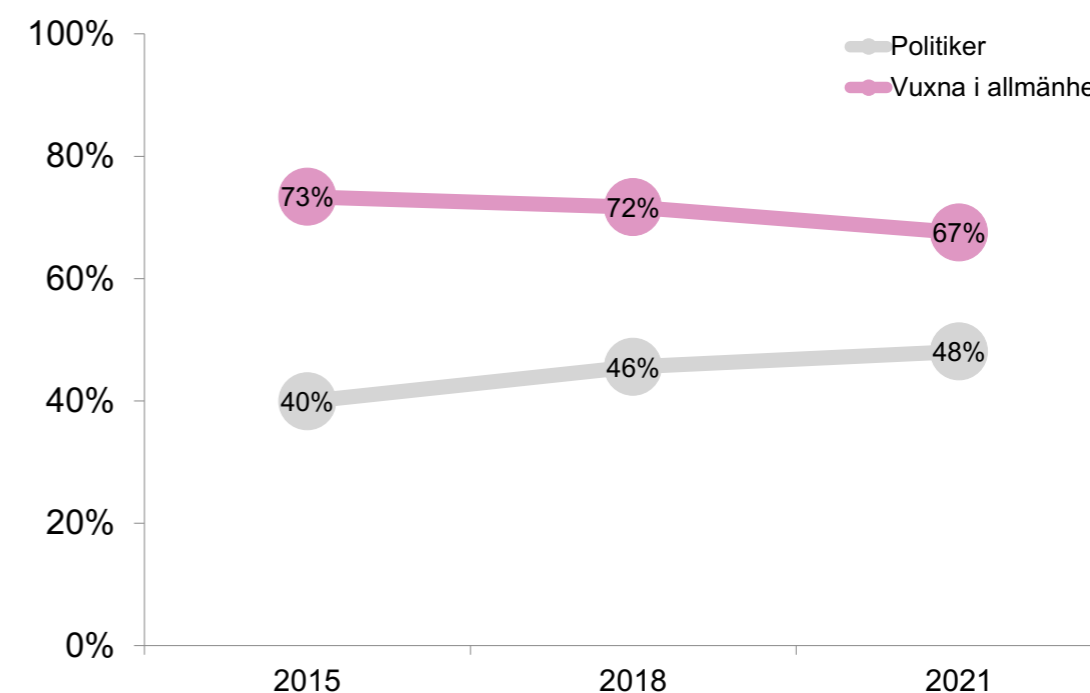
D5. Hur stort eller litet förtroende har du för följande vuxna personer? Andel som svarat "mycket stort" eller "ganska stort"

D5a. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker. Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Politiker	52%	47%	44%	40%
Vuxna	68%	70%	67%	70%

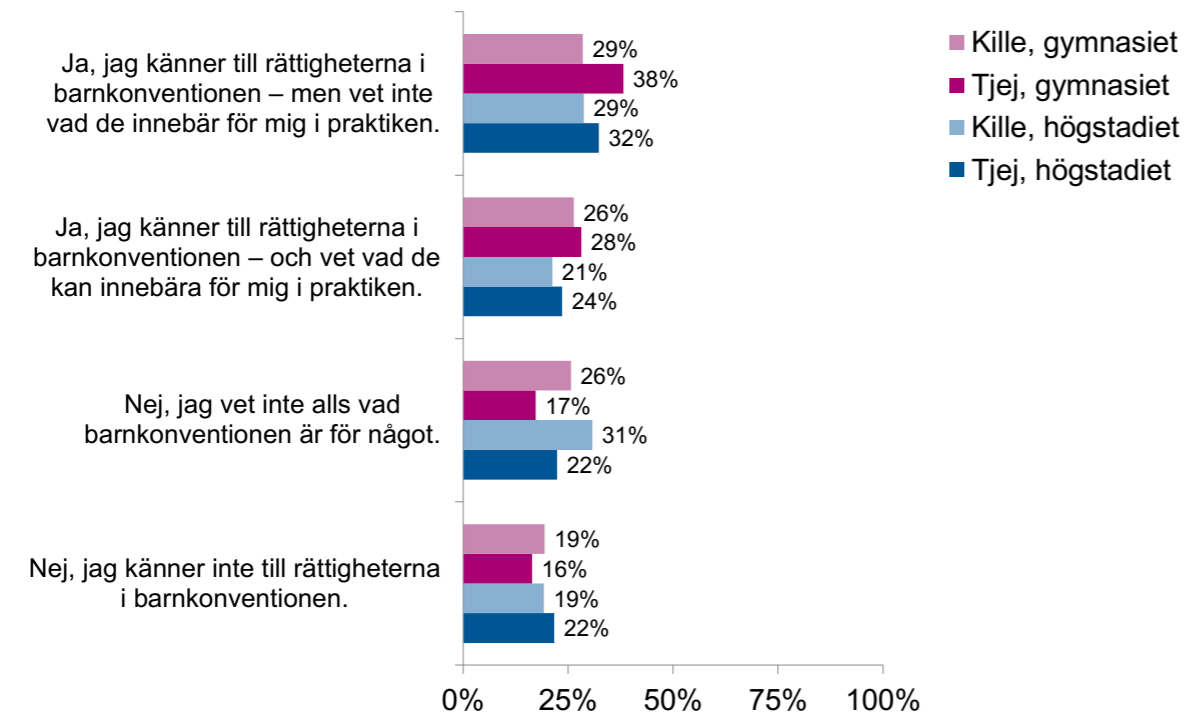
D5b. Andel med stort eller ganska stort förtroende för vuxna och politiker. Jämförelse över tid

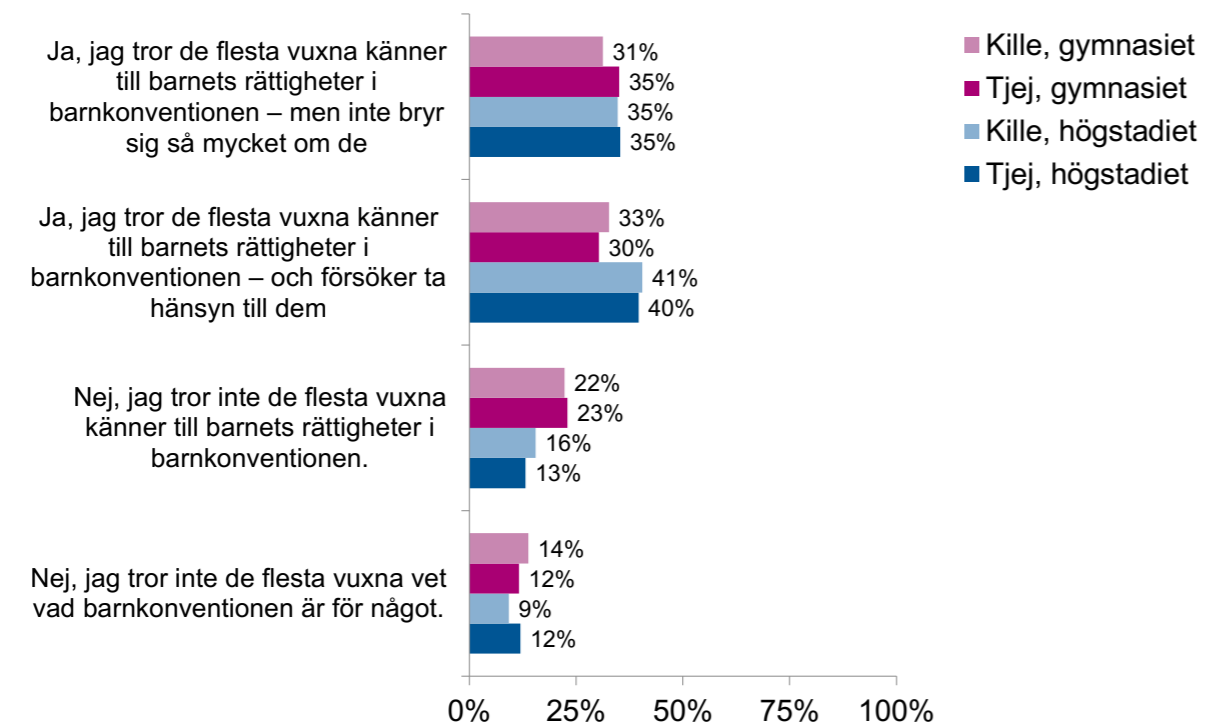
Barnkonventionen

I Lupp-enkäten ställdes även två frågor om barnkonventionen. Vad som framgår är att killar i något högre utsträckning svarar att de inte alls vet vad barnkonventionen är. I högstadiet svarar 13-16 % av ungdomarna att de inte tror att vuxna känner till barnets rättigheter i barnkonventionen. Motsvarande andel bland gymnasieungdomarna är 22-23 %. Mellan 9-14 % tror inte att de flesta vuxna vet vad barnkonventionen är.

D6a. Känner du till vilka rättigheter du har enligt barnkonventionen?

D6b. Tror du att vuxna i allmänhet känner till barnets rättigheter enligt barnkonventionen?

Viktigt att satsa på i kommunen

Ungdomarna fick även besvara en fråga om vad de ansåg vara viktigast att satsa på i kommunen där de bor. I resultatet syns skillnader mellan kön- och åldersgrupperna exempelvis gällande bostäder och arbete för unga, se tabell D6.

D6. Tänk dig att du är politiker och bestämmer i den kommun där du bor. Vad är viktigast att satsa på? (Ange max 5 alternativ)

	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Arbete mot kriminalitet	55%	64%	52%	60%
Skola	44%	44%	43%	44%
Arbete mot främlingsfientlighet och rasism	46%	34%	43%	26%
Skapa arbeten för unga	24%	29%	45%	44%
Hälsa	34%	34%	34%	32%
Motverka diskriminering av olika grupper i samhället	34%	21%	39%	18%
Arbete för jämställdhet	41%	15%	39%	12%
Arbete för miljön	27%	26%	26%	23%
Idrottsanläggningar	22%	32%	18%	27%
Arbete för att minska användandet av alkohol och droger	30%	30%	15%	18%
Äldreomsorg	23%	14%	25%	21%
Bostäder	14%	23%	16%	29%
Kollektivtrafik, t.ex. bussar och tåg	12%	12%	25%	22%
Ställen där ungdomar kan träffas	25%	16%	15%	13%
Barnomsorg	22%	10%	17%	8%
Pengar till föreningar	16%	17%	8%	15%
Gator, vägar och cykelbanor	7%	19%	6%	14%
Arbete för integration	3%	10%	9%	18%
Pengar till kultur	6%	8%	6%	6%

E. Trygghet

Att så många unga som möjligt får trygga uppväxtvillkor möjliggör en bra start i livet och goda möjligheter att utvecklas.

Utsatthet för mobbning, kränkningar, trakasserier och våld påverkar hälsan och känslan av trygghet hos unga. MUCF konstaterar att en av de faktorer som påverkar ungas hälsa i störst utsträckning är om man under den senaste tiden har blivit utsatt för någon form av mobbning, men även andra former av utsatthet tas upp (hot, misshandel, utnyttjande).¹ Otrygghet och utsatthet kan även påverka den utsattes möjligheter till kunskapsutveckling i skolan och således potentiellt påverka möjligheterna för individen i framtiden.

Enligt SCB så ökar mobbningen och otryggheten i skolan och detta gäller både pojkar och flickor.² Förutom ökad mobbning och otrygghet i skolan syns även en negativ utveckling vad gäller ungas rapportering av mobbning och hot på nätet.³ Att få bukt med denna typ av problem är därmed väldigt viktigt.

”Skaffa mer poliser och socialt skydd så Sundsvall blir mer tryggt”

– Svar från kille i högstadiet på frågan om vad som saknas i kommunen

1 MUCF 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
2 SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige
3 Statens medieråd: Ungar och medier 2019

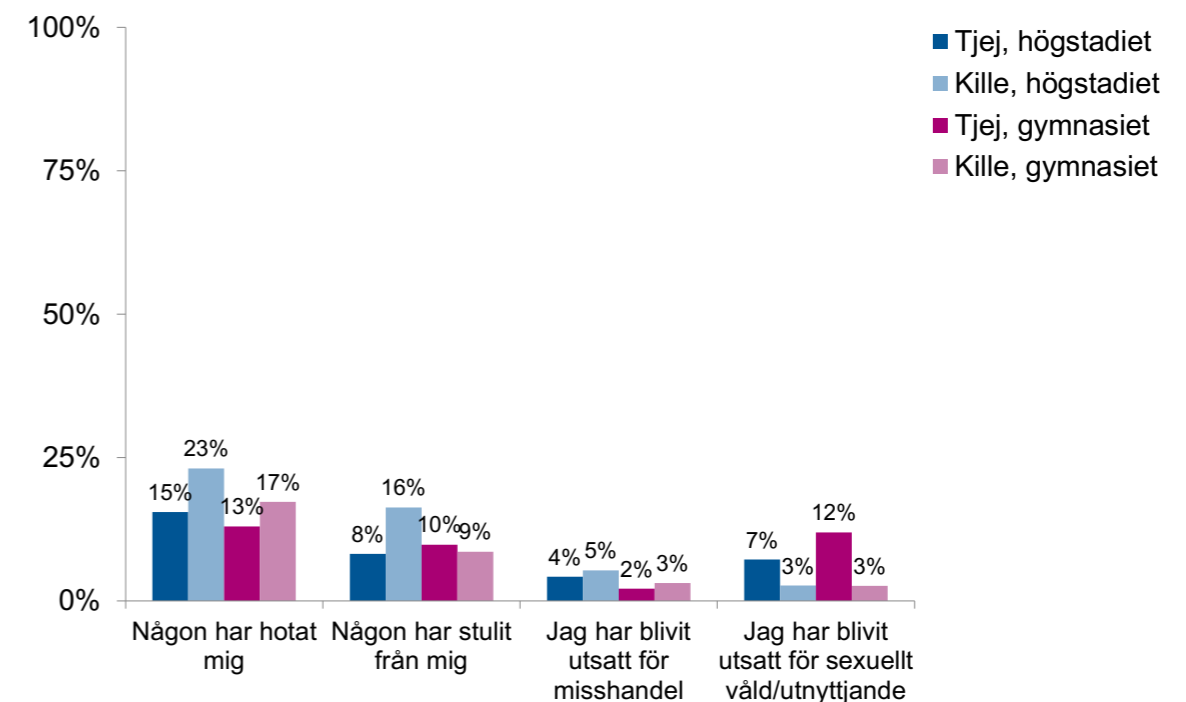
Utsatthet för brott och otrygga situationer

I enkäten ställdes en fråga om man har blivit utsatt för någon otrygg situation de senaste sex månaderna. Störst andel svarar att de har utsatts för hot, speciellt högstadieskolorna och gymnasiekillarna. Högstadieskolorna har även i högst grad utsatts för stöld.

Det finns även skillnader mellan könen. Killarna svarar i högre grad än tjejerna att de utsatts för misshandel de senaste sex månaderna. Tjejerna har däremot i högre grad än killarna utsatts för sexuellt våld/utnyttjande. Jämfört med rikssnittet har unga i Sundsvall utsatts i ungefär samma grad, se tabell E1a.

Över tid (se nästa sida) kan vi se att andelen killar som utsatts för stöld har minskat sedan år 2018. Andelen tjejer som blivit utsatta för de olika brotten är på en liknande nivå som tidigare år.

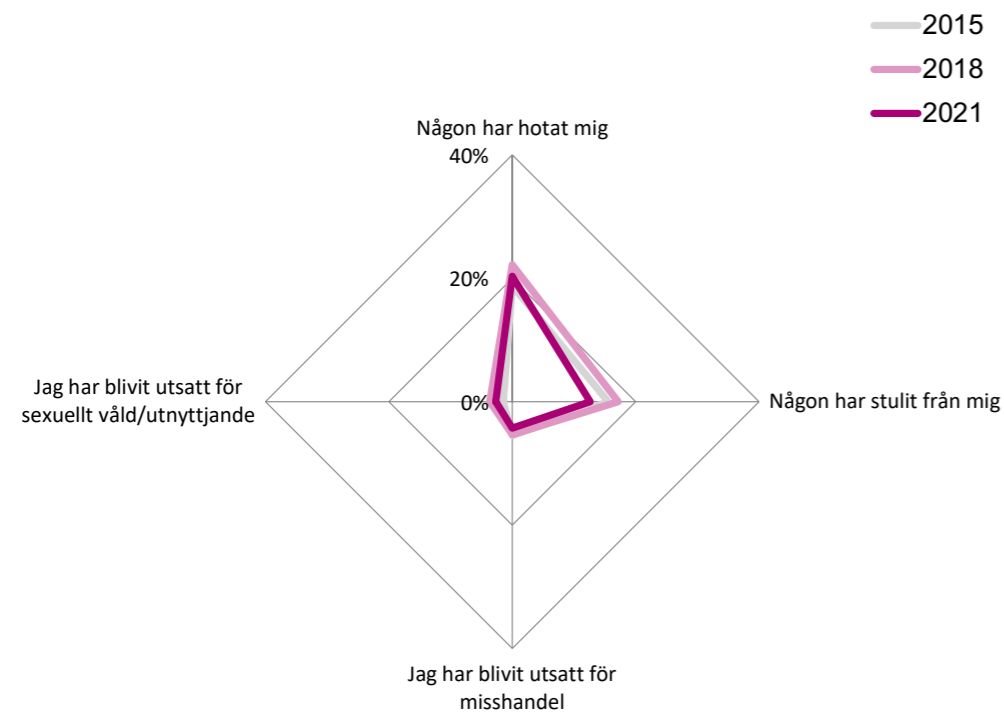
E1. Nu vill vi att du tänker tillbaka på de senaste sex månaderna. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat ”ja”

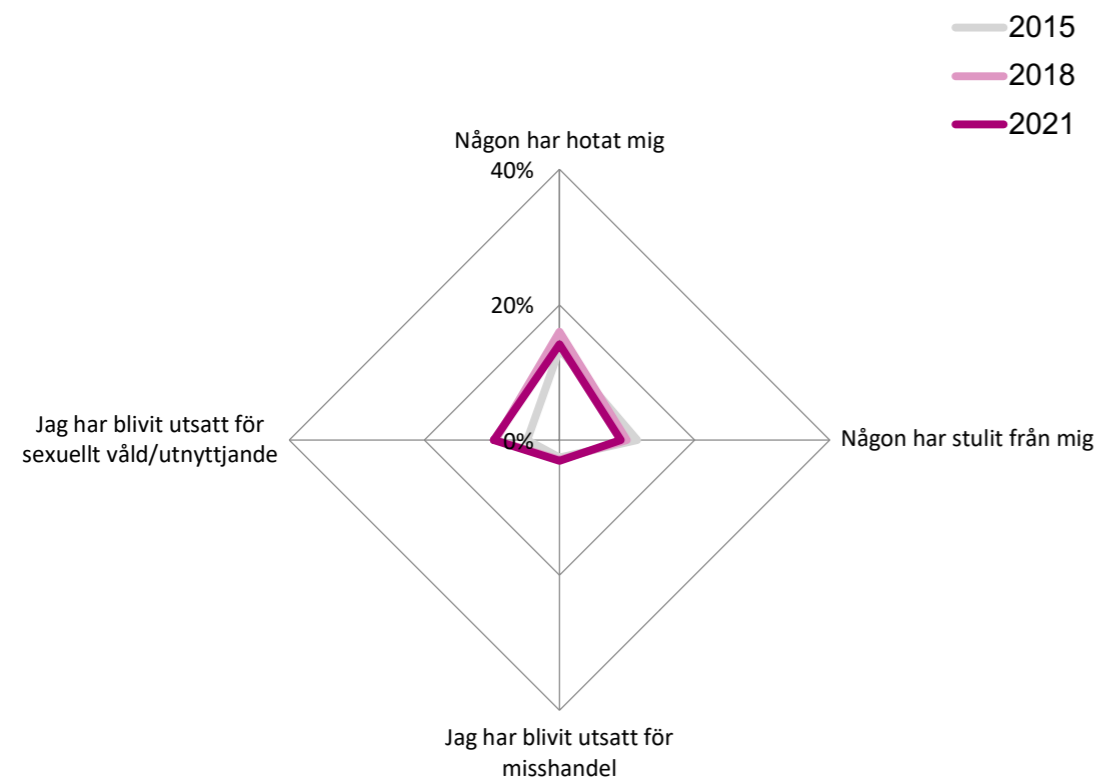
E1a. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat ”ja”: Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Någon har hotat mig	20%	20%	16%	17%
Någon har stulit från mig	13%	12%	9%	11%
Jag har blivit utsatt för misshandel	5%	5%	3%	4%
Jag har blivit utsatt för sexuellt våld/utnyttjande	5%	4%	8%	5%

E1b. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse över tid, kille

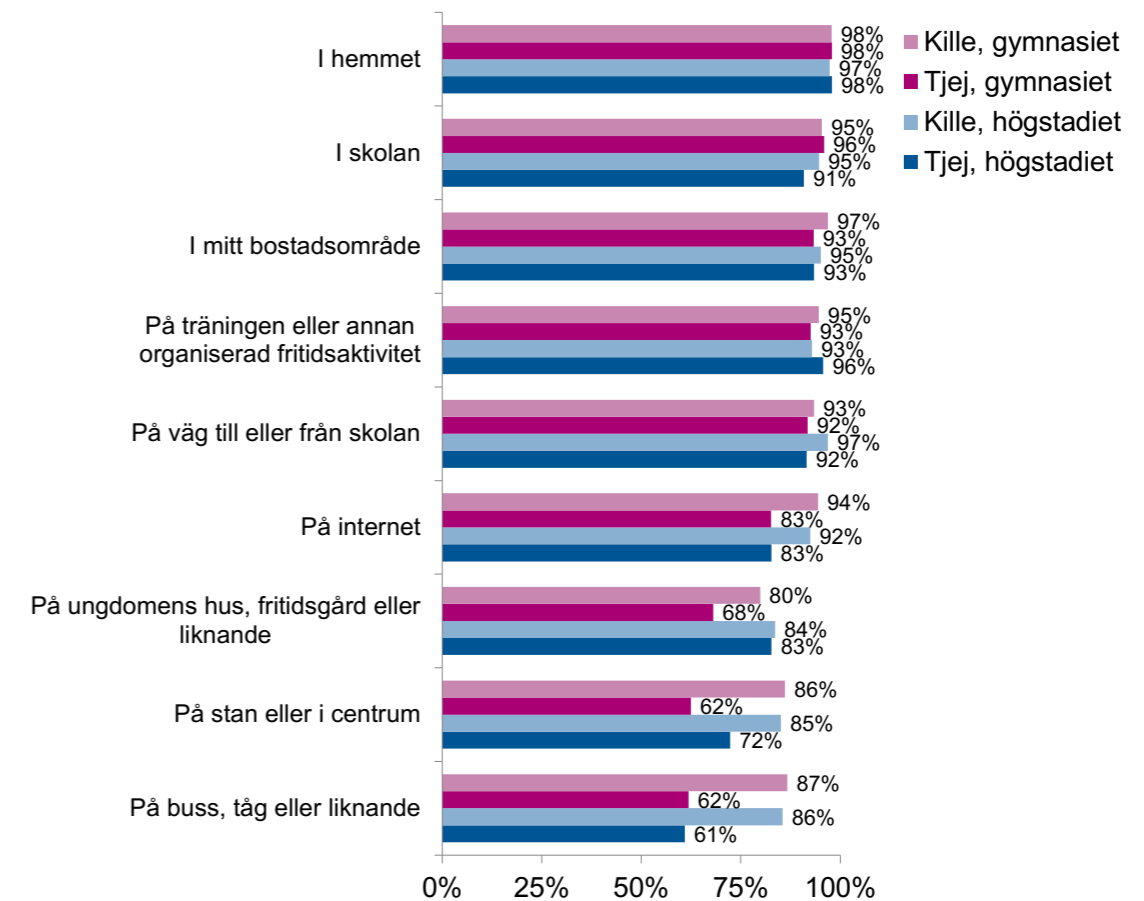
E1c. Har något av detta hänt dig? Andel som svarat "ja": Jämförelse över tid, tjej

Trygghet

Ungdomarna fick svara på en fråga om hur trygga de upplever att de är på olika fysiska platser i kommunen och på internet. Som det framgår i diagram E2 nedan svarar en stor andel att de alltid eller oftast är trygga hemma, i bostadsområdet, på väg till eller från skolan, på träningen, i skolan och på internet. Tryggheten är lägre på stan/i centrum och på bussar/tåg. Vad gäller bussar/tåg och på stan/ i centrum svarar tjejer i lägre grad än killar att de känner sig trygga. Jämfört med rikssnittet känner sig ungdomarna i Sundsvall mindre trygga i kollektivtrafiken. I övrigt är resultatet ganska likt rikssnittet.

E2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen? Andel som svarat att de "alltid" eller "oftast" är trygga

*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" varierar kraftigt mellan 1-70 %. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 45-70%. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 17-25%. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på till och från skolan är 1-2 %.

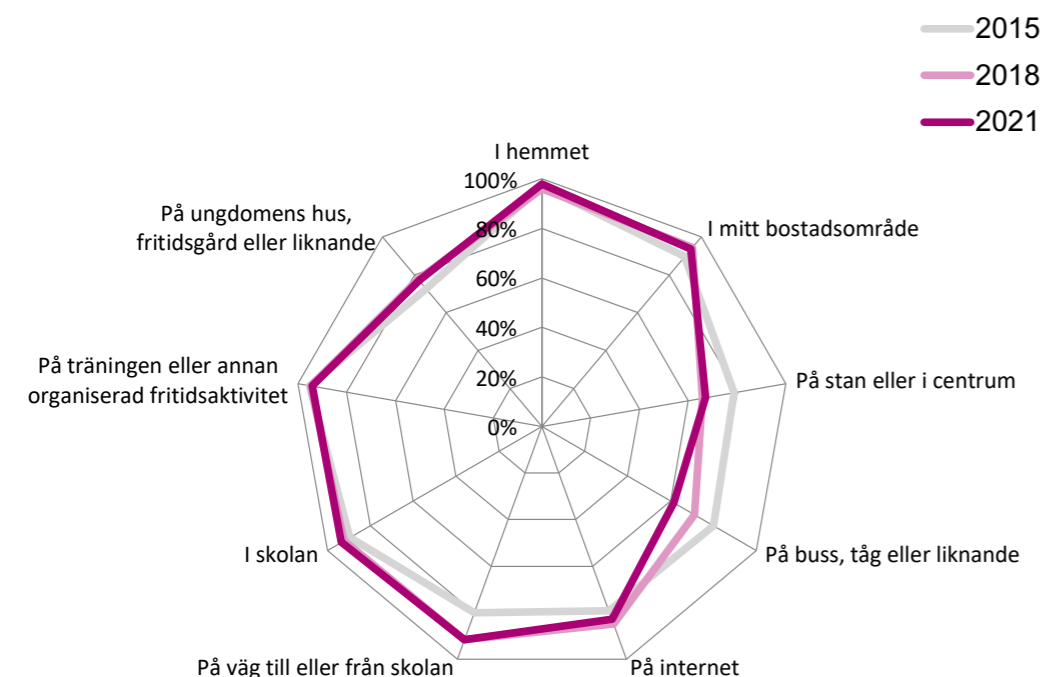
**E2a. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga:
Jämförelse med rikssnittet***

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
I hemmet	97%	98%	98%	98%
I mitt bostadsområde	94%	94%	95%	94%
På stan eller i centrum	78%	78%	74%	77%
På buss, tåg eller liknande	73%	78%	73%	81%
På internet	87%	90%	88%	90%
På väg till eller från skolan	94%	93%	92%	94%
I skolan	92%	89%	96%	94%
På träning eller annan organiserad fritidsaktivitet	94%	93%	93%	94%
På ungdomens hus, fritidsgård eller liknande	82%	78%	74%	76%

*Siffrorna i diagrammet och tabellen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "ej aktuellt" varierar kraftigt mellan 2-66 %. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på fritidsgårdsalternativet är 46-66%. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 21-22%. Andelen som svarat "Ej aktuellt" på till och från skolan är 0-2 %.

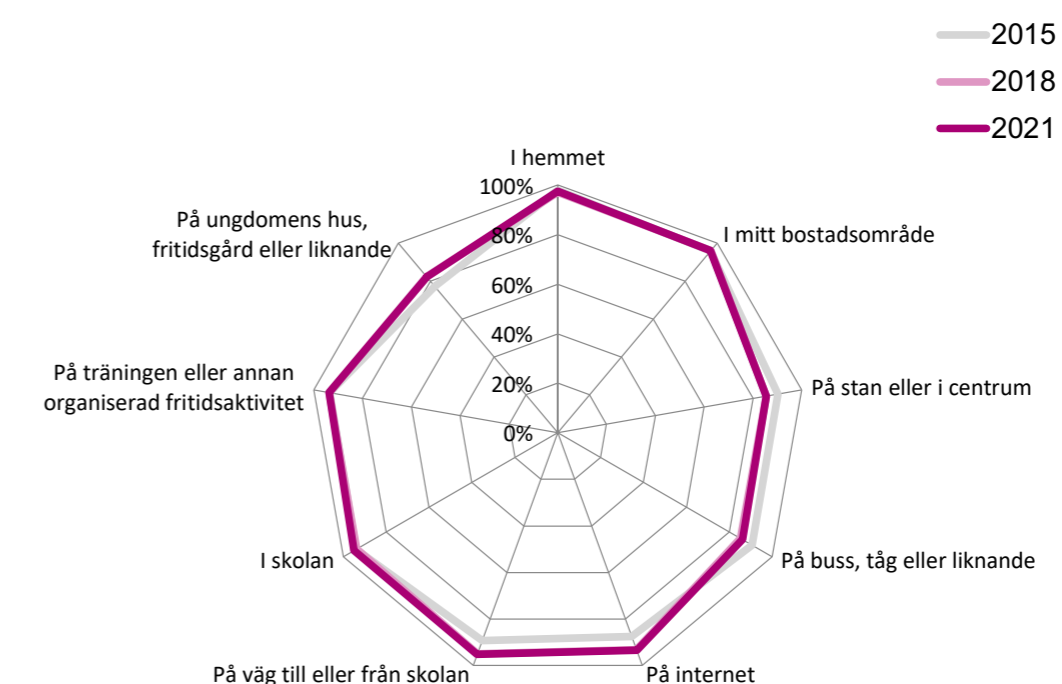
Över tid är andelen som känner sig trygga på olika platser på en liknande nivå, både bland killar eller tjejer. Tryggheten bland tjejer i kollektivtrafiken har dock minskat.

**E2b. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga:
Jämförelse över tid, tjej***

*Siffrorna i diagrammen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "Ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "Ej aktuellt" varierar kraftigt mellan 1-59 %. På fritidsgårdsalternativet svarar en andel om 59% "Ej aktuellt". Andelen som svarat "Ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 21%. Andelen som svarat "ej aktuellt" på till och från skolan är 1 %.

**E2c. Andel som svarat att de oftast eller alltid känner sig trygga:
Jämförelse över tid, kille***

*Siffrorna i diagrammen ovan visar endast de som svarat på frågan, d.v.s. svarsalternativet "Ej aktuellt" är borträknat. Andelen som svarat "Ej aktuellt" varierar kraftigt mellan 1-53 %. På fritidsgårdsalternativet svarar en andel om 53% "Ej aktuellt". Andelen som svarat "Ej aktuellt" på träning/fritidsaktivitet är 22 %. Andelen som svarat "ej aktuellt" på till och från skolan är 1 %.

Mobbning och trakasserier

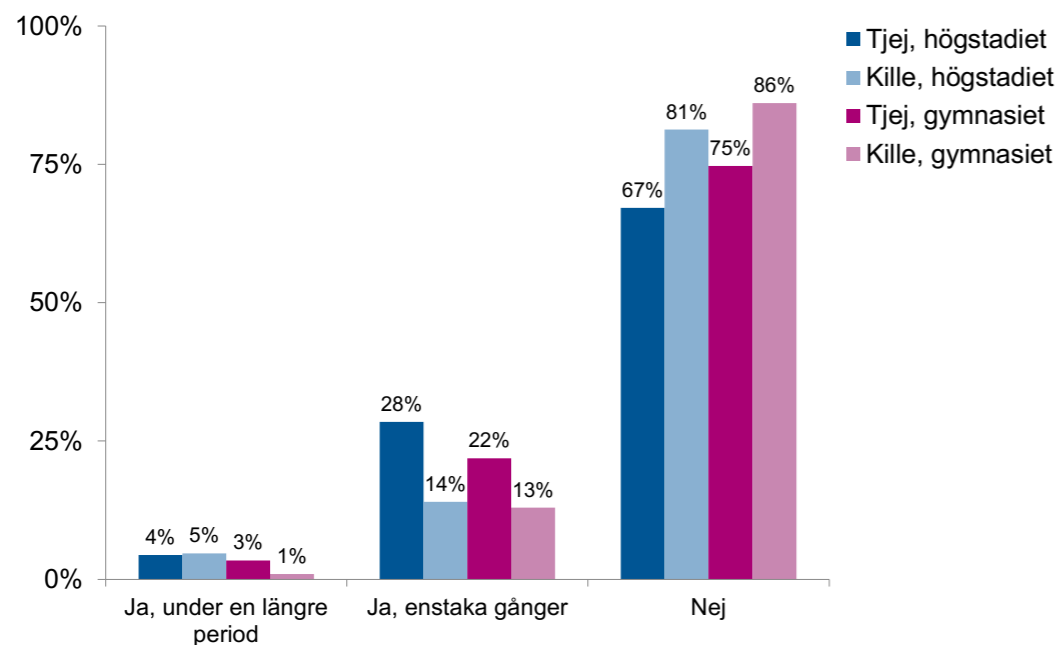
I denna del redovisas frågor som rör utsatthet för mobbning och trakasserier. Som tidigare nämnt är utsatthet för mobbning något som tydligt påverkar hälsan. Nya studier pekar även på att mobbning har ökat i Sverige bland unga¹.

Vad som framgår är att en relativt hög andel av tjejerna på både högstadiet och gymnasiet svarar att de utsatts för mobbning enstaka gånger. Killarna i gymnasiet svarar i lägst grad att de utsatts. Det finns ingen större skillnad avseende andelen ungdomar som utsatts för mobbning i Sundsvall jämfört med rikssnittet, se tabell E3a.

Över tid har inga större förändringar skett när det kommer till andelen som utsatts för mobbning, se diagram E3b.

Som det framgår i diagram E3c på följande sida har majoriteten av de som utsatts svarat att det skett i skolan (61-73%). 30-36 % har utsatts på internet/mobilen.

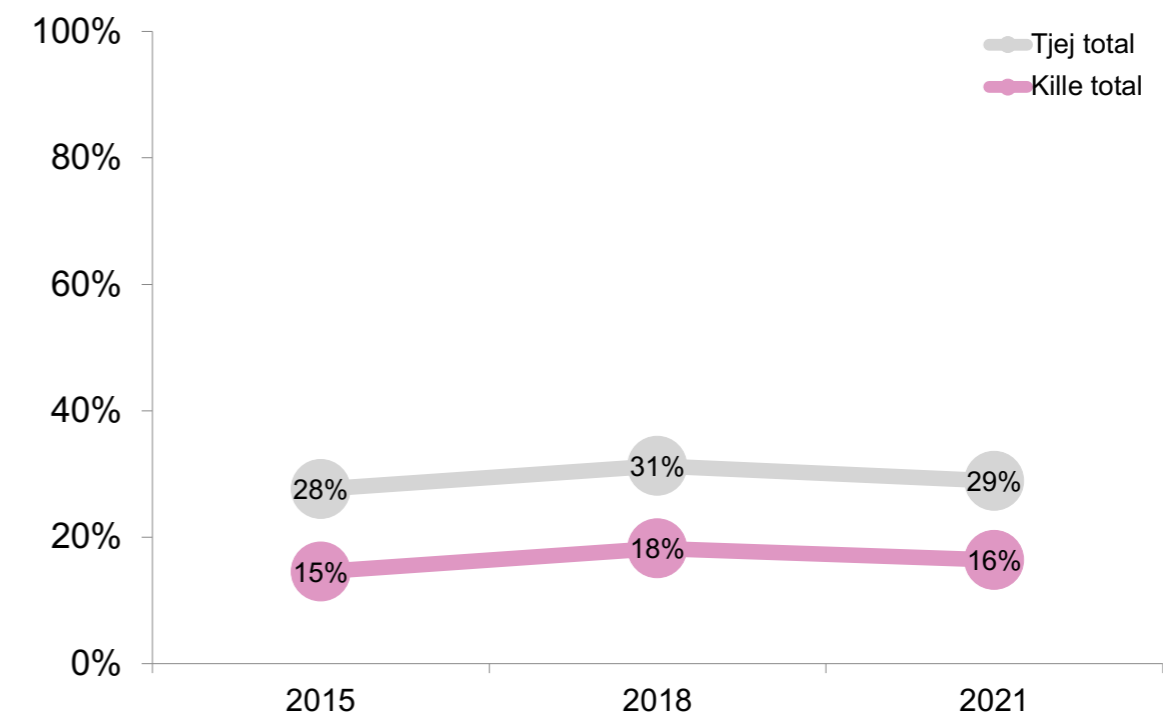
E3. Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?

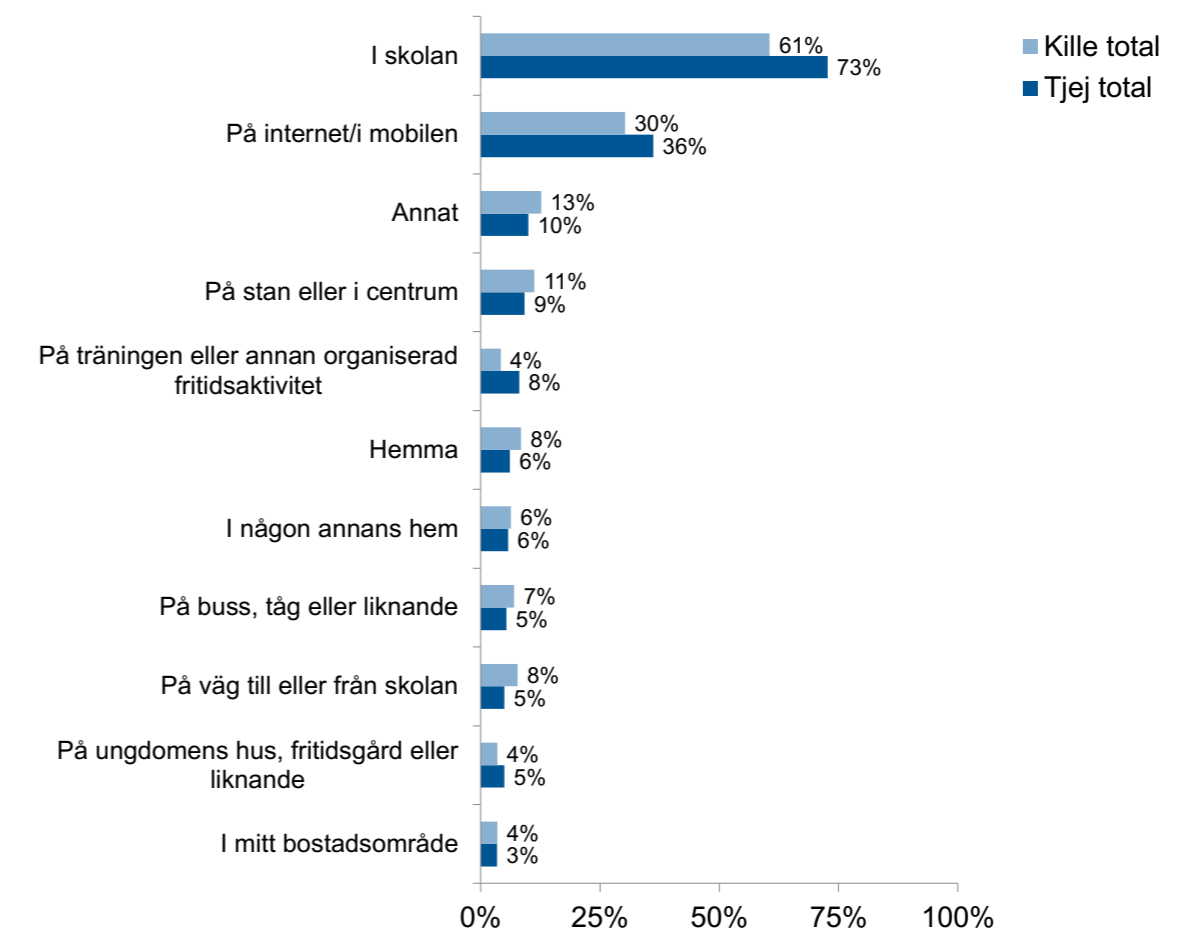
E3a. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse med rikssnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
27%	26%	20%	18%

E3b. Andel som svarat "ja, längre period" eller "ja, enstaka gånger" på frågan om mobbning/trakasserier/utfrysning: Jämförelse över tid

E3c. Var blev du mobbad, trakasserad eller utfryst? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för mobbning/trakasserier/utfrysning

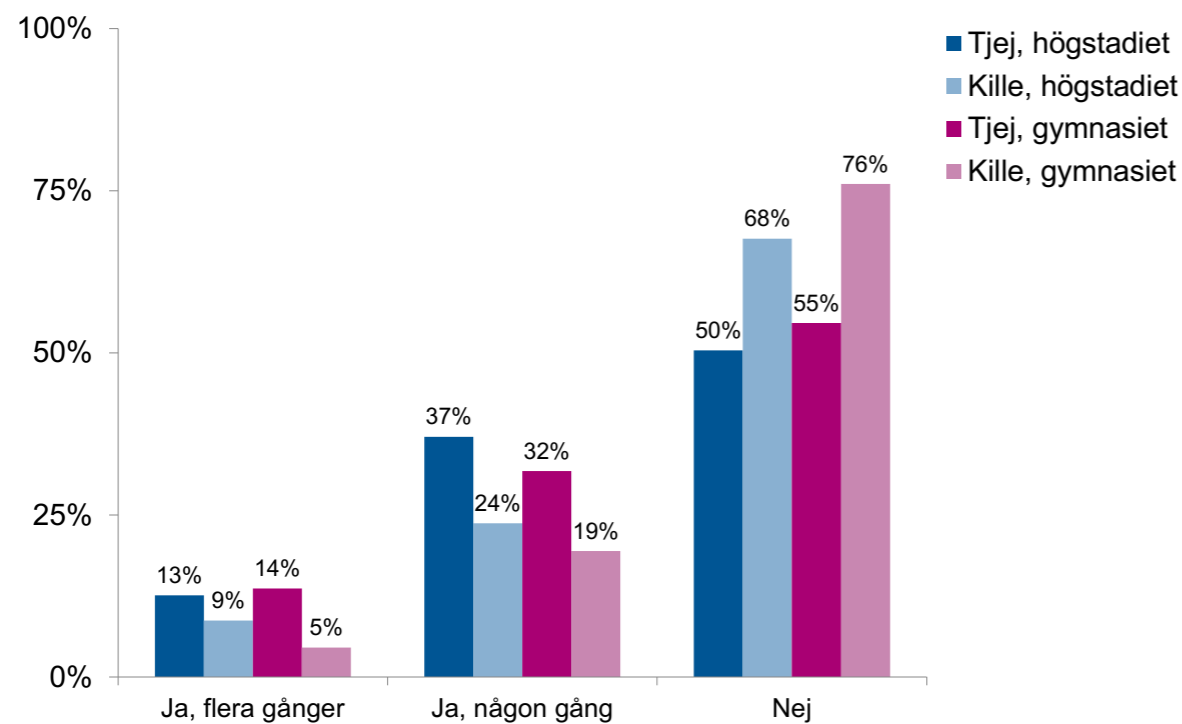

¹ SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

Orättvis behandling

Ungdomarna fick även ange om de blivit orättvist behandlade på ett sätt som gjort att de mått dåligt. Här framgår att tjejer i både högstadiet och gymnasiet har blivit utsatta i högre grad än killar. Bland högstadietjejerna svarar 50 % att de utsatts en eller flera gånger. 45 % av gymnasietjejerna svarar detsamma, medan andelen killar som utsatts varierar mellan 24-32 %. Andelen ungdomar som utsatts är på en liknande nivå som rikssnittet, se tabell E4a.

E4. Har du, under de senaste sex månaderna, upplevt att du har blivit orättvist behandlad på ett sätt så att du har mått dåligt?

E4a. Andel utsatta för orättvis behandling flera gånger eller någon gång: Jämförelse med rikssnittet

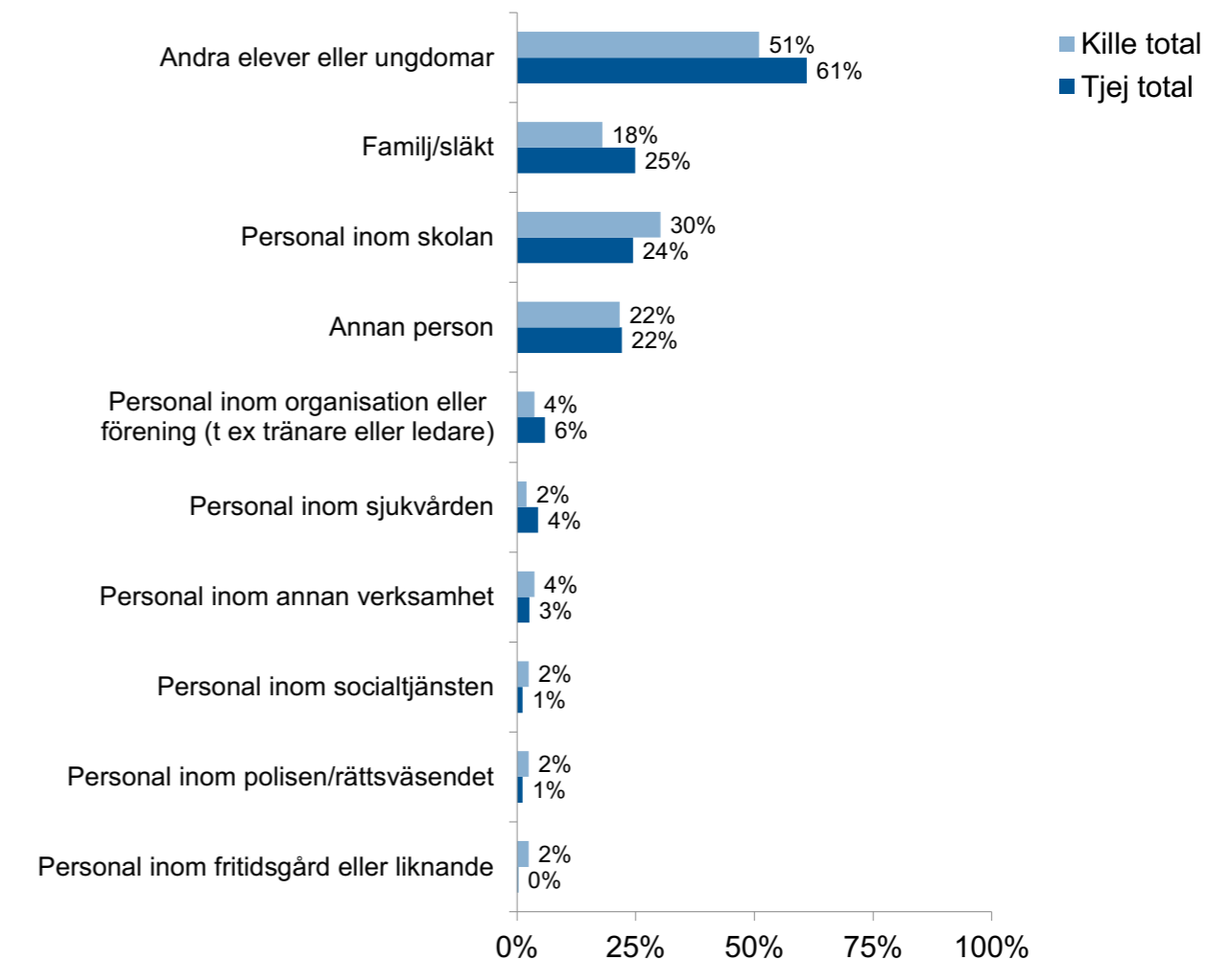
Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
42%	39%	36%	35%

De ungdomar som utsatts fick även svara på en fråga om vem som utsatte dem för orättvis behandling. En klar majoritet svarar att de utsatts av andra elever eller ungdomar (51 % av killarna och 61 % av tjejerna). Det är också vanligt att ha utsatts av personal inom skolan som 24 % av tjejerna och 30 % av killarna anger.

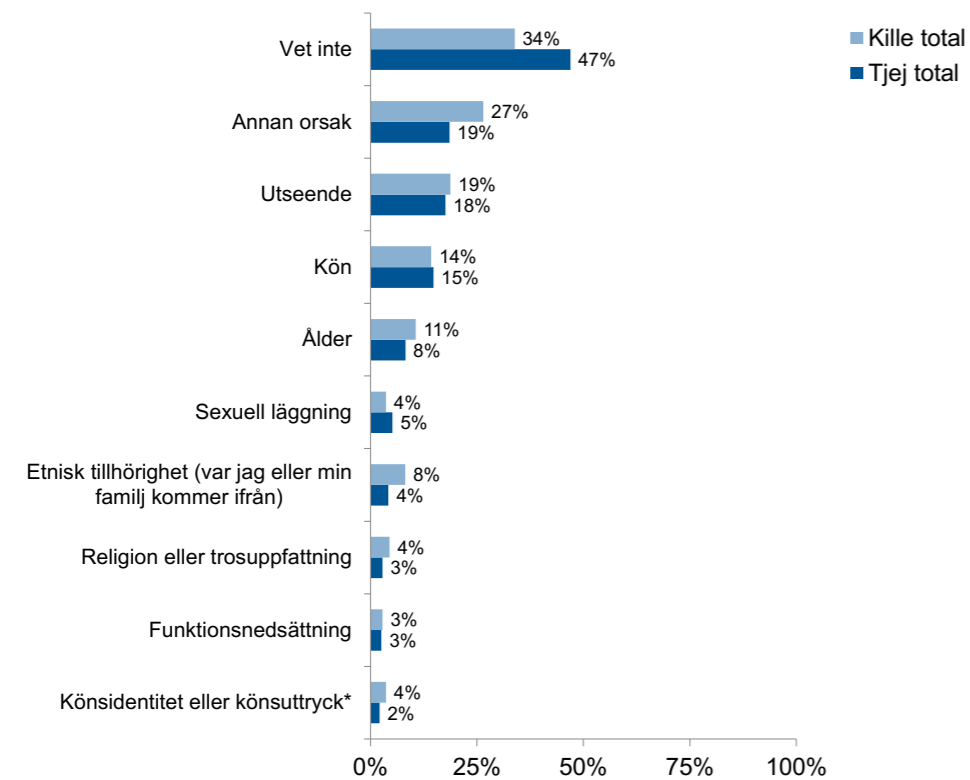
På följande sida framgår i diagram E4c att knappt hälften av de som utsatts för orättvis behandling inte vet varför de blivit utsatta. En andel om 18 % av tjejerna och 19 % av killarna har blivit orättvist behandlade på grund av sitt utseende. 15 % av tjejerna och 14 % av killarna har angett att de har blivit orättvist behandlade på grund av sitt kön.

På följande sida i diagram E5 ser vi också att en majoritet av ungdomarna vet vart de kan vända sig om de blir illa behandlade eller mår dåligt.

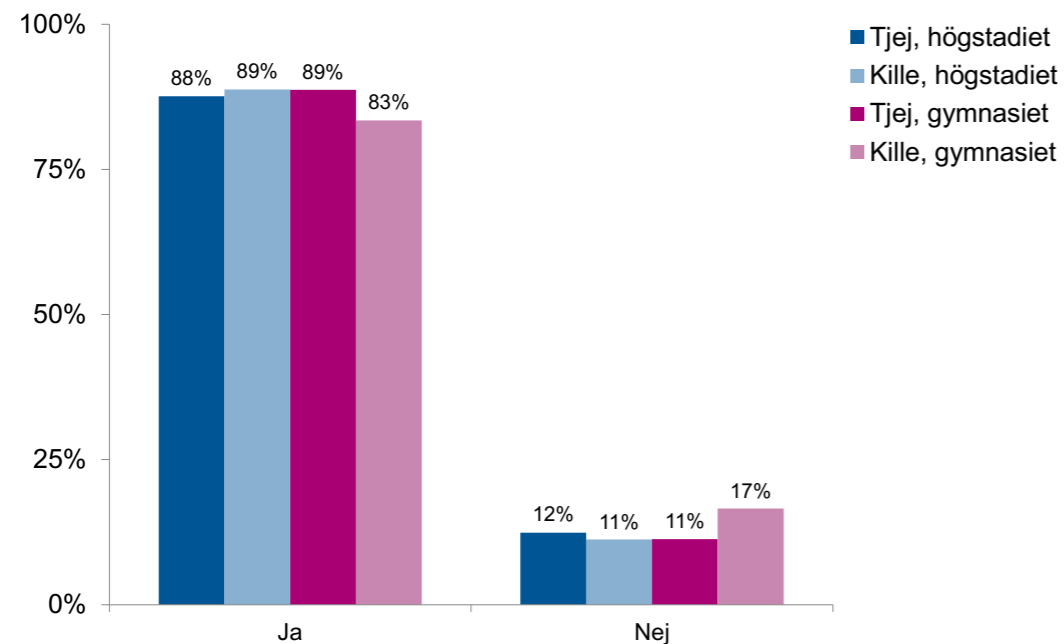
E4b. Vem eller vilka har du känt dig orättvist behandlad av? Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling

**E4c. Av vilken eller vilka orsaker tror du att du blev orättvist behandlad?
Besvarades endast av de som svarat att de utsatts för orättvis behandling**

E5. Vet du vart du kan vända dig för att få stöd om du skulle bli illa behandlad eller må dåligt?

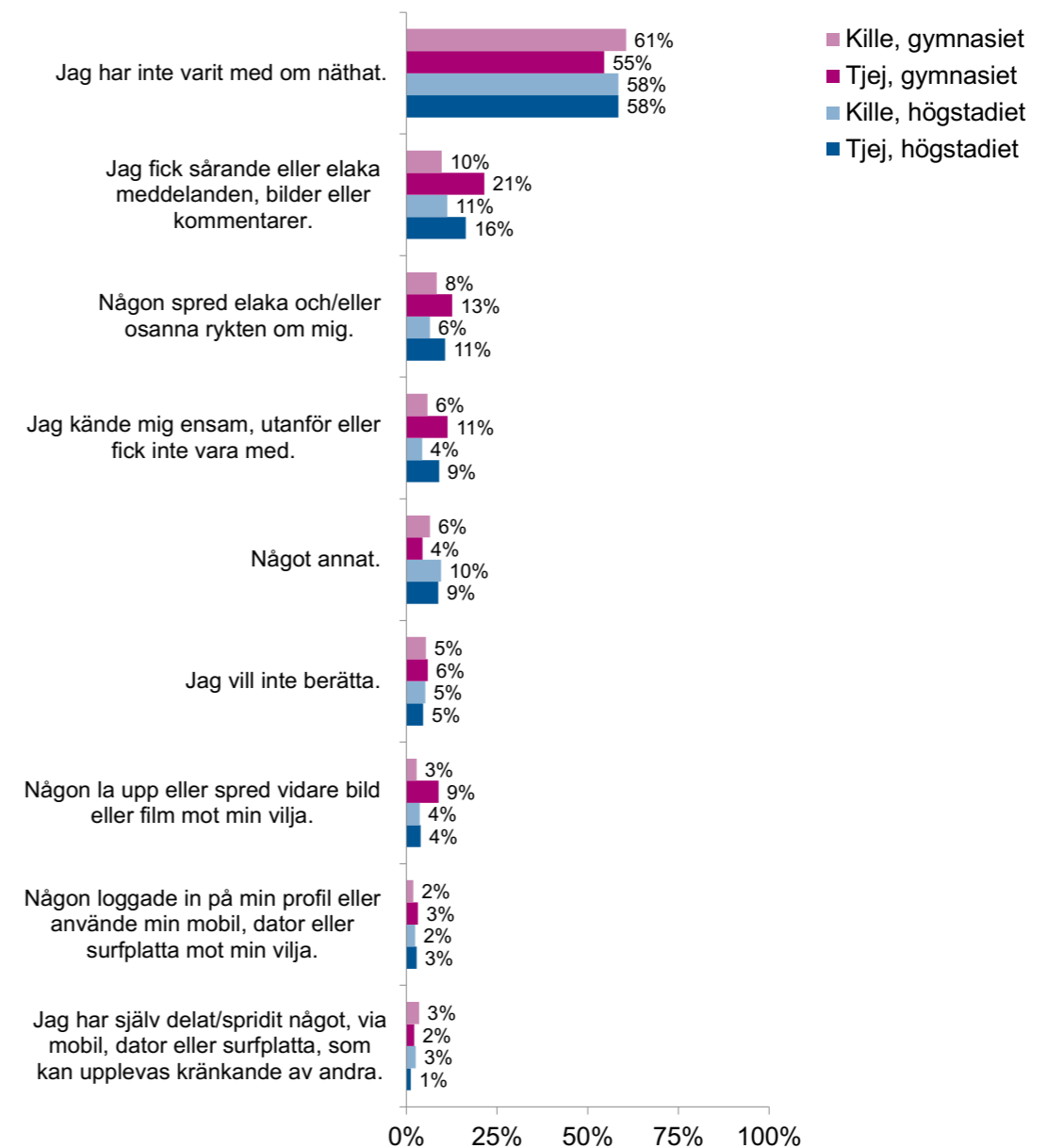
E5a. Andel ja: Jämförelse med riksnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
87%	83%	86%	83%

Näthat

I Sundsvalls kommuns Lupp-enkät fanns i år även en fråga om näthat. 55-58 % av tjejerna och 58-61 % av killarna uppger att de inte blivit utsatta för näthat. Det mest förekommande är att ungdomarna fått sårande eller elaka meddelanden, kommentarer eller bilder. Tjejer svarar detta i högre utsträckning än killar. Anmärkningsvärt är att 10 % av högstadietkillarna och 9 % av högstadietj tjejerna uppger "något annat" jämfört med 6 % gymnasiekillarna och 4 % av gymnasietj tjejerna.

E6. Har du varit med om näthat?

”Anordna fler aktiviteter för att få ihop folk och öka den sociala biten, det skulle kunna leda till minskad ensamhet och depression bland unga.”

– Förslag från tjej i högstadiet

F. Hälsa

I Lupp-enkäten finns ett avsnitt som rör ungas hälsa. En god hälsa tidigt i livet leder till att unga kan skapa goda sociala relationer och tillgodogöra sig utbildning. Detta påverkar i sin tur bland annat möjligheterna till trygghet, arbete och inkomst. Ungas hälsa är därför avgörande för flertalet andra aspekter senare livet. Idag finns det dock stora skillnader i ungas hälsa, bland annat utifrån om man är kille eller tjej, vilken bakgrund man har och familjens ekonomiska situation. Det finns också hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsnedsättning, HBTQ-personer och vissa nationella minoriteter.¹

Ungas hälsa, i synnerhet den psykiska hälsan, har uppmärksammats i ett flertal rapporter under de senaste tiden. Det konstateras att de flesta ungdomar i Sverige mår bra, men att psykisk ohälsa och psykosomatiska besvär har ökat betydligt de senaste årtiondena, för att under de senaste åren ha stannat på en relativt hög nivå i jämförelse med resten av befolkningen.

Varför ungas psykiska hälsa försämrats verkar bero på flera olika orsaker. Folkhälsomyndigheten konstaterar i en rapport från 2019 att brister i skolans funktion troligen är en orsak till att psykosomatiska symtom ökat hos unga. De tar också upp att en större medvetenhet om de ökade krav som förändringarna på arbetsmarknaden medför kan vara en orsak till ökningen av ohälsa.² I en rapport från organisationen Mind tar man också upp en viktig sak, nämligen att det idag finns en större öppenhet för ohälsa och att detta även kan påverka hur den psykiska ohälsan ser ut över tid då unga idag är mer ärliga med hur de mår än vad kanske tidigare generationer varit.³

¹ SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk – om familjebakgrund och barns hälsa

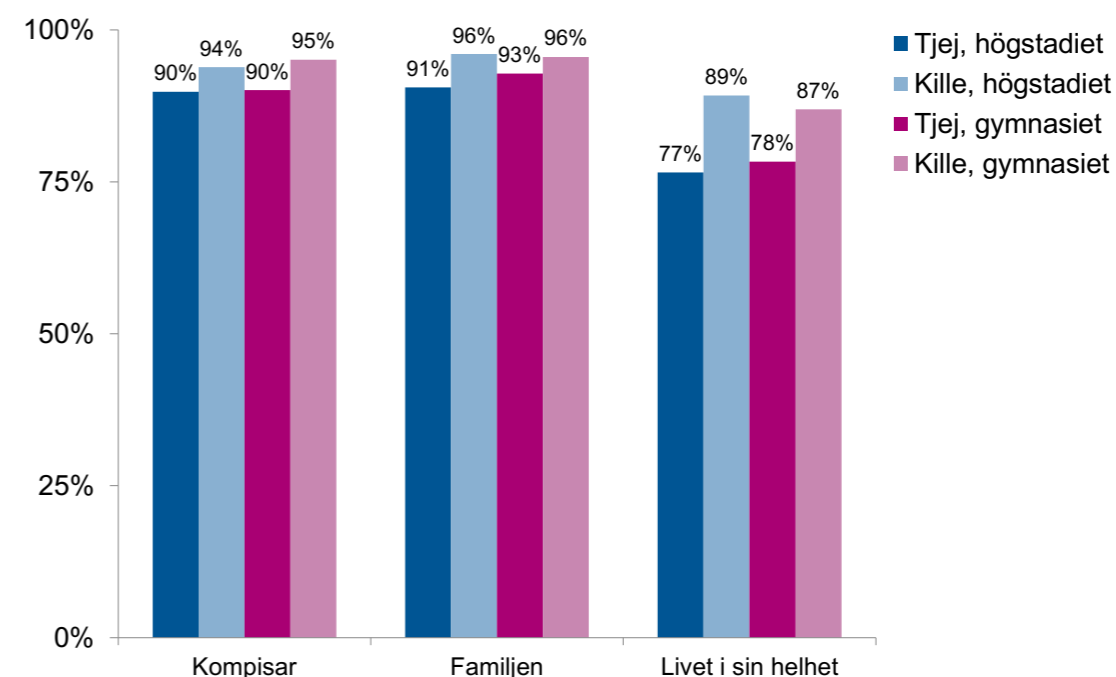
² Folkhälsomyndigheten 2018 ”Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?”

³ Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa

Relationer och nöjdhet med livet

Familje- och kompisrelationer samt andra sociala nätverk är faktorer som även påverkar en individs hälsa. Hur individen ser på livet som helhet är en fråga som ofta, med lite olika formuleringar, även används för att avspegla psykisk hälsa. En hög andel, över 90 %, av ungdomarna i Sundsvall är nöjda med kompisarna och familjen. När det gäller livet i sin helhet är nöjdheten något lägre, speciellt bland tjejerna. Tjejer i högstadiet är minst nöjda med livet i sin helhet. Jämfört med riksnittet finns inga större skillnader, se tabell F0a på nästa sida.

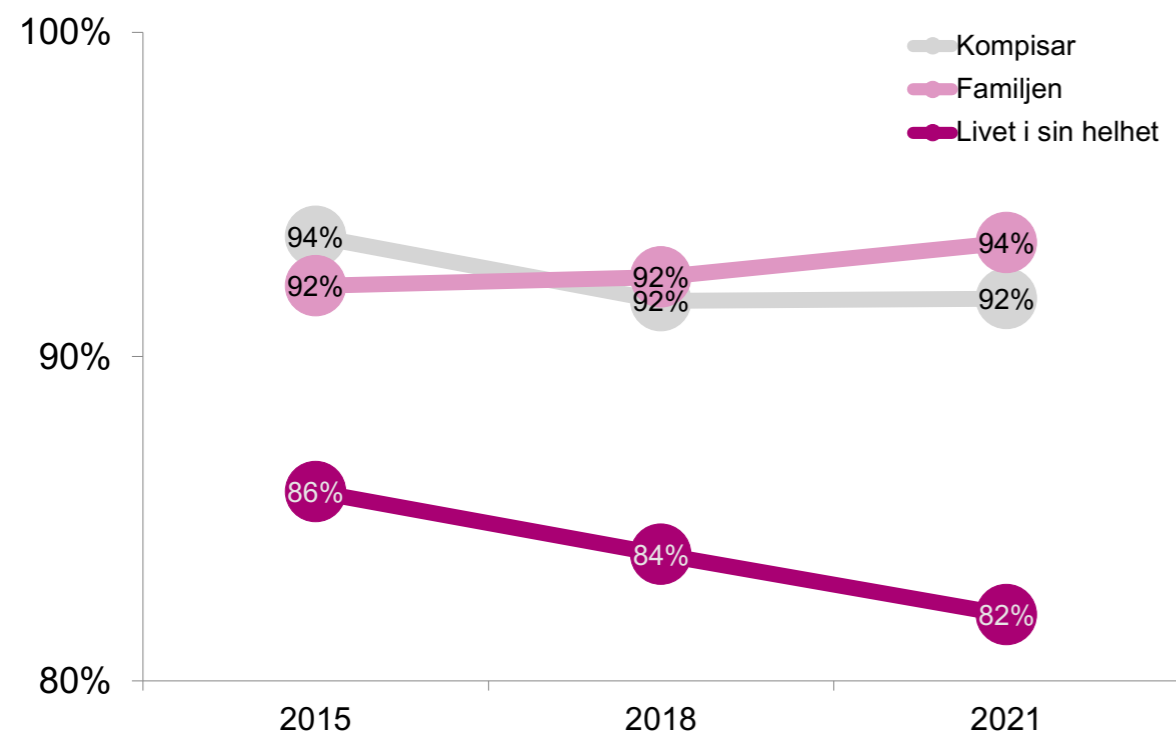
**F0. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om följande?
Andel som svarat ”mycket nöjd” eller ”ganska nöjd”**

F0a. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Livet	82%	78%	82%	85%
Familjen	93%	94%	94%	94%
Kompisarna	91%	93%	92%	91%

F0b. Andel nöjda med livet, familjen och kompisarna: Jämförelse över tid, totalt

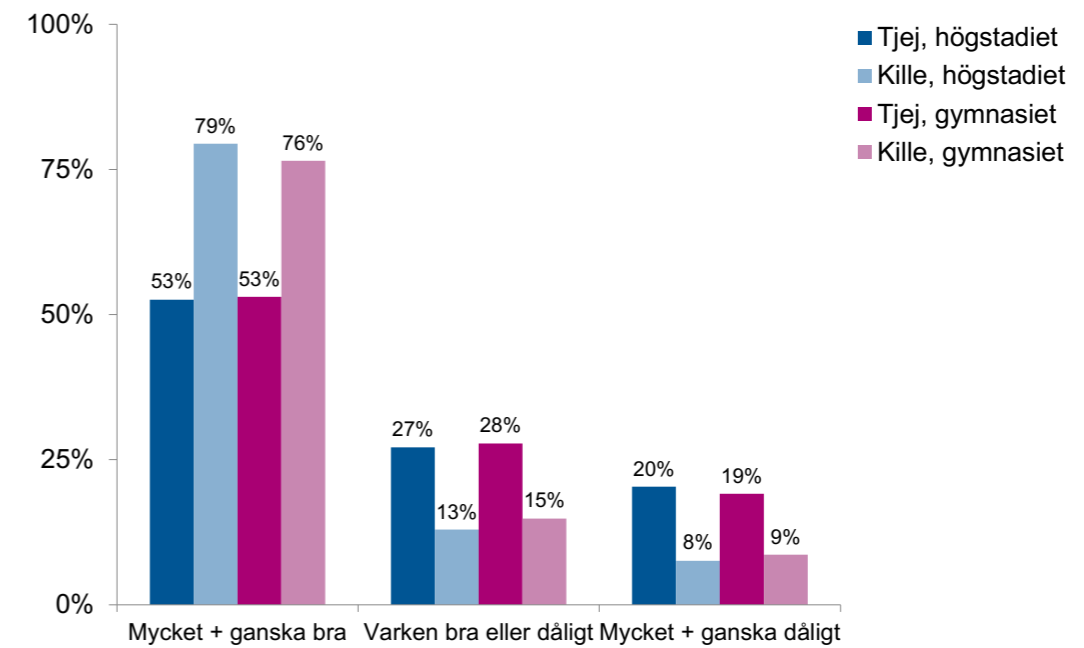
Självskattad hälsa

Självskattad hälsa innebär att individer ombeds att själva skatta sitt allmänna hälsotillstånd på en skala. Den självskattade hälsan är med andra ord ett subjektivt mått. Resultat av detta slag ifrågasätts ibland på grund av det subjektiva inslaget, men har visat sig stämma väl överens med mer objektiva och medicinska mått på hälsa.¹ Forskning visar att det är vanligare att tjejer upplever ohälsa och psykosomatiska besvär än att killar gör det. Detta ses även i Sundsvalls kommuns Lupp-resultat. I Sundsvall ser vi att andelen som svarar att de mår mycket eller ganska bra är klart lägre bland tjejer än bland killar. Tjejerna svarar även i högst grad att de mår mycket eller ganska dåligt.

Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att ungdomarna i Sundsvall bedömer sin hälsa som bra eller mycket bra i lägre grad, se tabell F1a.

Över tid kan vi se att andelen tjejer som mår bra minskat med 7 % från år 2018. Bland killarna har andelen också minskat med 7 %. Skillnaderna mellan könen är alltså lika stor i år som de var år 2018, se diagram F1b på nästa sida.

F1. Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

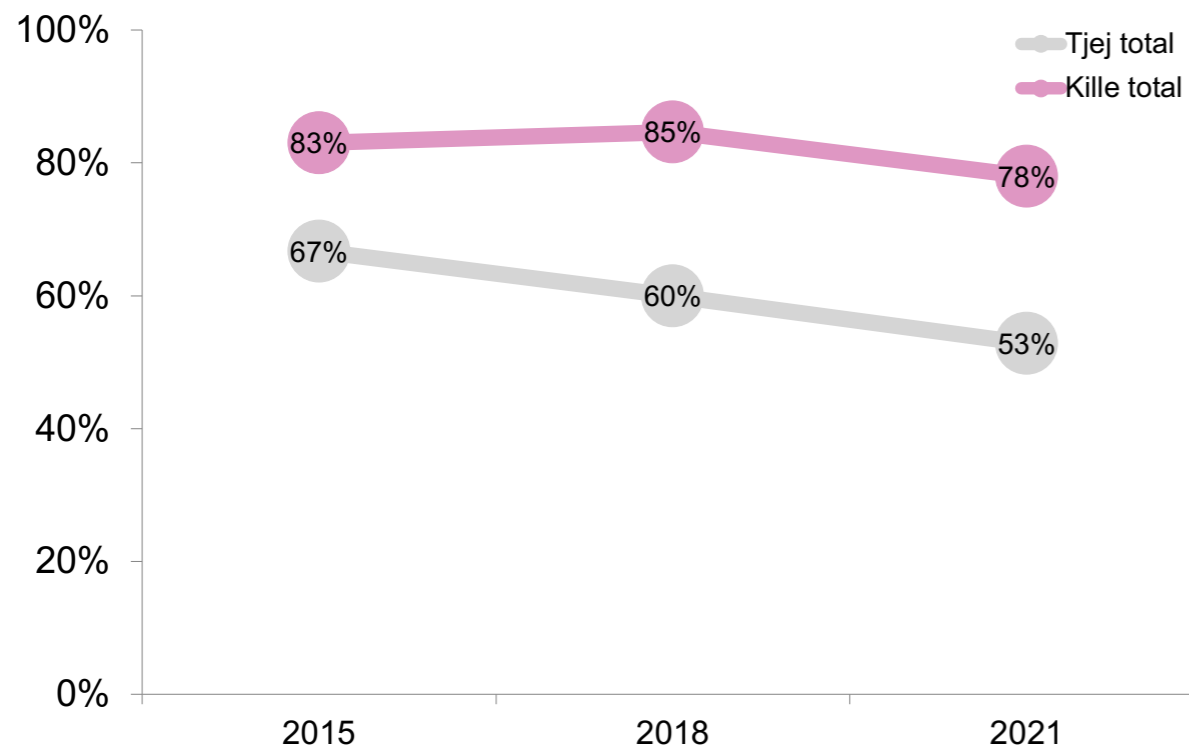

F1a. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse med rikssnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
65%	72%	64%	68%

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018

F1b. Andel som bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra: Jämförelse över tid

Psykiska och somatiska besvär

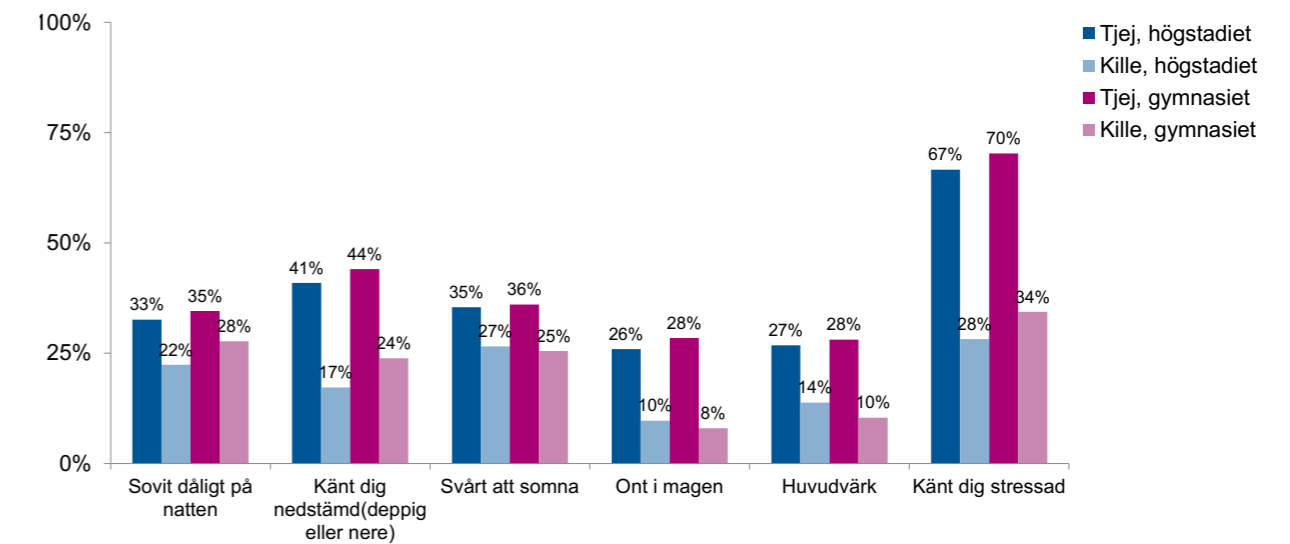
Ungdomarna fick svara på frågor om hur ofta de upplever olika psykiska och somatiska besvär, så som stress, huvudvärk, ont i magen, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Enligt MUCF indikerar förekomsten av besvär ohälsa om de förekommer flera gånger i veckan eller oftare under en längre period. Liknande kategorisering görs i Folkhälsomyndighetens undersökning "Hälsa på lika villkor".

I diagram F2 redovisas andelen ungdomar som har de listade besvären regelbundet, det vill säga flera gånger i veckan eller oftare. Samtliga besvär upplevs i högre grad av tjejer än av killar. En stor andel av tjejerna, 67 % av högstadietjerna och 70% av gymnasietjerna, svarar att de stressar flera gånger i veckan eller oftare. Andelen killar som gör detsamma är 28 % bland högstadiekillarerna och 34 % bland gymnasiekillarerna.

Vad gäller nedstämdhet är det 41-44 % av tjejerna som svarar att de besväras av att vara nedstämda/deppiga eller nere flera gånger i veckan eller varje dag. Bland killarna svarar 17-24 % detsamma.

Andelen ungdomar i Sundsvall som upplever psykosomatiska besvär är på en något högre nivå än riksnittet, se tabell F2a på följande sida.

F2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna? Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare

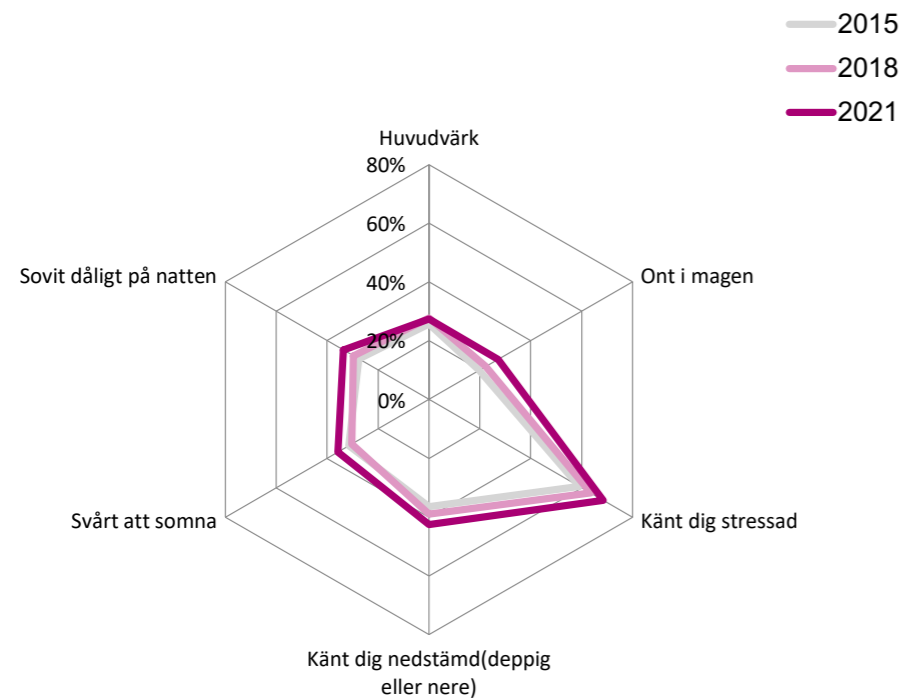

F2a. Andel som svarat att de har besvär flera gånger i veckan eller oftare: Jämförelse med riksnittet

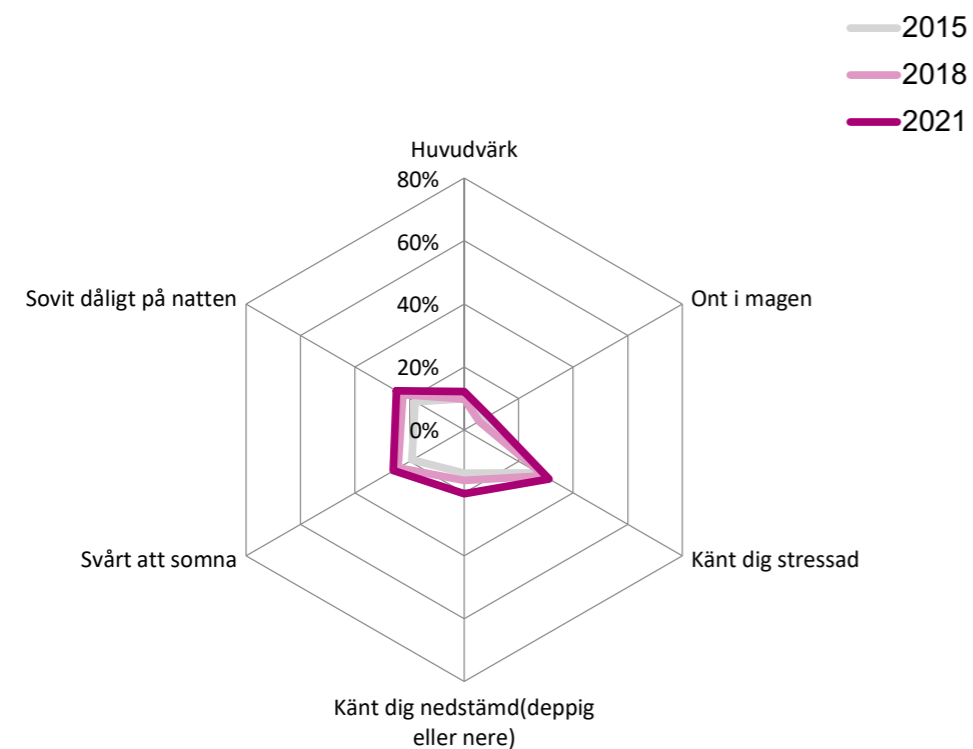
	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Huvudvärk	21%	19%	20%	20%
Ont i magen	18%	16%	19%	16%
Känt dig stressad	48%	42%	54%	48%
Känt dig nedstämd, deppig eller nere	30%	29%	35%	30%
Svårt att somna	32%	30%	31%	30%
Sovit dåligt på natten	29%	25%	32%	28%

Över tid har andelen tjejer som upplever besvär ökat något, se diagram F2b på nästa sida. Andelen killar som upplever de flesta besvär är på en liknande nivå som år 2018, har ökat något vad gäller nedstämdhet, se diagram F2c.

**F2b. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: jämförelse över tid, tjej**

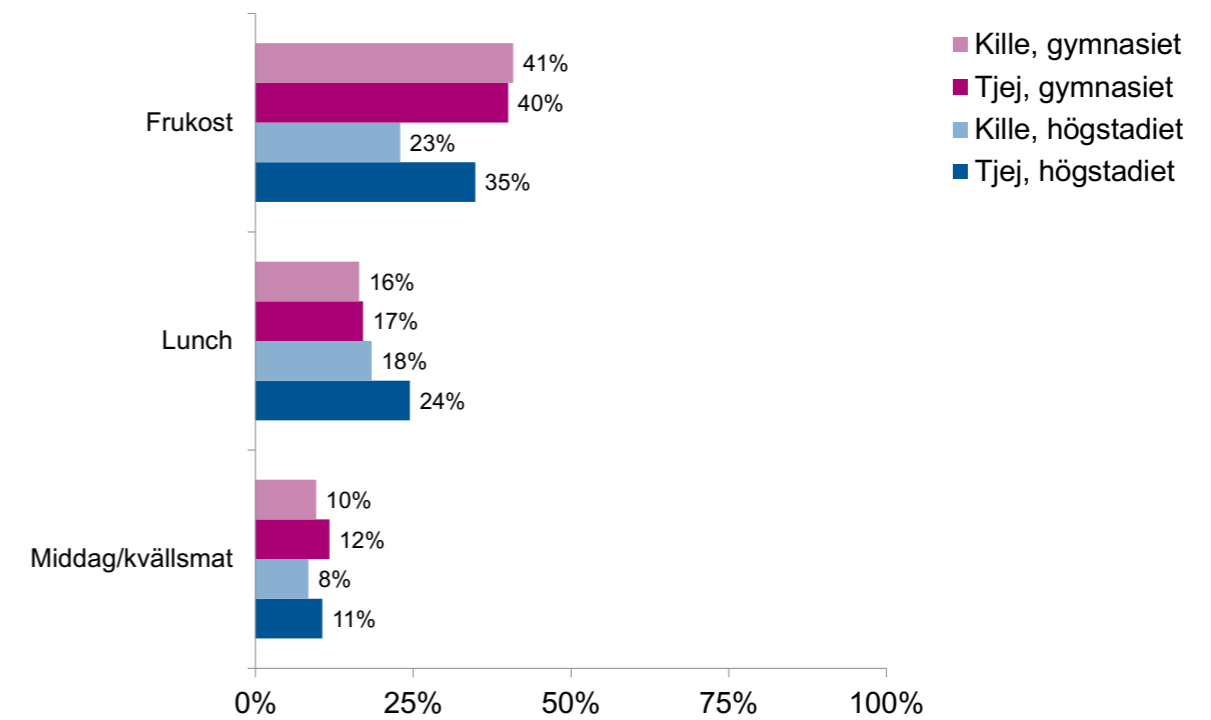
**F2c. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare: jämförelse över tid, kille**

Hoppa över måltider

I diagram F3 nedan redovisas andelen ungdomar som svarat att de hoppar över måltider flera gånger i veckan eller oftare. Vanligaste måltiden att hoppa över är frukosten, 40-41 % av gymnasieungdomarna gör det. På högstadiet hoppar tjejer över frukosten mer än killar. Tjejer på högstadiet är den grupp som i högst grad hoppar över måltider.

**F3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?
Andel som svarat "flera gånger i veckan" eller oftare**

Träning och motion

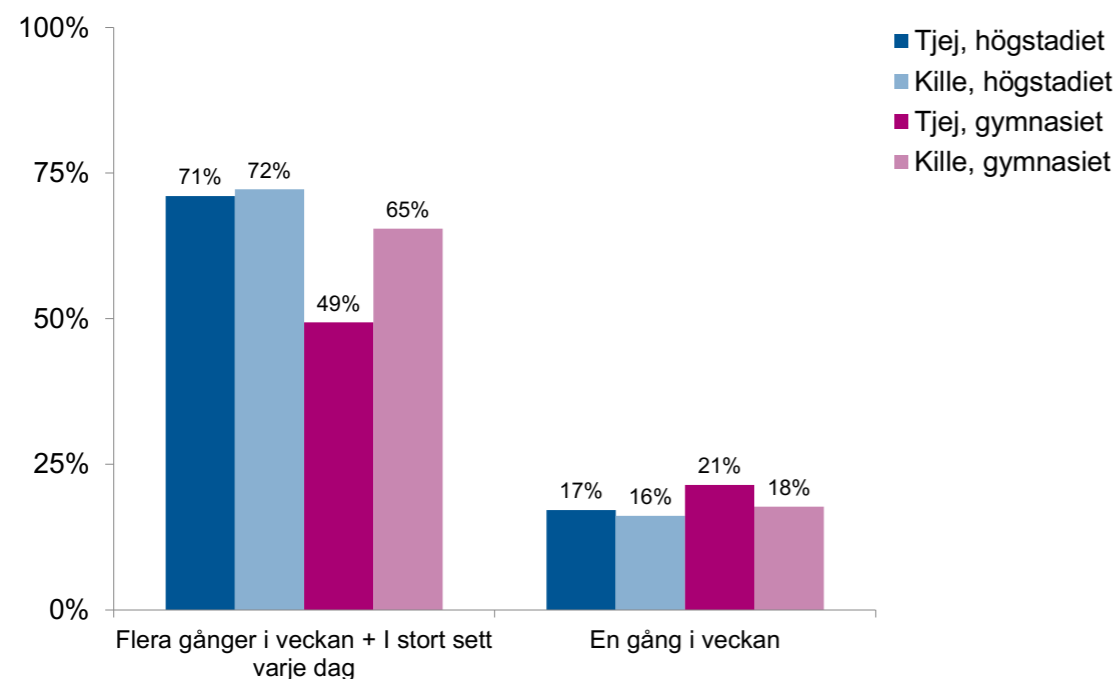
Fysisk aktivitet är relaterat både till fysisk och psykisk hälsa. Andelen skolbarn som uppnår den rekommenderade mängden fysisk aktivitet (1 timme per dag enligt WHO) är fortsatt låg i Sverige. Det är en levnadsvana som inte har förbättrats över tid, konstaterar Folkhälsomyndigheten.¹ Vad som framgår i diagram F4 är att en andel om 65 % av gymnasiekillarna och 49 % av gymnasietjejerna svarar att de tränar flera gånger i veckan eller oftare. Motsvarande andel bland högstadieungdomarna är 71-72 % både bland killarna och tjejerna.

I en jämförelse med rikssnittet, se tabell F4a, är resultatet på en liknande nivå i Sundsvall.

¹ Folkhälsomyndigheten: Skolbarns hälsovanor 2017-2018

F4. Hur ofta brukar du träna så att du blir andfådd eller svettas?

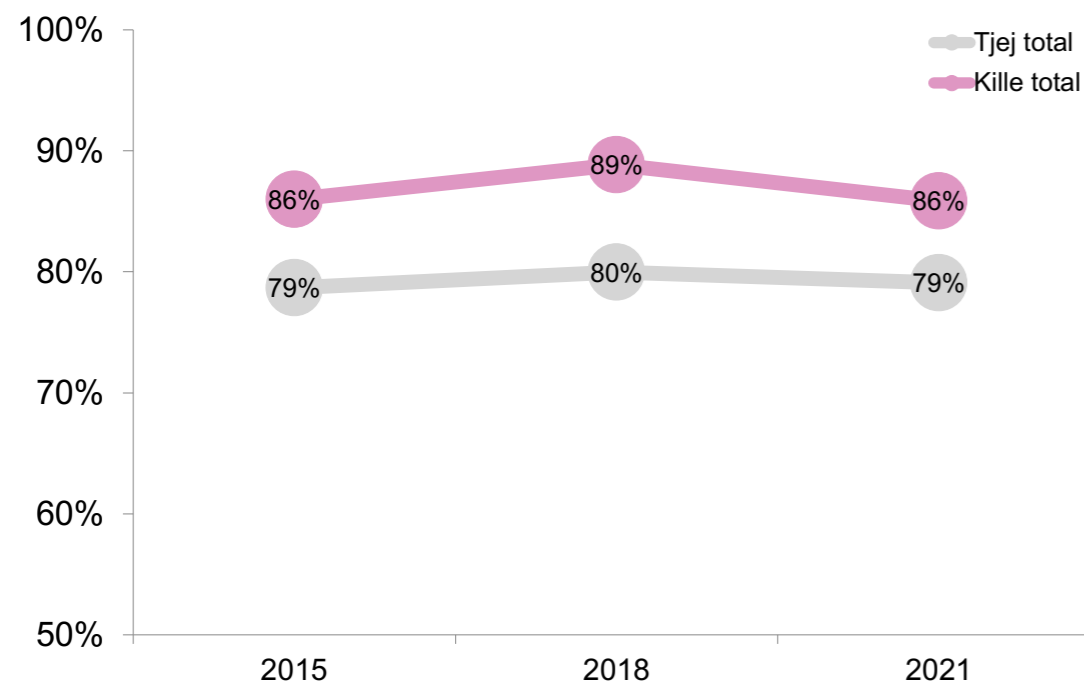
Andel som svarat "en gång i veckan" eller oftare

F4a. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
En gång i veckan	17%	15%	20%	20%
Flera gånger i veckan + I stort sett varje dag	72%	72%	57%	58%

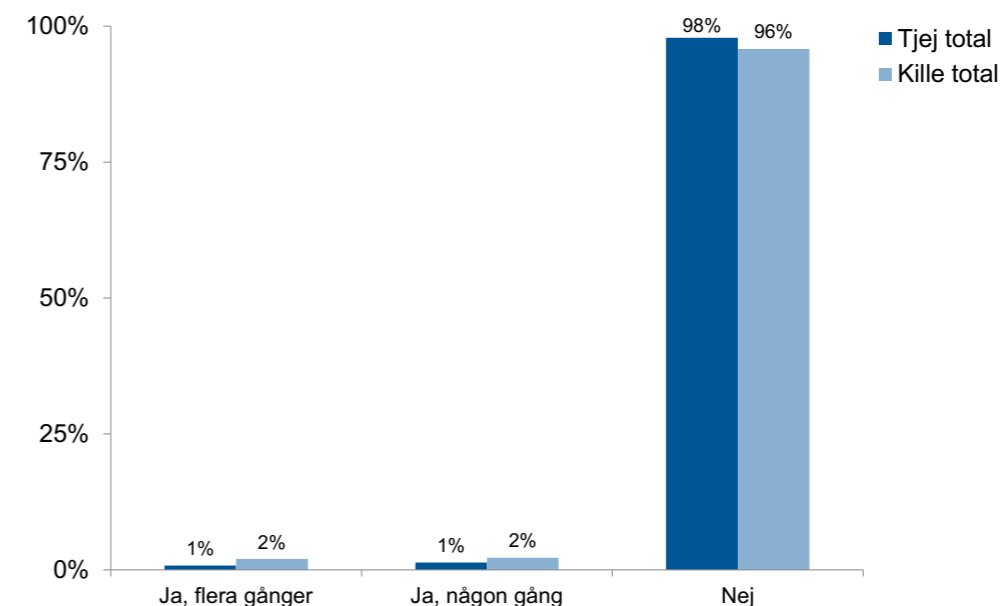
F4b. Andel som tränar en gång i veckan eller oftare: Jämförelse över tid

Prestationshöjande medel

I Lupp-enkäten ställs en fråga om användningen av anabola steroider eller motsvarande medel. En andel om 4% av killarna och 2% av tjejerna svarar att de någon eller flera gånger använt denna typ av medel.

F5. Har du någon gång använt anabola steroider eller andra motsvarande prestationshöjande medel?

Alkohol, tobak och snus

Lupp-enkäten innefattar också frågor om hur ofta man röker, snusar och dricker alkohol. I tabell F6 på följande sida redovisas resultaten för dessa frågor. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstaterar att andelen skolelever i Sverige som använder tobak minskat de senaste åren. Vad gäller alkohol konstaterar CAN att såväl andelen alkoholkonsumenter som alkoholkonsumtionen bland svenska elever är på fortsatt historiskt låga nivåer.¹

I Sundsvall ser vi att gymnasiekillar är den grupp där störst andel snusar minst en gång per vecka. Jämfört med 2018 kan vi dock se att snusning har ökat med 7 % bland tjejerna, en trend som även ses i den nationella drogvanundersökningen och flera regionala undersökningar.² Ungas användande av alkohol har däremot varit relativt jämnt över tid och andelen som röker har minskat något, se tabell F6c.

Det framgår också att det är vanligare bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna att minst en gång per månad dricka så mycket alkohol att man känner sig full. Det är också vanligare bland gymnasieungdomarna att dricka minst en gång i månaden. Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att ungdomarna i Sundsvall dricker alkohol minst en gång i månaden i lägre grad. Skillnaden är störst i gymnasiet. Vad gäller att röka och snusa är Sundsvalls resultat likt rikssnittet.

¹ CAN: Skolelevers drogvanor 2018

² Se exempelvis: CAN 2019: Skolelevers drogvanor. Andelen som snusar har ökat bland högstadieungdomar och gymnasietjejer de senaste 2-3 åren. En förklaring till ökningen som ofta anges är det vita tobaksfria snuset som finns i flera smaker och som blivit populärt bland ungdomar.

F6. Hur ofta brukar du...?

Röka Cigaretter?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	98%	98%	94%	93%
Minst en gång per vecka	2%	2%	6%	7%

Snusa?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	97%	96%	85%	80%
Minst en gång per vecka	3%	4%	15%	20%

Dricka folköl?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	100%	98%	98%	97%
Minst en gång per vecka	0%	2%	2%	3%

Dricka starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit?	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	99%	99%	91%	91%
Minst en gång per vecka	1%	1%	9%	9%

Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig full?*	Tjej högstadiet	Kille högstadiet	Tjej gymnasiet	Kille gymnasiet
Aldrig/Sällan/Någon eller några gånger i månaden	89%	59%	87%	83%
Minst en gång per vecka	11%	41%	13%	17%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

F6b. Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Röker minst en gång per vecka	2%	3%	6%	9%
Snusar minst en gång per vecka	4%	4%	18%	16%
Dricker folköl minst en gång i månaden	5%	6%	13%	20%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	7%	11%	40%	48%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	53%	52%	73%	74%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

F6c. Jämförelse över tid

	Tjej 2021	Tjej 2018	Tjej 2015	Kille 2021	Kille 2018	Kille 2015
Röker minst en gång per vecka	4%	5%	11%	4%	6%	6%
Snusar minst en gång per vecka	9%	2%	3%	12%	11%	9%
Dricker folköl minst en gång i månaden	6%	7%	7%	11%	13%	13%
Dricker starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit minst en gång i månaden	27%	27%	26%	19%	22%	20%
Dricker alkohol så att de känner sig fulla minst en gång per månad*	68%	72%	71%	72%	74%	72%

*Obs! Av de som vid något tillfälle druckit alkohol

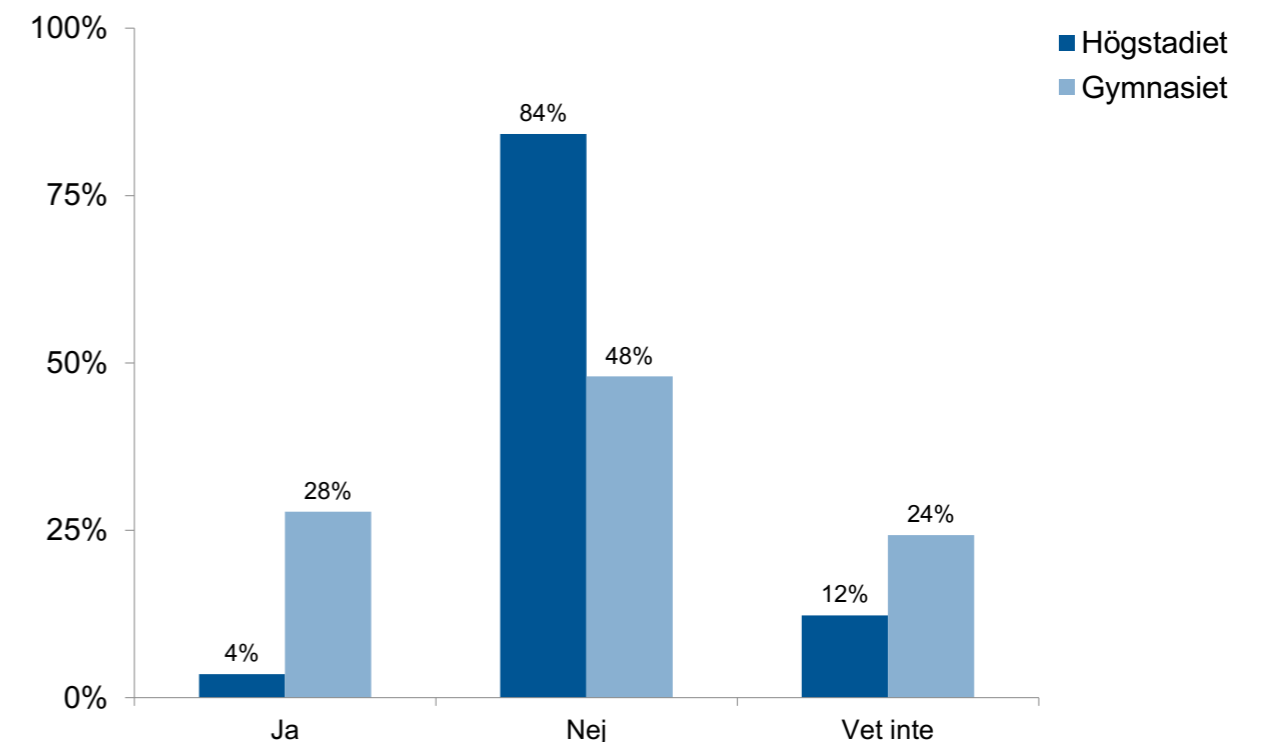
De flesta får tag i alkohol via kompisar, kompisars syskon eller partner. 25 % uppger att de får tag i alkohol från annan vuxen, och en lika stor andel svarar "på annat sätt". Endast en liten andel, totalt 4 % av högstadiungdomarna, svarar att de får dricka alkohol för sina föräldrar. På gymnasiet är motsvarande andel klart högre, 28 %.

F6d. Hur får du oftast tag på alkohol?

Besvarades endast av de som någon gång druckit alkohol, totalt

Köper själv i affären	4%
Beställer på internet	0%
Handlar utomlands	3%
Tillverkar själv	4%
Får från mina föräldrar	14%
Tar från mina föräldrar utan att de vet om det	14%
Från syskon	9%
Från kompisar, kompisars syskon, flickvän/pojkvän/partner	53%
Från annan vuxen	25%
På annat sätt	27%

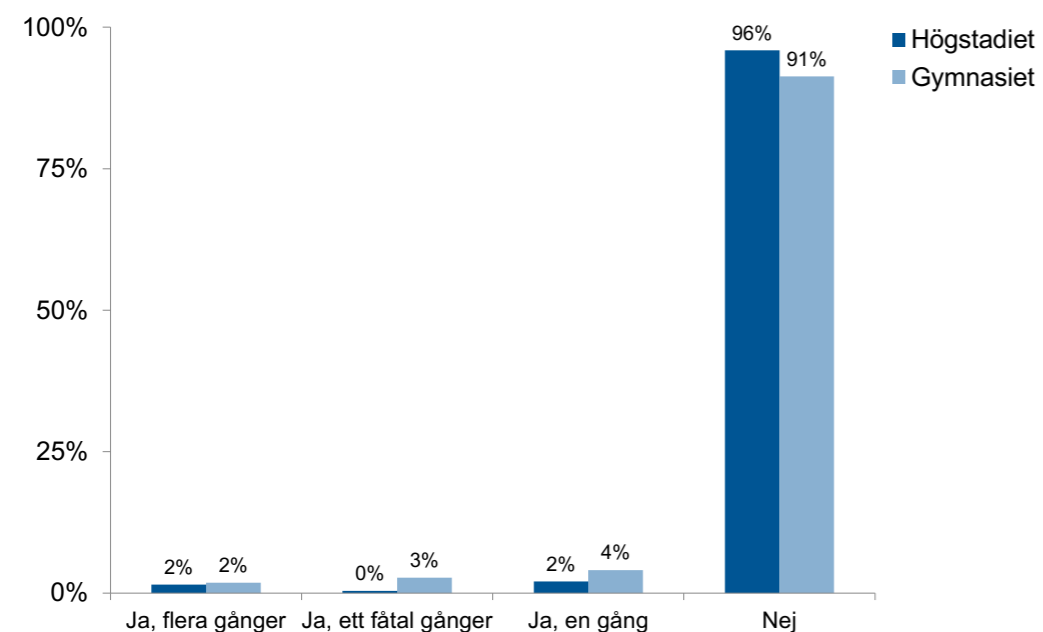
F7. Får du dricka alkohol för din/dina föräldrar?

Narkotika

Lupp-enkäten innefattar även frågor om narkotikaanvändning. 4 % av högstadiungdomarna och 9 % av gymnasieungdomarna svarar att de en eller flera gånger har använt narkotika. I Sundsvall är det en lägre andel gymnasieungdomar som någon gång använt narkotika vid en jämförelse med riksnittet.

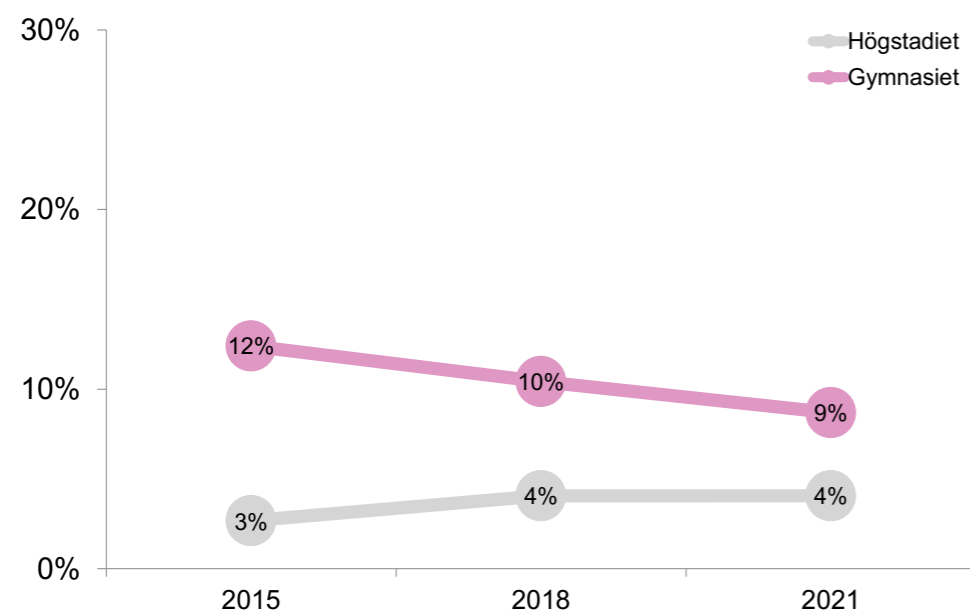
F8. Har du någon gång använt narkotika?

F8a. Andel som använt narkotika. Jämförelse med riksnittet

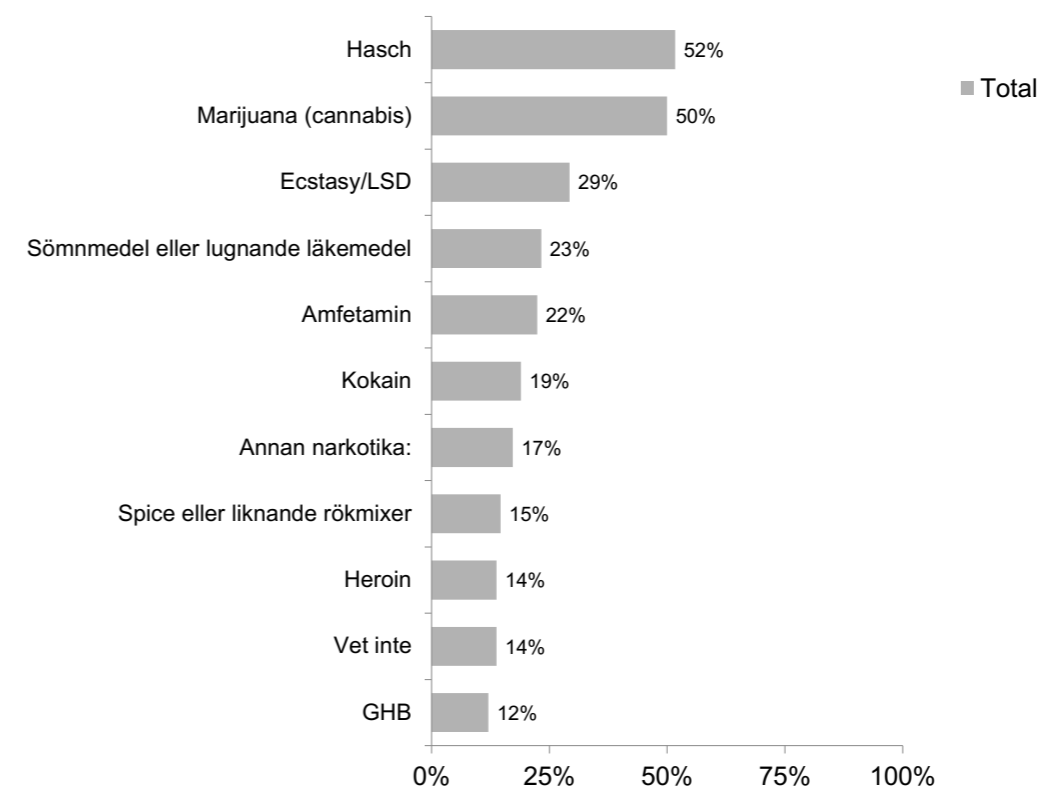
Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
4%	4%	9%	12%

F8b. Andel som använt narkotika. Jämförelse över tid

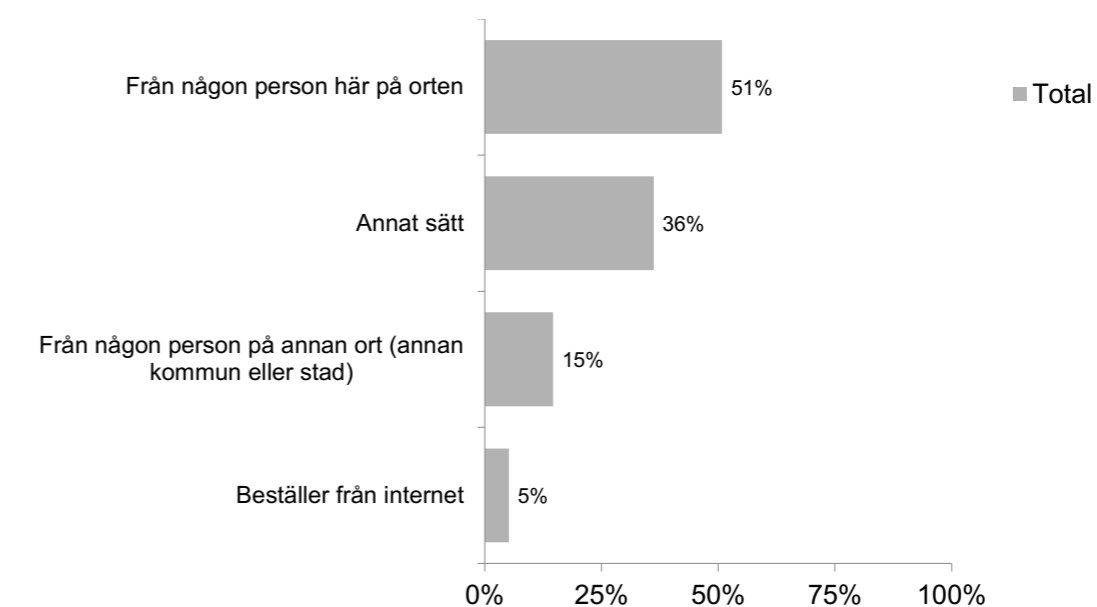

Som det framgår i diagram F8c nedan, är hasch och marijuana de vanligaste drogsorterna, följt av Ecstasy/LSD och sömnmedel. Drygt hälften av de som använt droger har fått tag på det från någon person på orten. 36 % har fått tag på det på annat sätt, se diagram F8d.

F8c. Vilken eller vilka typer av narkotika har du använt? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

F8d. Hur fick du/får du tag på narkotika? Besvarades endast av de som någon gång använt narkotika

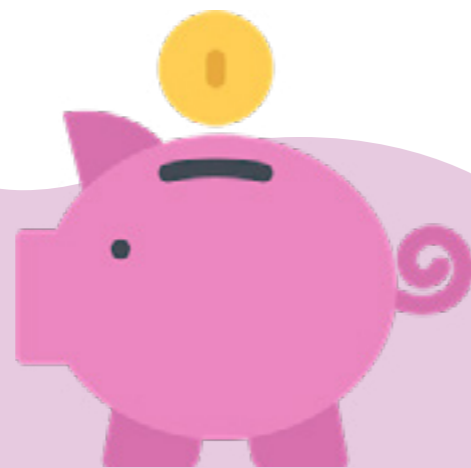
G. Arbete

I detta avsnitt ställs några frågor om arbete och företagande.

Arbetsmarknaden har de senaste åren förändrats och detta har påverkat unga i stor grad. Etableringsåldern har ökat och likaså har kraven på kompetens och utbildning kraftigt ökat. Enligt Folkhälsomyndigheten är en ökad medvetenhet bland unga om dessa krav och svårigheter något som påverkar ungas hälsa. Enligt flera studier oroar sig även många unga över framtiden och möjligheten att få ett arbete.¹

En fullföljd gymnasieutbildning är det viktigaste för att unga senare ska få ett arbete.² En annan sak som även kan vara viktig för kommunen är att arbeta för att fler ungdomar får möjligheten till arbetserfarenhet via extrajobb och sommarjobb, vilket också kan öka chanserna för en senare etablering på arbetsmarknaden.

I rapporten "Unga röster 2016" framkommer det också att många ungdomar efterfrågar mer praktik, mer information från skolan om hur arbetsmarknaden fungerar, mer studiebesök och möjligheten att få träffa olika personer som berättar om sina yrken.³

"Skaffa någon flik inom kommunens sida där det finns ansökningar till ungdomsjobb året om"

– Förslag från tjej i gymnasiet

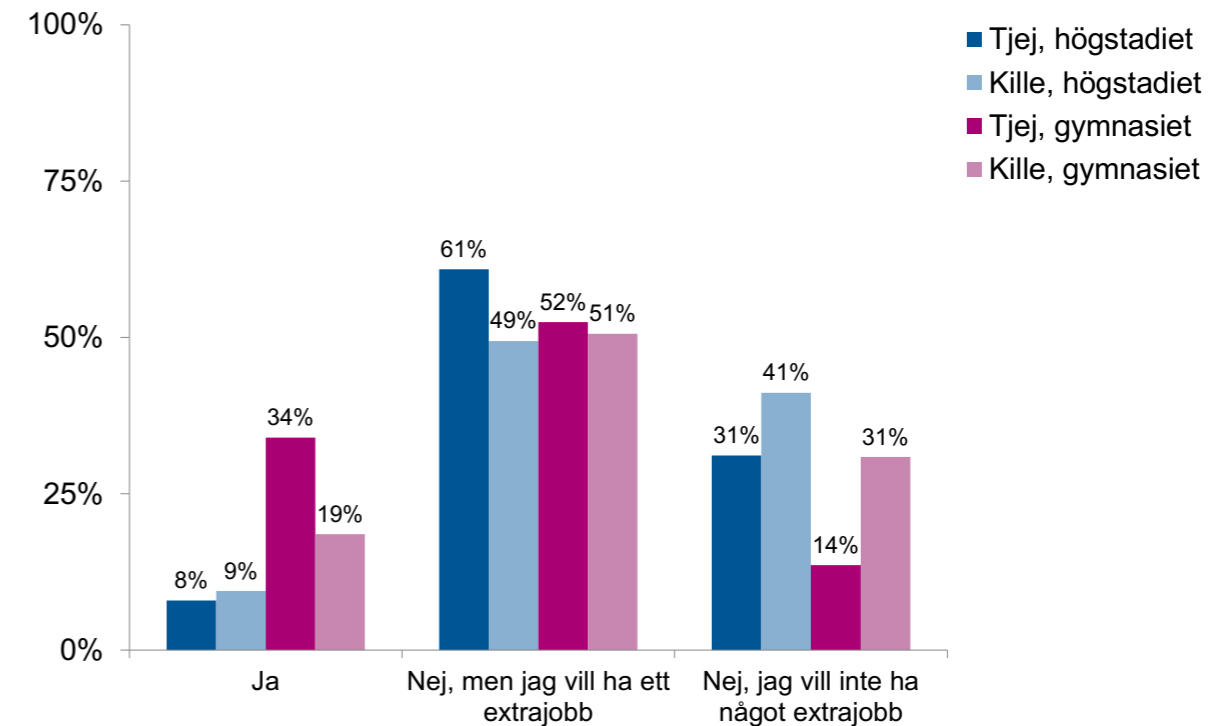
¹ Se exempelvis: Linneuniversitet 2016 "Sveriges ungdomar om framtiden." eller Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

² Folkhälsomyndigheten 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?"

³ Mentor & Ungdomar.se "Unga röster 2016."

En andel om 8 % av högstadietjejerna och 9 % av högstadiekillarna har ett extrajobb. 34 % av gymnasietjejerna och 19 % av gymnasiekillarna har ett extrajobb. Runt hälften svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb. Tjejer i högstadiet är de som i högst grad svarar att de skulle vilja ha ett extrajobb. Vid en jämförelse med rikssnittet framgår det att andelen med extrajobb är på en något lägre nivå i Sundsvall.

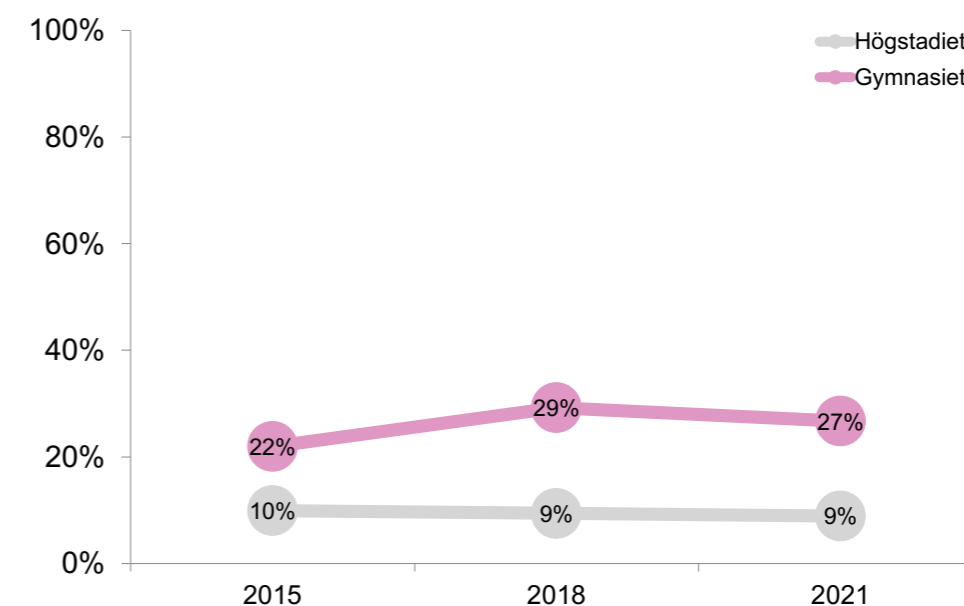
G1. Har du något extrajobb just nu?

G1a. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse med rikssnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
9%	13%	27%	30%

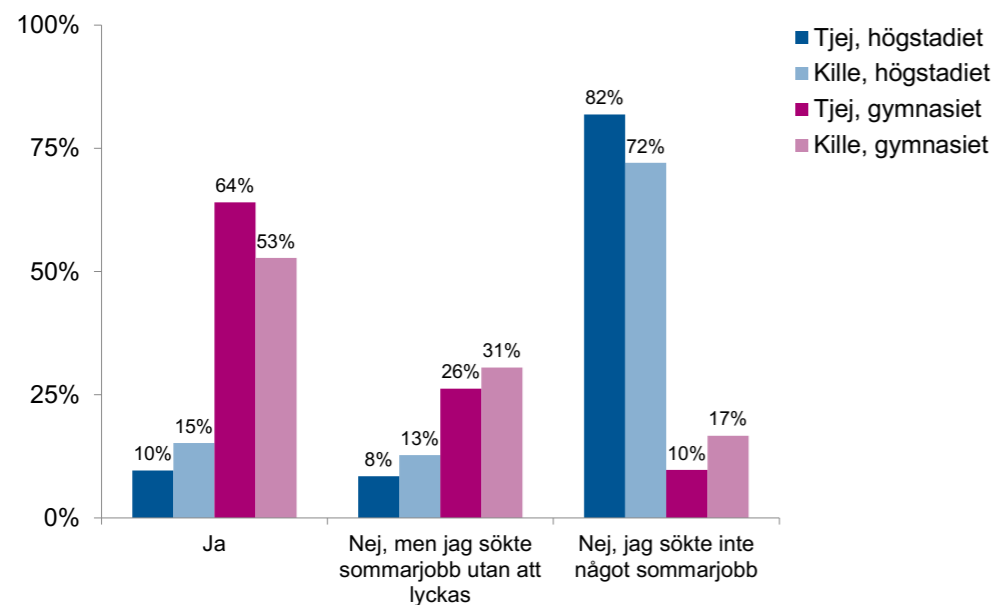
G1b. Andel med extrajobb just nu: Jämförelse över tid

Andelen högstadieungdomar som har haft ett sommarjobb den senaste sommaren är 13 %. Detta är likt rikssnittet för högstadieungdomar, och på en liknande nivå som resultatet för år 2018. Andelen gymnasieungdomar som hade ett sommarjobb i somras, 59 %, är klart högre än för högstadieungdomarna. Även detta är likt rikssnittet, men något lägre än år 2018.

Majoriteten av högstadieungdomarna fick sitt sommarjobb genom någon i den egna familjen, se G2c på följande sida. Det vanligaste svaret bland gymnasieungdomarna är att man fått jobbet genom kommunen, genom familjemedlem eller genom att själv kontakta arbetsplatsen.

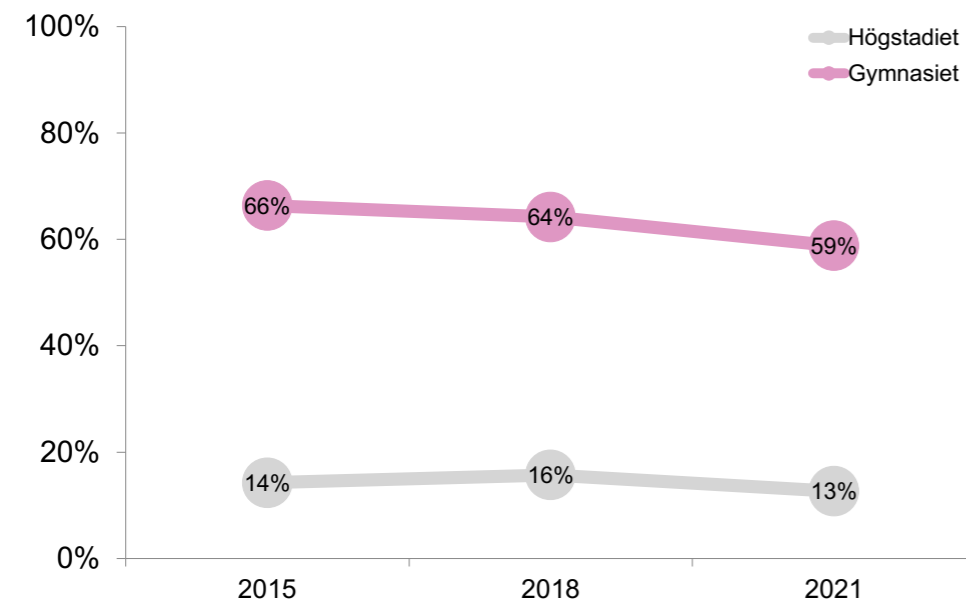
G2. Hade du ett sommarjobb i somras?

G2a. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse med rikssnittet

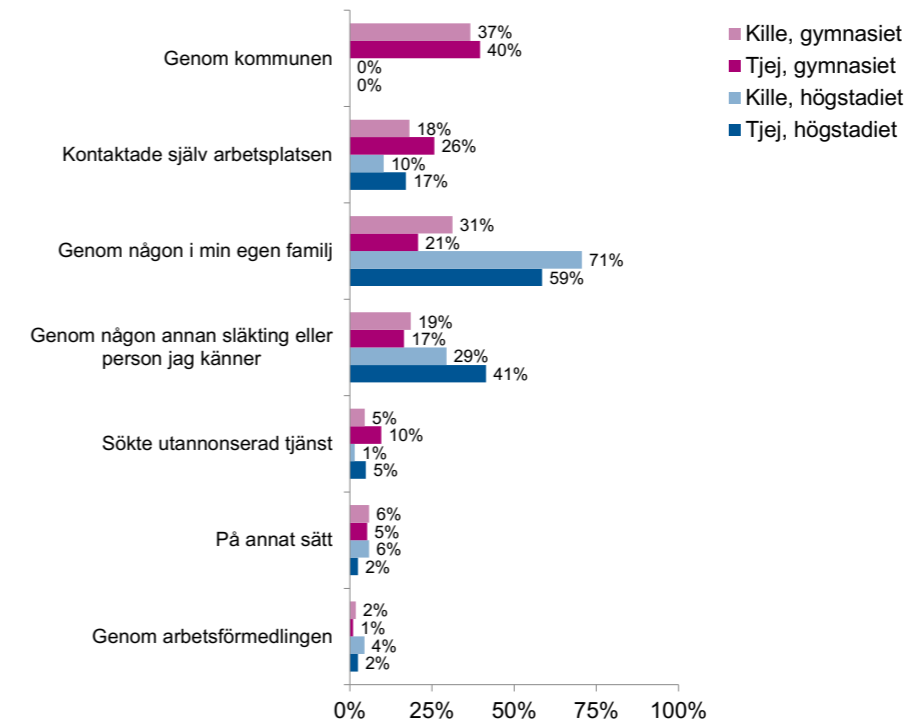
Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
13%	16%	59%	60%

G2b. Andel med sommarjobb den senaste sommaren: Jämförelse över tid

G2c. Hur fick du ditt sommarjobb?

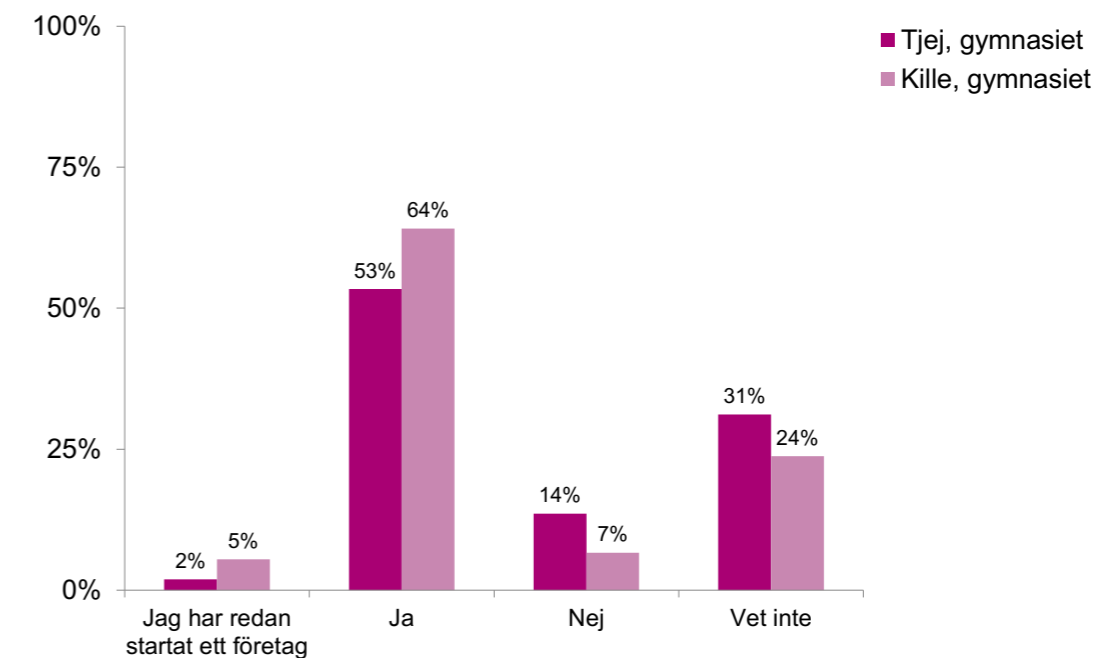
Besvarades endast av de som hade ett sommarjobb i somras

Inställning till eget företagande

Gymnasieungdomarna fick svara på en fråga om deras inställning till att starta eget företag. 53% av tjejerna och 64% av killarna svarar att de skulle kunna tänka sig att starta eget i framtiden.

G3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

G3a. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden? Andel "Ja" Jämförelse med rikssnittet

Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
58%	58%

”Gå en gymnasieutbildning och skaffa ett deltidsjobb”

– Svar från kille i högstadiet på frågan om vad de vill göra efter grundskolan

H. Framtid

I det sista avsnittet i Lupp-enkäten ställs frågor om hur ungdomarna ser på framtiden, vad de vill göra och huruvida de planerar att flytta från kommunen.

Som tidigare nämnts i avsnittet om arbete så oroar sig många ungdomar över framtiden. I rapporten ”Unga röster 2016” svarar hela 4 av 10 att de känner oro för framtiden. I samma studie framkommer det att oron ökar i takt med ungdomarnas ålder.¹ Flertalet studier påvisar att ungas oro inför framtiden är kopplat till bland annat studieresultat och jobbomöjligheter.

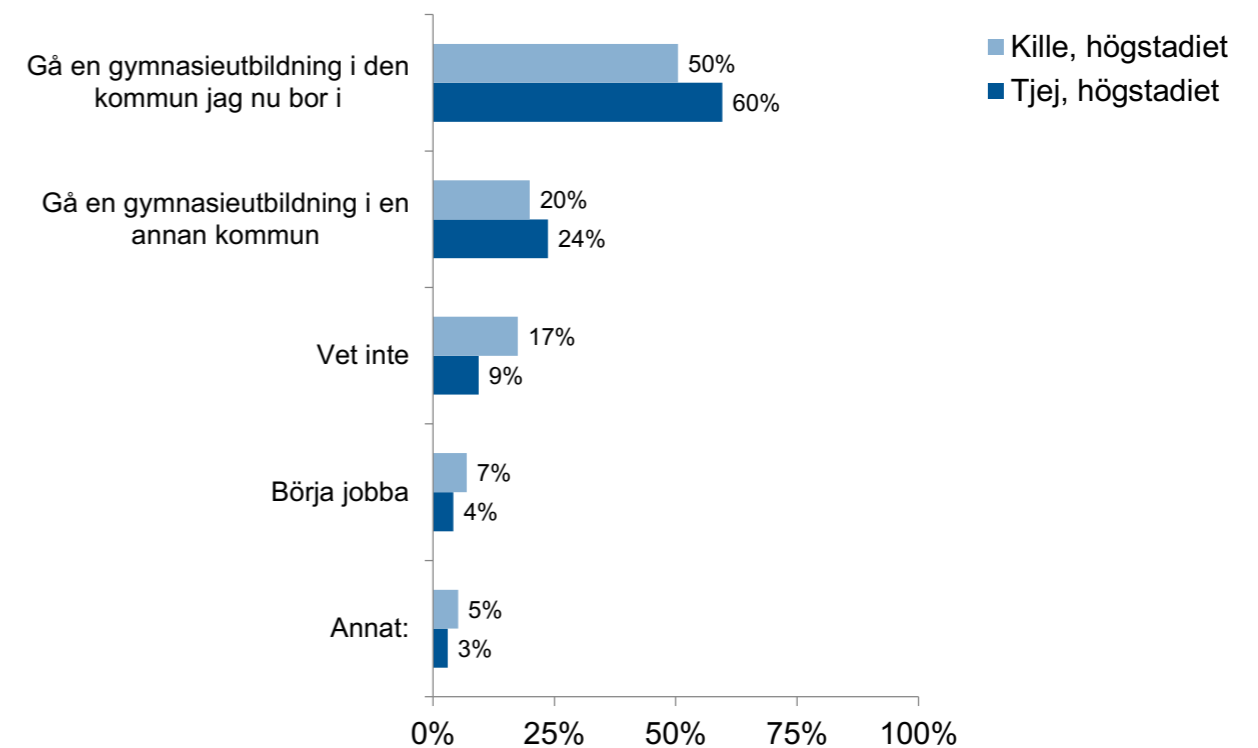
Även förändrade förutsättningar kopplat till rådande pandemi och klimatförändringarna är två ytterligare aspekter som kan bidra till oro bland unga, vilket bland annat tas upp i Bris rapport ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”. I rapporten konstateras också att relationer, existentiella frågor och identitet är aspekter som kan skapa oro för framtiden bland unga. Även oro över att hitta en bostad lyfts som en sak som kan bidra till att unga oroar sig för framtiden.²

Vad unga i högstadiet vill och tror de kommer göra

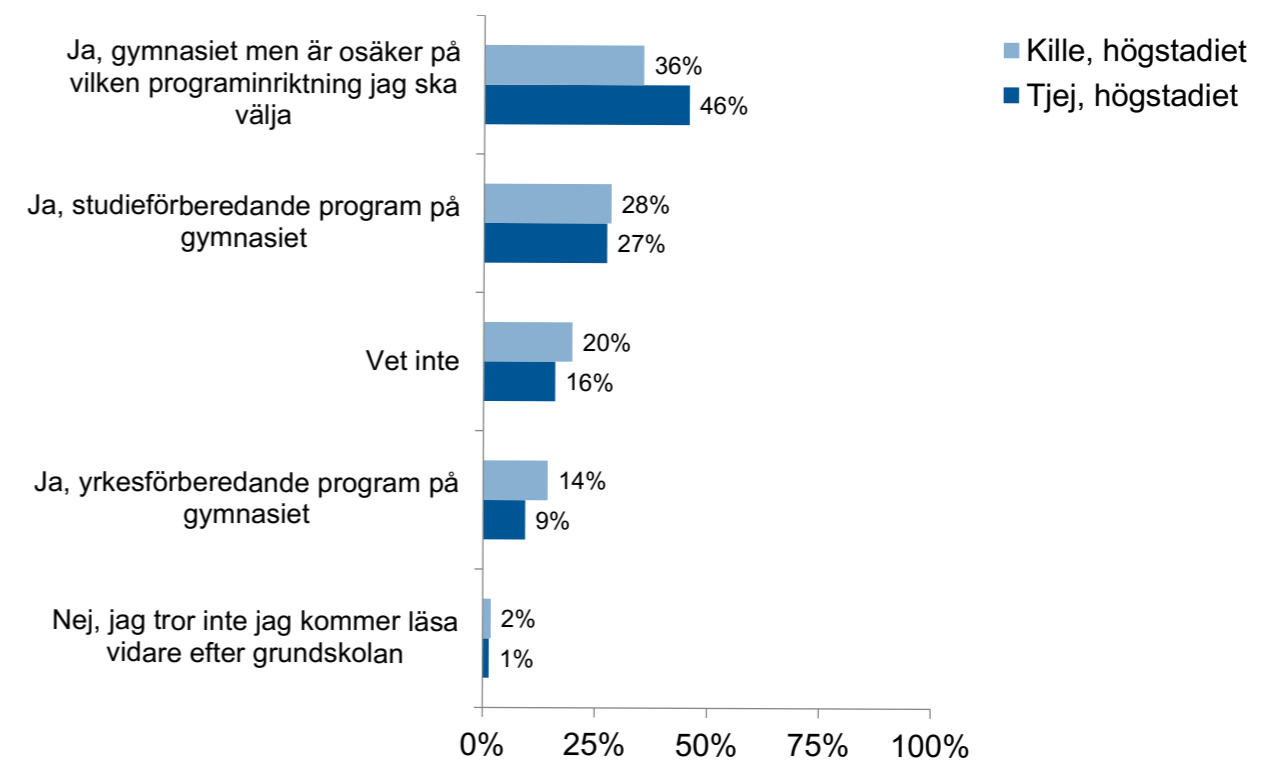
En stor majoritet av ungdomarna i högstadiet skulle helst gå en gymnasieutbildning (i kommunen eller på annan ort) efter grundskolan, se diagram H1a. En mycket liten andel, 7 % av killarna och 4 % av tjejerna, vill helst börja jobba.

Som det framgår i diagram H1b svarar en stor majoritet av högstadieungdomarna att de kommer läsa vidare på gymnasiet, direkt eller senare. 20 % av killarna och 16 % av tjejerna vet inte om de kommer läsa vidare efter grundskolan.

H1a. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter grundskolan?

H1b. Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan (direkt eller senare)?

¹ Mentor & Ungdomar.se ”Unga röster 2016.”

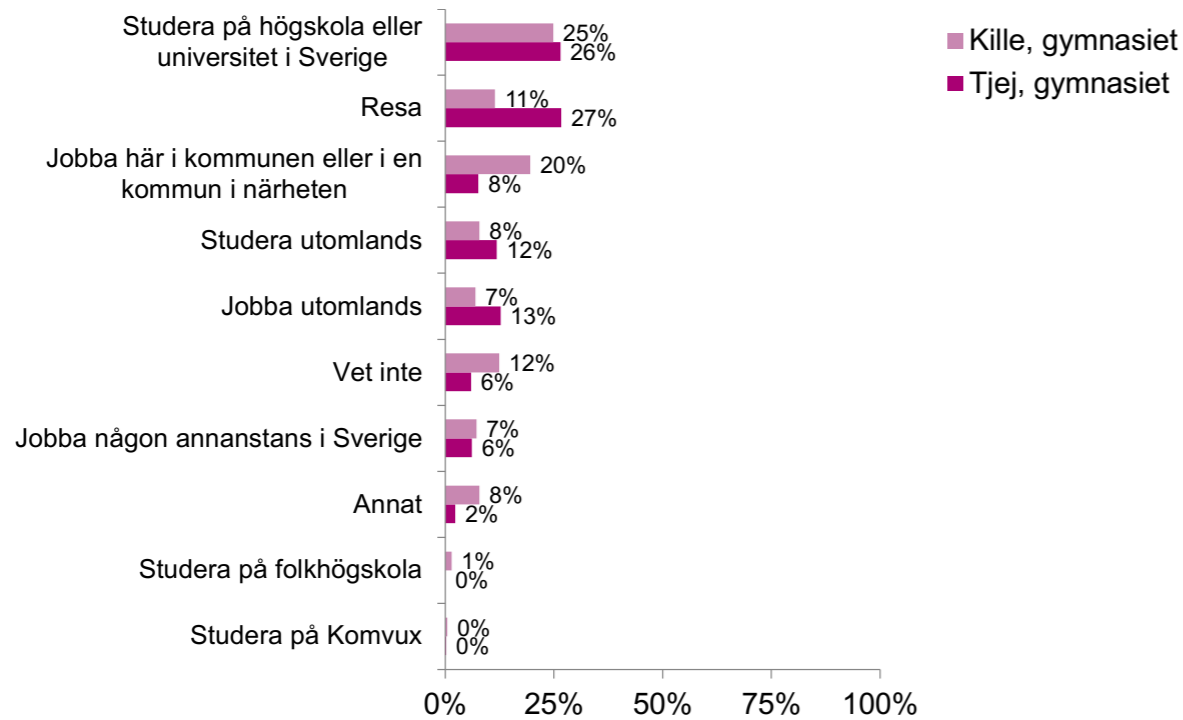
² Bris 2020: ”Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar”

Vad unga i gymnasiet vill och tror de kommer göra

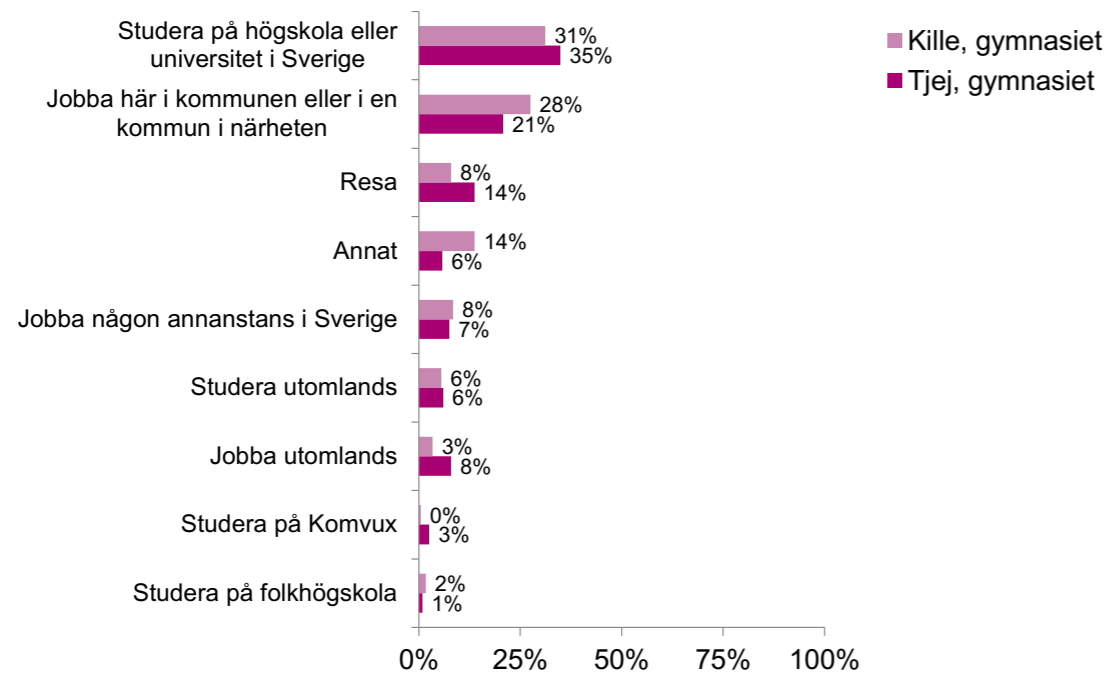
Cirka 25 % av både killarna och tjejerna i gymnasiet svarar att de vill studera på högskola eller universitet i Sverige efter gymnasiet, se diagram H1c. Bland killar är det näst vanligaste svaret är att vilja jobba i kommunen, i en kommun i närheten eller någon annanstans i Sverige. Medan 27 % tjejer anger att de vill resa efter gymnasiet.

De flesta ungdomar tror att de kommer att studera på högskola eller universitetet i Sverige eller jobba direkt efter gymnasiet, se diagram H1d.

H1c. Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

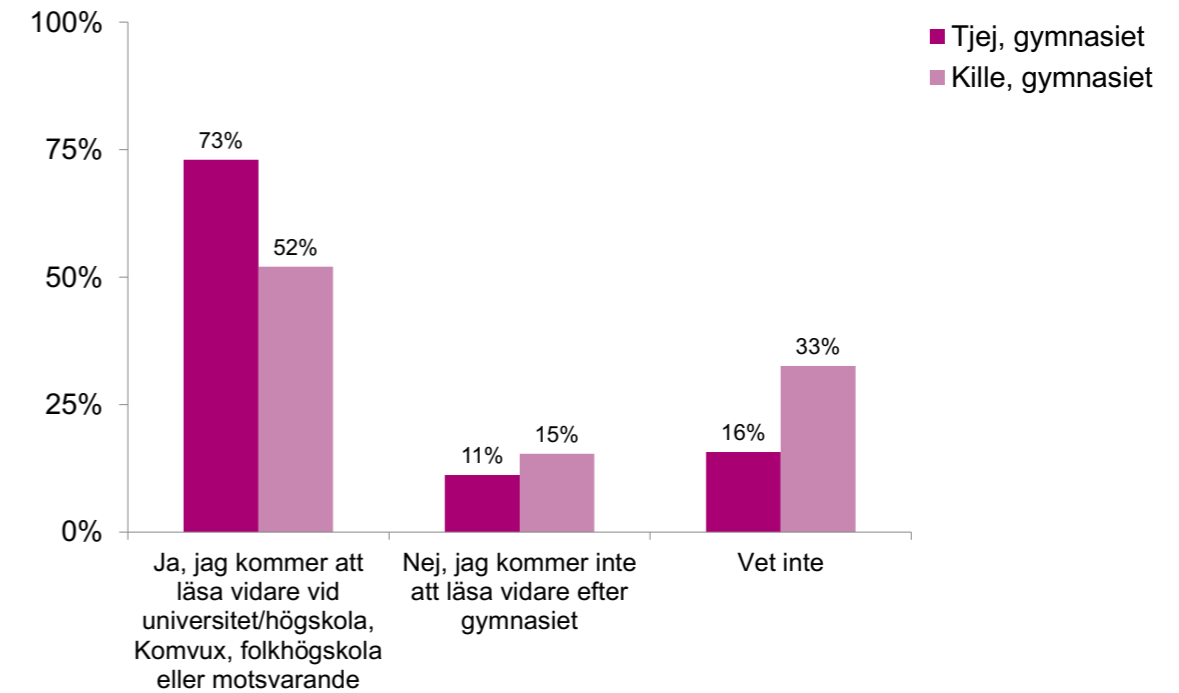

H1d. Vad tror du att du kommer göra direkt efter gymnasiet?

73 % av gymnasietjejerna och 52 % av gymnasiekillarna svarar att de tror de kommer att läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare. Andelen som tror att de kommer läsa vidare har minskat något över tid, se diagram H2b.

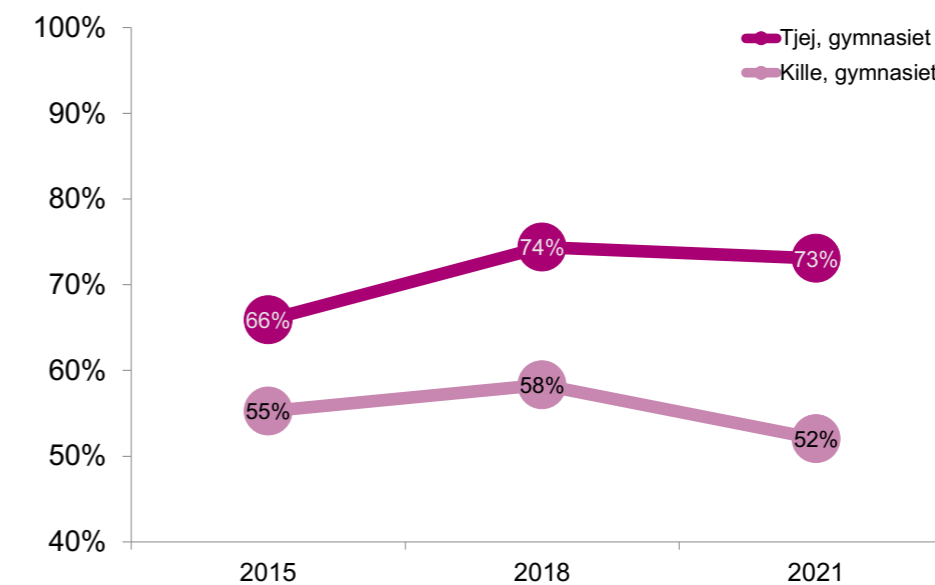
H2. Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

H2a. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Ja	63%	64%
Nej	13%	14%
Vet inte	24%	22%

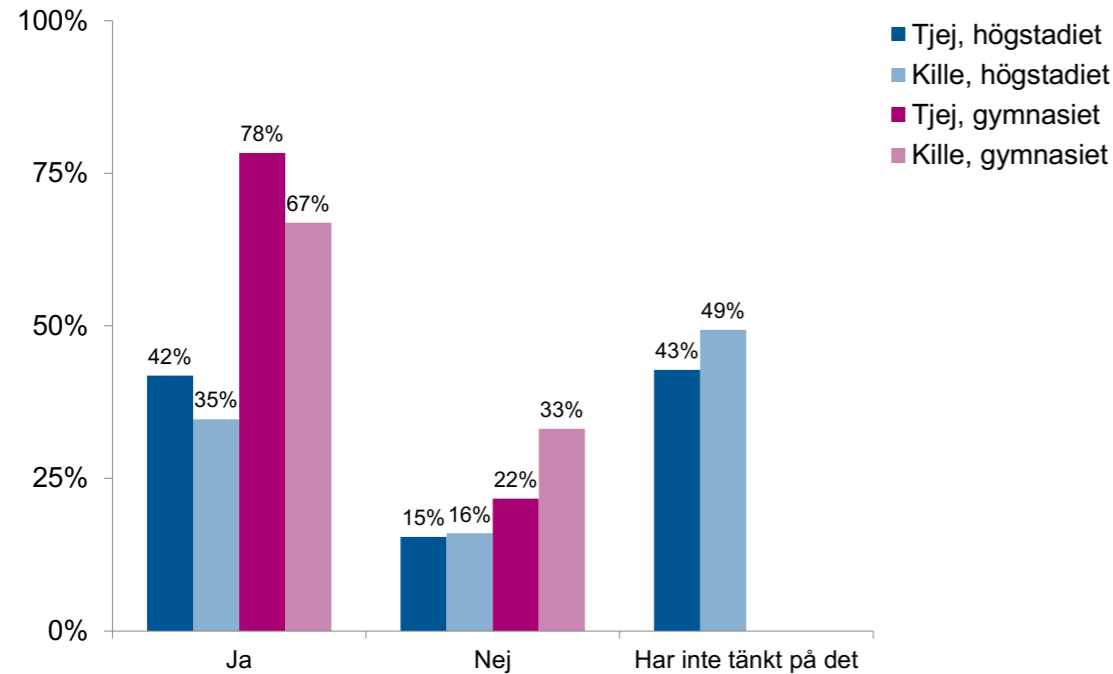
H2b. Tror du att du kommer läsa vidare? Jämförelse över tid

Flytta eller stanna i kommunen

Andelen som tror att de kommer att flytta från kommunen där de bor är högst bland gymnasieungdomarna, 73 % totalt. 39 % av högstadiungdomarna tror att de kommer att flytta. Högstadietjejerna tror i högst grad att de kommer flytta (78 %) och gymnasiekillarna i lägst grad (35 %).

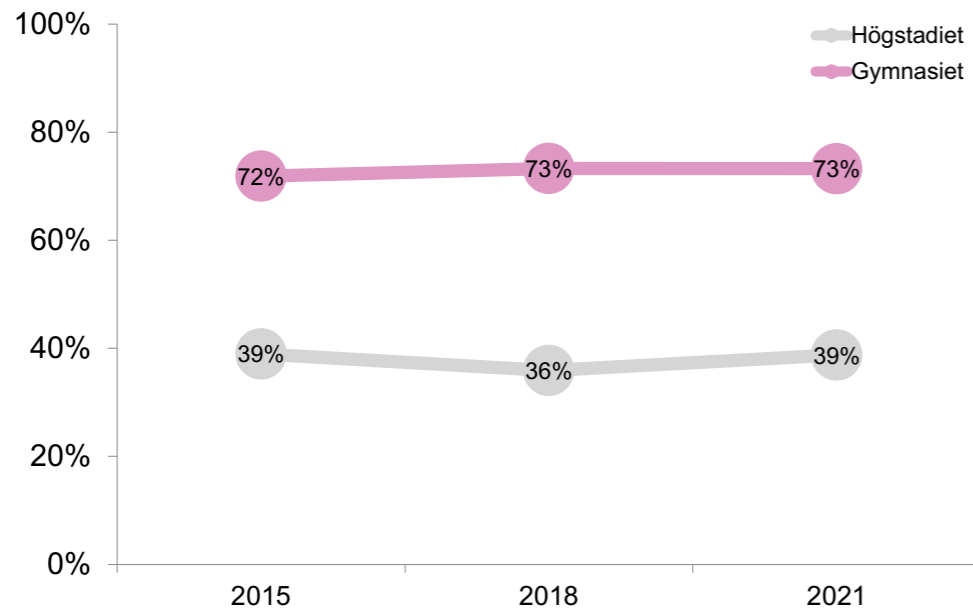
H4. Tror du att du kommer att flytta från kommunen där du bor?

H4a. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse med riksnittet

Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
39%	37%	73%	73%

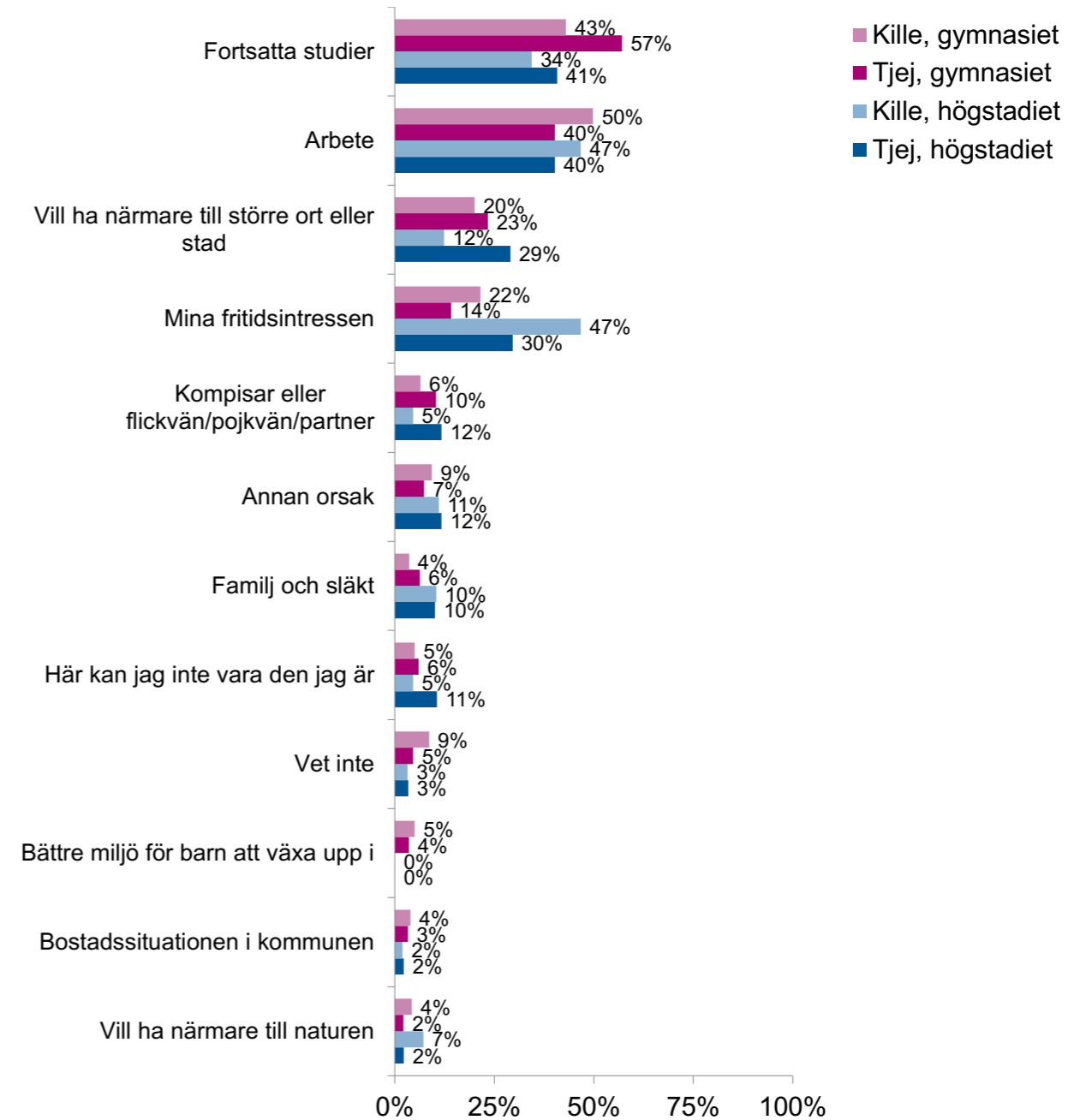
H4b. Andelen som tror de kommer flytta: Jämförelse över tid

De som svarade att de tror att de kommer flytta fick svara på en följdfråga om varför. Många anger att de tror de kommer flytta på grund av arbete eller fortsatta studier. Bland tjejer i gymnasiet är det hela 57 % som tror de kommer flytta på grund av studier. På gymnasiet anger även 20-23 % att de vill ha närmare till större ort eller stad.

H4c. Av vilken anledning tror du att du kommer flytta från kommunen?

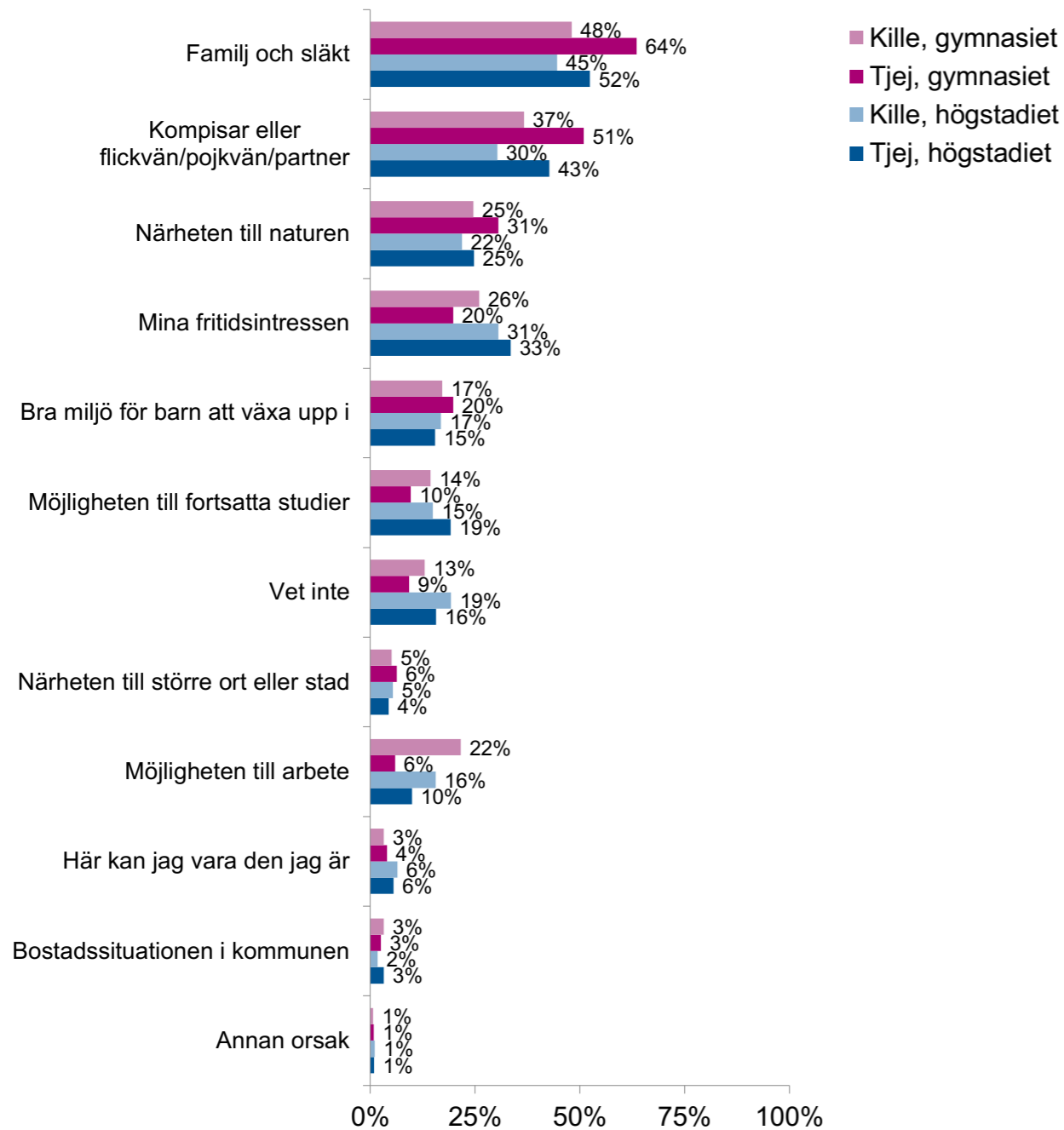
Besvarades endast av de som tror de kommer flytta

Det bästa med kommunen

I Lupp-enkäten ställdes en fråga om vad som är det bästa med att bo i Sundsvalls kommun. Familj och släkt samt kompisar och partner är det som störst andel anger. Gymnasietjejnerna har i högre grad än övriga svarat närheten till naturen. Gymnasiekillarna svarar däremot i högre grad än övriga att möjligheten till arbete är det bästa med att bo i kommunen.

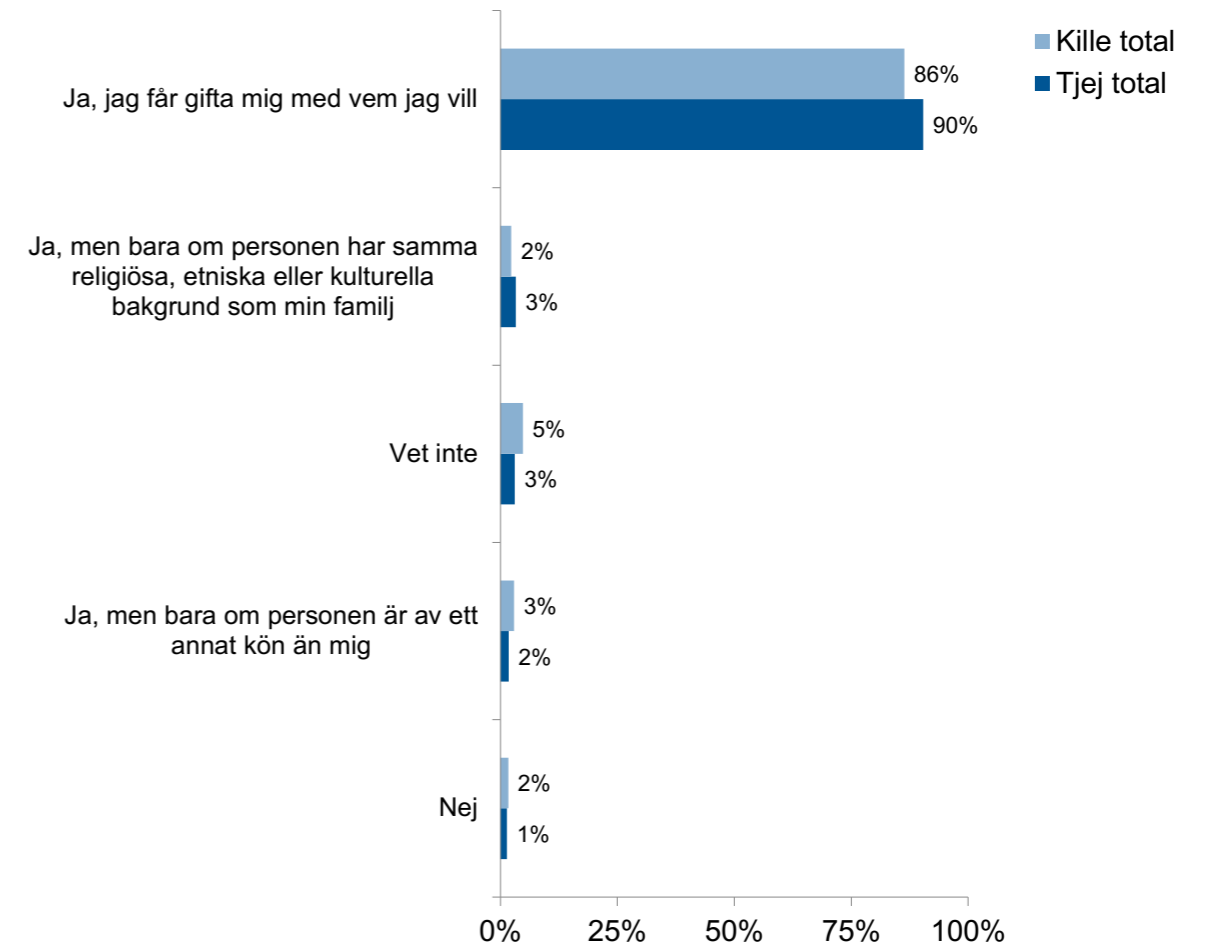
H5. När du tänker på hur det är att bo i din kommun, markera det eller de alternativ som du tycker är det bästa med att bo i din kommun?

Vilka unga får gifta sig med

I enkäten ställdes även en fråga om huruvida ungdomarna får gifta sig med vilka de vill. 86 % av killarna och 90 % av tjejerna svarar att de får det, se diagram H6 nedan.

H6. Får du gifta dig med vem du vill?

H6b. Får du gifta dig med vem du vill? Jämförelse över tid

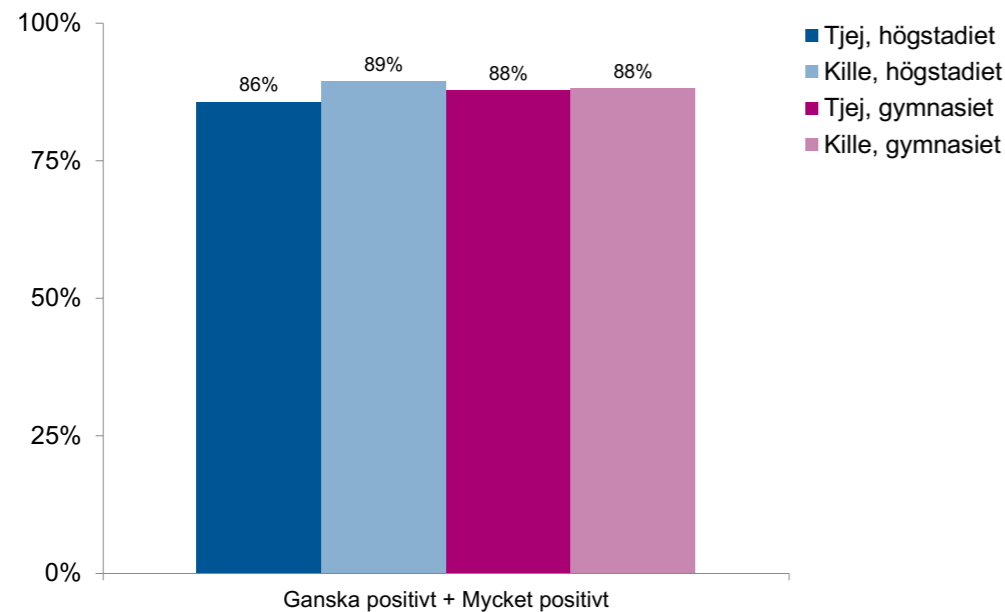
	Tjej 2021	Tjej 2018	Tjej 2015	Kille 2021	Kille 2018	Kille 2015
Ja, jag får gifta mig med vem jag vill	90%	90%	91%	86%	85%	85%
Ja, men bara om personen har samma religiösa, etniska eller kulturella bakgrund som min familj	3%	2%	2%	2%	2%	1%
Ja, men bara om personen är av ett annat kön än mig	2%	2%	1%	3%	3%	2%
Nej	1%	1%	0%	2%	2%	2%
Vet inte	3%	4%	5%	5%	6%	7%

Framtid

Som framgår i diagram H7 svarar en stor andel, 88 %, av högstadieungdomarna och 89 % av gymnasieungdomarna, att de ser mycket eller ganska positivt på framtiden. Resultatet ligger på en liknande nivå som rikssnittet, se tabell H7a. Både bland tjejerna och killarna har andelen med en positiv framtidssyn minskat från år 2018.

H7. Hur ser du på framtiden?

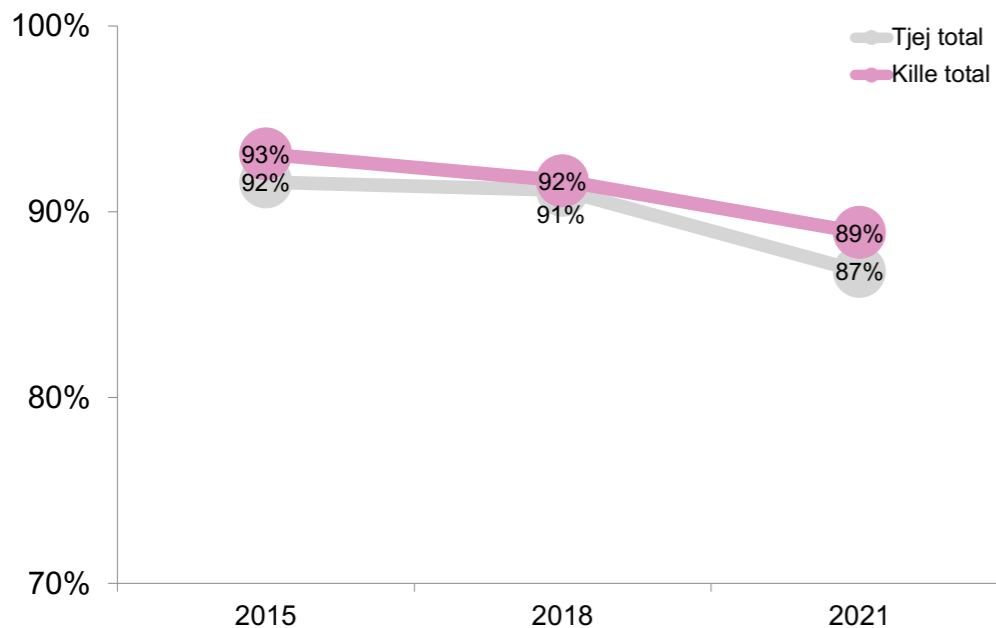
Andel som svarat ganska positivt och mycket positivt

H7a. Hur ser du på framtiden? Jämförelse med rikssnittet

	Sundsvall högstadiet	Riket högstadiet	Sundsvall gymnasiet	Riket gymnasiet
Mycket + ganska positivt	87%	90%	88%	90%

H7b. Hur ser du på framtiden? Andel mycket + ganska positivt. Jämförelse över tid

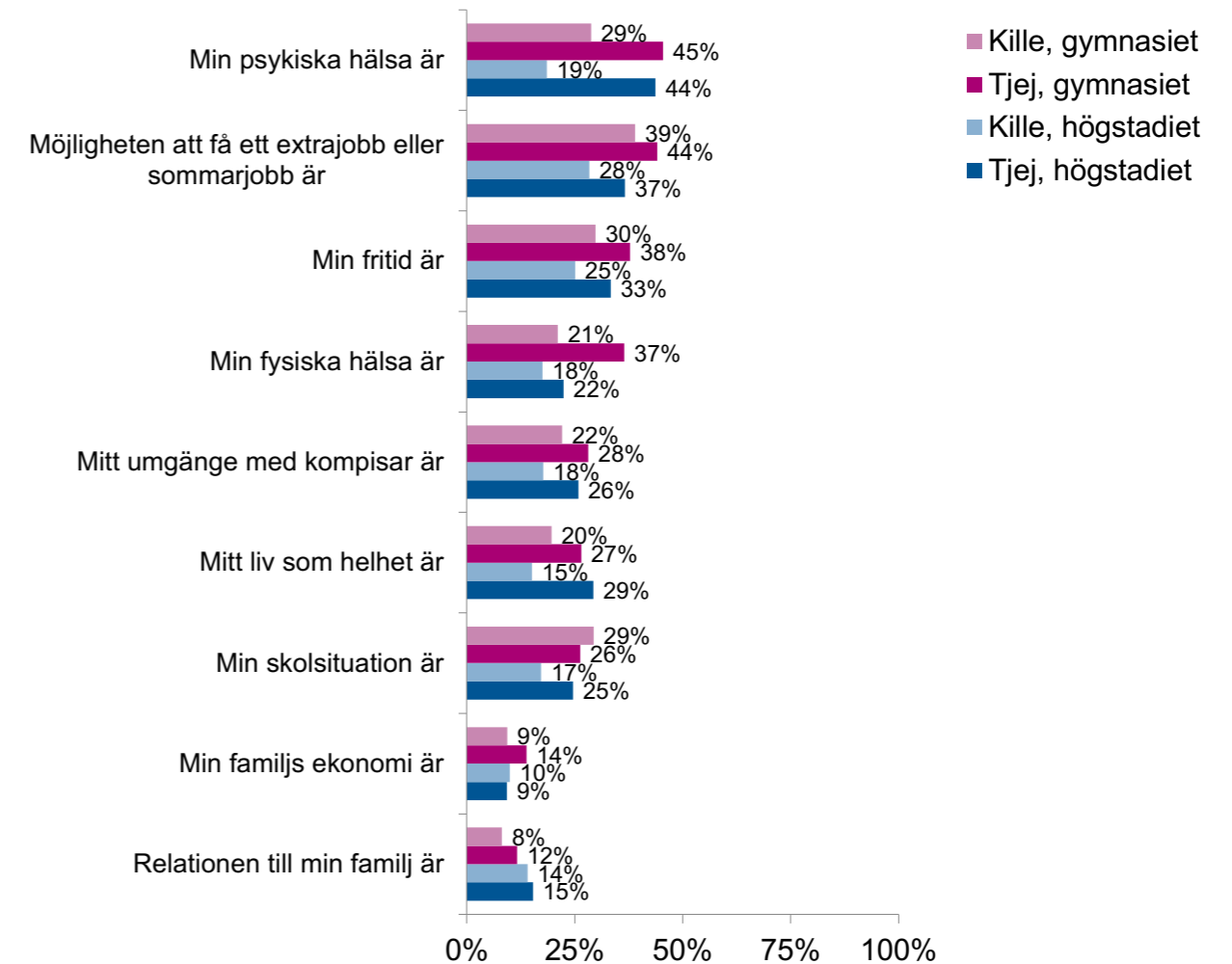
Corona-pandemin

Ungdomarna fick även besvara en fråga om hur de blivit påverkade av Corona-pandemin under 2021. I diagram H8 redovisas resultatet. På följande sida presenteras några av ungdomarnas citat.

Utifrån diagrammet nedan (H8) kan vi se att många unga tycker att möjligheten att få ett extrajobb eller sommarjobb har varit klart sämre under pandemin. Främst gymnasieungdomar uppger detta.

En relativt hög andel anger att deras psykiska hälsa blivit sämre under pandemin. Främst är det tjejer som anger detta, men även bland gymnasiekillar uppger en relativt hög andel, 29%, att deras psykiska hälsa blivit sämre. Gymnasietjejerna uppger i högst grad att deras fysiska hälsa blivit sämre.

H8. Om du tänker på hur det är nu och hur det var innan Corona-pandemin började – På vilket sätt har ditt liv förändrats på grund av Corona-pandemin? Andel som svarat "Lite sämre" eller "Mycket sämre".

H9. Vill du tillägga något om hur Corona-pandemin har påverkat dig?

"Har sökt ett x-antal jobb men inte fått något av de, eller inte ens fått svar"

- Kille, gymnasiet

"Känt mig mer dystert, känt mig slöare och tröttare under distans lektionerna."

-Kille, gymnasiet

"Svårare att åka på fotbollscuper"

- Kille, högstadiet

"Har fått mig att se saker på ett mer negativt sätt.. Har fått mig att se ner på mig själv och livet."

-Tjej, högstadiet

"Stressen över smittan i trafiken har byggt upp en typ av socialångest bland unga som gör att man inte vill tala med folk längre utan håller därför sig på avstånd"

- Tjej, gymnasiet

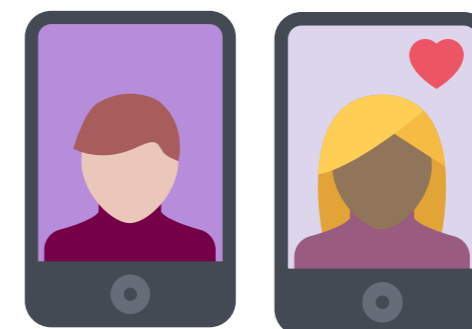
Lika villkor och förutsättningar?

Eftersom ett av Sundsvalls kommuns fokusområden är jämlikhet har vi gjort en fördjupad analys utifrån kön och några andra grupper av ungdomar och analyserat hur de ungdomarna svarat. Orsaken till detta är att få en större förståelse för vilka hinder och behov som kan finnas utifrån kön, bakgrund, funktionsvariation, sexuell läggning/könsidentitet och ekonomiska förutsättningar. Nedan presenteras en sammanfattning av de största skillnaderna.

Kön

Som vi sett i rapporten har det framkommit att det finns en hel del skillnader i ungas villkor och förutsättningar utifrån kön. Den absolut tydligaste skillnaden gäller hälsan. Tjejer mår tydligt sämre än killar och uppger även att de har mer problem med psykiska och somatiska besvär. Tjejer uppger även i högre grad än killar att deras hälsa påverkats negativt på grund av pandemin.

Det finns även vissa skillnader avseende trygghet, där vi ser att tjejer känner sig mindre trygga än killar på stan/i centrum, i kollektivtrafiken och på internet. Det är vidare så att tjejer i högre grad svarar att de utsatts för mobbning, orättvis behandling och sexuella trakasserier medan killar i högre grad utsatts för hot och stöld. Vad gäller ungas framtidsplaner ser vi också tydliga könsskillnader och klart fler tjejer än killar tror de kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare. En ytterligare skillnad som framkommer är att tjejer är mindre nöjda med livet som helhet än killar.

Bakgrund

Utifrån bakgrund (var man själv och/eller var föräldrarna är födda) kan vi konstatera att de som själva är födda utanför Sverige och/eller har minst en förälder som är född utanför Sverige är något mindre nöjda med sin fritid än övriga ungdomar. De som har utländsk bakgrund¹ svarar också i något högre grad att det finns olika hinder som gör att de inte kan delta i fritidsaktiviteter: att det som finns att göra på fritiden kostar för mycket eller att de inte får delta i aktiviteterna som finns för sin familj. Ungdomarna med utländsk bakgrund svarar också att de är föreningsmedlemmar i lägre grad än övriga.

En ytterligare skillnad är att unga med utländsk bakgrund i högre grad än övriga svarar att de är intresserade av vad som händer i andra länder, men är ungefär lika intresserade av politik och samhällsfrågor. De med utländsk bakgrund har dock ett något lägre förtroende för både vuxna och politiker. Det finns däremot inga större skillnader när det kommer till synen på möjligheterna och viljan att påverka kommunen, men när det gäller att påverka i skolan anser de med utländsk bakgrund i något högre grad att de får vara med och bestämma. Bland de som själva är födda utanför Sverige svarar 57 % att de har förtroende för vuxna i allmänhet, motsvarande siffra för unga födda i Sverige är 68 %. En skillnad som också framkommer är att unga med utländsk bakgrund i högre grad svarar att rasism förekommer på skolan. Unga med utländsk bakgrund känner sig också mindre trygga i sitt bostadsområde jämfört med unga med helt svensk bakgrund.

Vad gäller frågor som rör hälsa syns inga större skillnader mellan unga som har utländsk bakgrund jämfört med övriga.

Vad gäller frågorna som rör arbete går det däremot att utläsa skillnader i förutsättningar. När det kommer till andelen unga som har ett extrajobb och/eller hade ett sommarjobb den senaste sommaren syns inga större skillnader utifrån svensk/utländsk bakgrund. Tittar man specifikt på unga med utomeuropeisk bakgrund² syns dock även skillnader när det kommer till andelen som hade ett sommarjobb i somras. Vad som också framgår är att unga med utländsk bakgrund i högre grad än övriga uppger att de sökte ett sommarjobb den senaste sommaren utan att lyckas, och i högre grad att de inte har ett extrajobb men skulle vilja ha ett. Därmed framgår att unga med utländsk bakgrund i högre grad tenderar att bli nekade jobb som de sökt jämfört med unga med svensk bakgrund.

HBTO

Vad som framgår är att unga hbtq-personer¹ har en sämre hälsa än övriga ungdomar. Unga hbtq-personer både skattar sin hälsa som sämre, och har i högre grad psykiska och somatiska besvär som magont och nedstämdhet. Bland unga hbtq-personer svarar 52 % att de flera gånger i veckan eller oftare är nedstämda, bland övriga är andelen 28 %. Hbtq-personer svarar också generellt att de känner sig mindre trygga på flera olika platser i kommunen och har i högre grad utsatts för mobbing.

Vad gäller inflytande kan vi se att unga hbtq-personer i något högre grad än övriga svarar att de vill vara med och påverka i kommunen, men i liknande grad som övriga ser sig ha möjligheter att göra det. Däremot framgår det att de har ett lägre förtroende för både vuxna i allmänhet och politiker.

Vad som också framgår är att unga hbtq-personer är mindre nöjda med livet i sin helhet.

Funktionsvariation

Eftersom unga med funktionsvariation eller annan långvarig sjukdom är en relativt liten grupp ska resultatet tolkas med viss försiktighet.

Det som dock framgår är att unga med en funktionsvariation eller annan långvarig sjukdom är mindre nöjda än övriga med fritiden och livet i sin helhet. De ungdomar med en funktionsvariation svarar även i högre grad att de utsatts för mobbing och otrygga situationer, och är mindre trygga på flera ställen i kommunen.

Det finns även skillnader när det kommer till hälsa. Unga med funktionsvariation/sjukdom skattar sin hälsa som sämre än övriga, och har också mer besvär med psykiska och somatiska symptom som nedstämdhet, dålig sömn och ont i magen. Bland unga med en funktionsvariation svarar 48 % att de är nedstämda flera gånger i veckan eller oftare. Motsvarande andel bland övriga är 28 %.

Vad gäller inflytande kan vi se att unga med funktionsvariation vill bestämma om olika saker i skolan i liknande grad som övriga, men i lägre grad anser sig få vara med och bestämma.

¹ Utländsk bakgrund = antingen själva födda utanför Sverige och/eller minst en förälder född utanför Sverige

² Utomeuropeisk bakgrund = antingen själva födda utanför Europa och/eller minst en förälder född utanför Europa

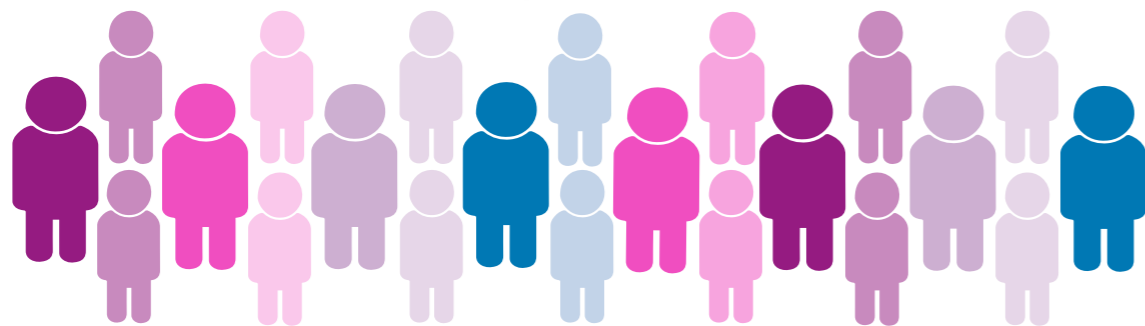
¹ De som svarat att de är homo-, bix sexuella eller övrigt/annat/vill ej uppge och/eller som svarat "annan könsidentitet"

Resurssvaga ungdomar

För att analysera gruppen unga som kan vara mer resurssvaga har vi skapat ett index utav tre frågor.¹ Det visar sig att ekonomiska förutsättningar påverkar ungas möjligheter i hög grad. De ungdomar som är resurssvaga är mindre nöjda än övriga med fritiden, familjen, kompisar, livet i sin helhet samt med skolan totalt sett och de svarar även i lägre grad att de trivs med stämningen i skolan. De saknar även fritidsaktiviteter i högre grad jämfört med övriga unga och uppger i högre grad att det finns hinder som gör att de inte kan delta i de aktiviteter som finns.

De med sämre ekonomiska förutsättningar är även mer utsatta för otrygga situationer samt mobbning. De känner sig även mindre trygga på flera olika platser i kommunen. De har även sämre hälsa än övriga ungdomar. 25 % av de unga som har kategoriserats som ekonomiskt utsatta svarar att deras hälsa är mycket eller ganska dålig. Bland övriga ungdomar är motsvarande andel klart lägre, 11 %. De som är resurssvaga har även mer regelbundna besvär med bland annat stress, sömnsvårigheter och nedstämdhet. Exempelvis svarar 48 % av de resurssvaga ungdomarna att de är nedstämda flera gånger i veckan eller oftare, jämfört med 26 % bland övriga unga.

När det kommer till synen på möjligheten och viljan att påverka i skolan och i kommunen finns inga större skillnader. Vad som dock framgår är att resurssvaga unga har lägre förtroende för vuxna i allmänhet och politiker.

¹ De som här kategoriserats som ekonomiskt utsatta har antingen svarat att de är mycket eller ganska missnöjda med sin egen ekonomi, att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi och/eller att det hänt att de inte kunnat köpa saker som många andra i deras ålder gör

Referenslista

- Amnå Erik, Ekström Mats & Stattin Håkan 2016: Ungdomars politiska utveckling
- Bris 2020: "Hållbara liv: Om barnets rättigheter, barns uppväxtvillkor och samhällets ansvar"
- Brottsförebyggande rådet 2009: Grövre våld i skolan
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning: Skolelevs drogvanor 2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017-2018
- Folkhälsomyndigheten 2018: Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?
- Kommittédirektiv 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet
- Länsstyrelsen Västerbotten 2015: Idrott och normer
- Mentor & Ungdomar.se 2016: Unga röster 2016. Tema: integration
- Mind 2018: En rapport om ungas psykiska hälsa
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2007: Fokus 07: En analys av ungas hälsa och utsatthet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2010: Fokus 10: Om ungas inflytande
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2013: Fokus 13: Unga och jämställdhet
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2014: Fokus 14 - Om ungas fritid och organisering
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2019: Fokus 19: Ungas möjlighet till inflytande på lokal nivå
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor: Ung idag 2020: Ungas rätt till en meningsfull fritid
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2021: Fokus 21: Om ungas samhällsengagemang
- Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk - om familjebakgrund och barns hälsa
- Regeringens proposition 2013/14:191. Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- Rädda Barnen 2008: Vems röst väger mest? Barn och vuxna om elevinflytande i skolan
- SCB 2020: Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige
- Skolinspektionen 2010: Framgång i undervisningen
- Skolinspektionen 2020: Grundskolors arbete med jämställdhet
- Skolverket 2009: Grövre våld i skolan
- Skolverket 2011: Utvärdering av metoder mot mobbning
- SOU 2009:64 Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det?
- SOU 2016:5: "Låt fler forma framtiden" del A
- SOU 2016:55: Det handlar om en jämlik hälsa
- SOU 2016:55, Mörk, Sjögren & Svaleryd 2014: Hellre rik och frisk - om familjebakgrund och barns hälsa
- Statens medieråd: Ungar och medier 2019
- Sveriges Kommuner och Landsting 2014: Ungas inflytande och delaktighet
- Sveriges Kommuner och Landsting 2015 Utbildning - Nyckeln till arbete
- Sveriges Kommuner och Landsting 2018: Maskulinitet och jämställd skola: Arbete för ökad trygghet och bättre studieresultat.
- Sveriges Ungdomsråd 2012, Medborgarprojektet: Ni kan bättre

